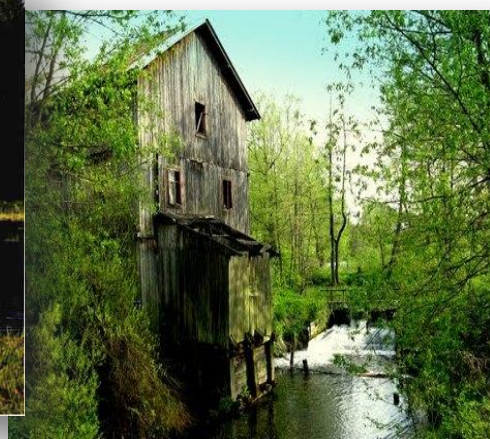

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020

Projekt

Opracowanie:

Agencja Projektów Pomocowych i Strategicznych Sp. z o.o.
ul. Wojciechowska 5A
20-711 Lublin

Listopad 2016

Zawartość

WSTĘP.....	5
1. Metodologia diagnozy stanu społeczno – gospodarczego Gminy Strzyżewice.....	7
2. Horyzont czasowy obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020.....	7
3. Nawiązanie do dokumentów strategicznych	8
3.1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020	8
3.2. Strategia Rozwoju Lokalnego Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020	9
3.3. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.....	11
3.4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego	12
3.5. Strategia Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022.....	12
3.6. Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice na lata 2016-2025	13
3.7. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzyżewice.	15
4. Zasięg terytorialny obszaru wsparcia	16
4.1. Analiza stanu wyjściowego	16
4.2. Położenie Gminy Strzyżewice	16
4.3. Rys historyczny	17
4.4. Potencjał przyrodniczo-turystyczny	18
4.5. Strefa społeczna	25
4.5.1. Podstawowe dane demograficzne	25
4.5.2. Aktywność zawodowa	28
4.5.3. Rynek pracy	29
4.5.4. Pomoc społeczna	32
4.5.5. Bezpieczeństwo	35
4.6. Infrastruktura społeczna.....	38
4.6.1. Infrastruktura oświatowa	38
4.6.2. Sport i rekreacja	40
4.6.3. Instytucje kultury.....	41
4.6.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	42

4.7.	Infrastruktura techniczna	44
4.7.1.	Infrastruktura komunikacyjna	44
4.7.2.	Infrastruktura telekomunikacyjna	45
4.7.3.	Infrastruktura ochrony środowiska	46
4.7.4.	Gospodarka wodno-ściekowa	47
4.7.5.	Infrastruktura energetyczna	48
4.8.	Sfera gospodarcza	49
4.8.1.	<i>Przedsiębiorczość</i>	50
4.9.	Zarządzanie	51
4.9.1.	<i>Możliwości budżetowe gminy</i>	51
5.	Planowanie strategiczne	54
5.1.	Promocja Gminy	58
5.2.	Kapitał społeczny	59
5.2.1.	Organizacje pozarządowe	59
5.2.2.	Frekwencja wyborcza	60
6.	Analiza strategiczna obszaru wsparcia	64
7.	Założenia programu rewitalizacji dla Gminy Strzyżewice	67
7.1.	Wizja rewitalizacji Gminy Strzyżewice	67
8.	Cele ogólne i strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji	68
9.	Analiza potrzeb i problemów (w oparciu o proces partycypacji społecznej)	71
9.1.	Oczekiwane przez mieszkańców kierunki rozwoju	78
10.	Zasięg terytorialny obszaru wsparcia	78
11.	Analiza wskaźnikowa	83
11.1.	Wskaźniki społeczne	83
11.1.1.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczące bezrobocia	83
11.1.2.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczący ubóstwa	89
11.1.3.	Wskaźniki społeczne dotyczące dostępności do opieki zdrowotnej w Gminie Strzyżewice	92
11.1.4.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. przestępczości	100
11.1.5.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. obciążenia demograficznego	101
11.1.6.	Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dotyczące organizacji pozarządowych ...	104
11.1.7.	Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczący udziału w życiu publicznym	106
11.2.	Wskaźniki gospodarcze	107
11.2.1.	Wskaźnik oceny podsystemu gospodarczego dotyczący przedsiębiorczości mieszkańców	107

11.3.	Wskaźniki przestrzenne	109
11.3.1.	Wskaźnik oceny podsystemu przestrzennego dotyczące udziału obiektów zabytkowych.....	109
WNIOSKI Z ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ potwierdzające wybór obszaru zdegradowanego przeznaczanego do rewitalizacji.....		112
12.	System monitoringu i oceny oraz modyfikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020	115
12.1.	System wdrażania programu.....	115
12.2.	System monitorowania i oceny realizacji lokalnego programu rewitalizacji i komunikacji społecznej.....	118
12.2.1.	Zasady monitorowania i aktualizacji programu	118
12.3.	Zestaw wskaźników do oceny wdrożenia programu.....	119
12.4.	Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	123
12.5.	Konsultacje społeczne i współpraca partnerska w ramach programu rewitalizacji....	125
12.6.	Komunikacja społeczna (działania informacyjno - promocyjne)	126
13.	Ewaluacja i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020.....	128
14.	Ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020	129
15.	System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania.....	129
Spis rysunków.....		132
Spis tabel		132

WSTĘP

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz.446 z późniejszymi zmianami.) Gmina Strzyżewice podjęła decyzję dotyczącą przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do wdrożenia i prowadzenia procesu rewitalizacji, stanowiącego zadania własne Gminy. Gmina Strzyżewice przystępując do przeprowadzenia rewitalizacji, zgodnie z powyższą ustawą, oraz z Wytycznymi w zakresie Rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku zobowiązana jest do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Proces wskazania tych terytoriów, zgodnie z zapisami w ustawie, jest obwarowany konkretnymi, opisanymi poniżej wymogami.

Mianem obszaru zdegradowanego ustawa określa obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na którym oprócz powyższych negatywnych zjawisk społecznych występuje również co najmniej jedno z poniższych negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu

rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa powyżej, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy.

Zgodnie z definicjami obszar zdegradowany, jak i obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia na każdym z nich występowania koncentracji opisanych wyżej negatywnych zjawisk.

Wyznaczenie tych obszarów następuje na podstawie przeprowadzonej diagnozy potwierdzającej spełnienie wyżej opisanych przesłanek, oraz analizy wskaźnikowej. Niniejszy dokument zawiera opisową charakterystykę Gminy, analizę szczegółowych danych dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy.

Należy podkreślić, że wybór obszarów zdegradowanych i obszarów przeznaczonych do rewitalizacji opiera się na zasadach partycypacji społecznej. W celu określenia potrzeb mieszkańców na terenie Gminy, przeprowadzono ankietyzację, założono przeprowadzenie spotkań konsultacyjnych ze społecznością lokalną i jednostkami oraz organizacjami działającymi na terenie Gminy. Zakłada się, że efektem przeprowadzonych konsultacji społecznych będzie wybór i akceptacja przez interesariuszy rewitalizacji obszarów zdegradowanych wymagających działań naprawczych. Następnym etapem prac obejmować będzie działania nakierowane na nadanie obszarom zdegradowanym nowych funkcji w celu zwiększenia ich funkcjonalności i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy. Zakłada się przyjęcie projektów, co do których będzie możliwe zapewnienie finansowania, a w przypadku założeń współfinansowania zewnętrznego, zapewnienie wkładu własnego i płynności finansowej.

1. Metodologia diagnozy stanu społeczno – gospodarczego Gminy Strzyżewice

Diagnoza została przygotowana w oparciu o dane statystyczne dotyczące całej Gminy w zakresie zjawisk demograficznych, związanych z bezrobociem, opieką zdrowotną, kulturą i oświatą, ubóstwem, bezpieczeństwem publicznym oraz rozwojem gospodarczym w tym działalnością gospodarczą mieszkańców Gminy, przy wskazaniu, iż dane dotyczące przestępczości odnoszą się ściśle do miejscowości Strzyżewice. Za rok bazowy przyjęto rok 2014, ponieważ większość potwierdzonych danych statystycznych odnosi się właśnie do tego roku.

2. Horyzont czasowy obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020

Lokalny Program Rewitalizacji określa skalę działań planowanych do realizacji w latach 2016-2020. Jest wieloletnim programem działań o charakterze społeczno-gospodarczym przyjmowanym przez Radę Gminy Strzyżewice na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.).

Podjęcie działań rewitalizacyjnych stanowi szansę na zastosowanie kompleksowych rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz dóbr i zasobów, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych oraz upływu czasu uległy zniszczeniu, a ich znaczenie w zaproponowany zestaw inicjatyw jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców Gminy Strzyżewice, a dobór działań stanowi wynik dogłębnej analizy potrzeb występujących na obszarze mającym zostać poddany procesowi rewitalizacji.

Program rewitalizacji zakłada czteroletnią średniookresową perspektywę wdrażania działań publicznych w zakresie rewitalizacji. Skala jego oddziaływania, zwłaszcza efekty działań społecznych, widoczne będą jednakże w dłuższej perspektywie czasowej. Z tego oto względu konieczne mogą się okazać działania nakierowane na aktualizację realizowanych przedsięwzięć zgodnie z aktualną skalą potrzeb lokalnych.

Zgodnie z powyższymi założeniami Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020 stanowi dokument komplementarny wobec dokumentów o charakterze długofalowym oraz będących elementem obligatoryjnym w procesie ubiegania się o środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł finansowania.

3. Nawiązanie do dokumentów strategicznych

Lokalny Program Rewitalizacji jest narzędziem stanowiącym jedno z podstawowych działań zmierzających do osiągnięcia stanu zrównoważonego rozwoju danej jednostki terytorialnej. Jej sens opiera się na kompleksowym procesie przemian społecznych, ekonomicznych, przestrzennych i technicznych, który służy wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowany obszar Gminy.

3.1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

3.2. Strategia Rozwoju Lokalnego Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020

Misją Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego jest uruchomienie wielokierunkowych procesów rozwojowych w regionie umożliwiających trwały i zrównoważony rozwój województwa, przyczyniających się do poprawy jakości życia i wzrostu dobrobytu mieszkańców Lubelszczyzny.

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020 są zbieżne z kierunkami rozwoju zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 – 2020, której głównym celem jest osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego lubelszczyzny poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych.

Wśród priorytetowych kierunków rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020 wymienia się:

1. Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy.

Dokument zakłada, iż inicjacja i powodzenie procesów modernizacyjnych na gruncie struktury regionalnej gospodarki oraz zwiększenie jej konkurencyjności będzie stanowiło jedno z głównych wyzwań rozwojowych województwa w ciągu najbliższych kilkunastu lat. Od postępów w restrukturyzacji i unowocześnianiu regionalnej gospodarki w dużym stopniu będzie uzależniony trwały rozwój województwa oraz jego zdolność do minimalizacji opóźnienia gospodarczego.

2. Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy.

Cele operacyjne w ramach tego priorytetu to m.in.:

- Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału kulturowego i społecznego w regionie;
- Poprawa bezpieczeństwa i ładu publicznego.

3. Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego.

W myśl Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, o stopniu atrakcyjności i spójności przestrzennej regionu decydują takie czynniki jak jego dostępność komunikacyjna, stan środowiska naturalnego i kulturowego, ład przestrzenny oraz stan sieci osadniczej, w tym stopień rozwoju ośrodków miejskich i otaczających je obszarów wiejskich.

Głównymi działaniami, jakie należy podjąć w celu poprawy atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu poprzez stworzenie kluczowej infrastruktury umożliwiającej sprawne powiązanie transportowe obszaru województwa z głównymi ośrodkami gospodarczymi w kraju i Europie, oraz poprawa drożności transportowej wewnątrz regionu warunkowanej poprawnym stanem technicznym dróg i rozwiniętą siecią lokalnych połączeń kolejowych.

Jak wskazuje Strategia, warunkiem spójności regionu jest wypełnianie przez Gminy swoich funkcji rozwojowych.

Do celów operacyjnych priorytetu trzeciego zaliczono:

- a) poprawę dostępności komunikacyjnej województwa,
- b) zachowanie i wzmacnianie różnorodności przyrodniczej, krajobrazowej

- i kulturowej Lubelszczyzny,
- c) rozwój ośrodków miejskich oraz funkcji metropolitalnych Lublina,
- d) poprawę jakości życia mieszkańców wsi oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

4. Rozwój współpracy międzyregionalnej oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu.

Istotnym wyzwaniem rozwojowym województwa lubelskiego jest wzrost szerokokorozumianego kapitału społecznego regionu. Strategia wskazuje, że dobrze zorganizowana i wielopłaszczyznowa współpraca wśród mieszkańców Lubelszczyzny, oddziałuje istotnie na zdolność instytucjonalną regionu oraz może być doskonałym narzędziem wymiany doświadczeń i wiedzy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

3.3. Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020 jest zgodny z założeniami 13. Osi priorytetowej – Infrastruktura społeczna, Opis działania 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich.

Celem powyższego jest rozwój infrastruktury obszarów zdegradowanych małych miast oraz obszarów wiejskich przyczyniający się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez wsparcie inicjatyw rewitalizacyjnych oraz związanych z nimi przedsięwzięć obejmujących zadania w zakresie przebudowy i adaptacji zdegradowanych terenów i obiektów ukierunkowane w szczególności na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych. Inwestycje w zakresie infrastruktury, ukierunkowane na rozwiązywanie rozpoznanych za pomocą diagnozy społecznej problemów wzmocnią wysiłki na rzecz ograniczania skali ubóstwa oraz zjawiska wykluczenia społecznego mieszkańców obszarów poddanych rewitalizacji. Pozwolą również na odnowę zdegradowanych przestrzeni małych miast i wiejskich przyczyniając się w sposób bezpośredni do wzmocnienia potencjału rozwojowego niniejszych obszarów.

3.4. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego stanowi podstawowy instrument prowadzenia przez samorząd województwa własnej polityki rozwoju przestrzennego, narzędzie służące porządkowaniu funkcjonalnemu i aktywizacji całego regionu, a także określające wymiar przestrzenny rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i warunki realizacji zadań zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego.

3.5. Strategia Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022

Zgodnie z założeniami podstawowego dokumentu strategicznego powiatu lubelskiego, jego misja koncentruje się wokół działań nakierowanych na stworzenie dogodnych warunków do życia dla mieszkańców poprzez poprawę dostępu do infrastruktury, podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i ograniczanie negatywnych zjawisk wykluczenia społecznego, a także rozwój przedsiębiorczości i sektora rolnego przy udziale samorządu kierującego się zasadami współdziałania i partnerstwa.

Podjęcie działań operacyjnych zaplanowano w trzech, zidentyfikowanych pod względem uwarunkowań rozwoju powiatu, obszarach priorytetowych:

Priorytet 1. *Rozwinięty rynek pracy i sprawnie funkcjonująca gospodarka;*

Osiągnięcie oczekiwanych efektów w określonym powyżej obszarze strategicznym możliwe będzie dzięki realizacji celów operacyjnych nakierowanych na:

- a) rozwój infrastruktury poprawiającej funkcjonowanie lokalnej gospodarki,
- b) poprawę efektywności sektora rolnego i przetwórczego,
- c) rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej oraz samo zatrudnienia,
- d) rozwój branży turystycznej w oparciu o zintegrowane produkty turystyczne.

Priorytet 2. *Lepszy dostęp do infrastruktury i usług publicznych poprawiających jakość życia mieszkańców;*

Cele operacyjne zaplanowane dla powyższego obszaru priorytetowego zakładają:

- a) rozwój infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska naturalnego,

- b) poprawę dostępności do usług ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- c) wzrost poziomu wykształcenia oraz jakości usług edukacyjnych w powiecie,
- d) wzrost dostępności do usług kultury, sportu oraz rekreacji,
- e) rozwój usług i inicjatyw na rzecz integracji społecznej.

Priorytet 3. *Sprawna i przyjazna dla ludzi i biznesu administracja.*

Realizacji założeń niniejszego obszaru priorytetowego służą następujące cele operacyjne:

- a) poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego,
- b) poprawa jakości rządzenia w powiecie oraz cyfryzacja administracji,
- c) marketing gospodarczy.

3.6. Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice na lata 2016-2025

Celem działania Gminy Strzyżewice jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, co można rozumieć jako misję zapewnienia jak najlepszych warunków świadczenia usług społecznych a co za tym idzie, dążenie Gminy Strzyżewice do wyrównywania dysproporcji pomiędzy Gminą a regionami naszego województwa o wysokim poziomie rozwoju, co pozwoliłoby na stworzenie naszym mieszkańcom optymalnych warunków do życia i rozwoju działalności.

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju Gminy, gwarantującego jej mieszkańcom poprawę warunków życia. Aby cel ten został osiągnięty niezbędne jest podjęcia działań w następujących obszarach priorytetowych:

Priorytet 1. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności Gminy Strzyżewice*

Priorytet 2. *Rewitalizacja i zachowanie substancji przyrodniczej i dziedzictwa kulturowego*

Priorytet 3. *Budowa silnych wewnętrznych więzi społecznych i zewnętrznych kontaktów gospodarczych*

Priorytet 4. *Wzmocnienie bazy ekonomicznej i zmniejszenie bezrobocia.*

Usytuowanie potrzeby rewitalizacji i ochrony zasobów przyrodniczo-kulturowych w sferze priorytetowych obszarów rozwoju gminy, wskazuje na zintensyfikowane występowanie czynników zagrażających w sposób istotny dewastacją obiektów dziedzictwa kulturowego oraz potencjału naturalnego, a co za tym idzie, stanowiących poważną barierę rozwoju Gminy.

W celu realizacji założeń II obszaru priorytetowego niezbędne jest podjęcie inwestycji skoncentrowanych na:

a) Ochronie środowiska, poprzez:

- Rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej;
- Rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej;
- Porządkowanie gospodarki odpadami;
- Wspieranie systemów informacyjnych ochrony środowiska, leśnictwa oraz monitoringu.

b) zachowaniu i odbudowie dziedzictwa kulturowego, w tym:

- Rozbudowę, adaptację i modernizację obiektów o podstawowym znaczeniu dla kultury narodowej i lokalnej, zwłaszcza obiektów znajdujących się w rejestrach zabytków (priorytetowym zadaniem dla Gminy Strzyżewice jest odrestaurowanie dworku Kajetana Koźmiana w Piotrowicach
- Inwentaryzację wszelkiego typu źródeł: historycznych, bibliograficznych, fotograficznych, itp., należących do dziedzictwa kulturowego Gminy Strzyżewice;
- Podwyższanie poziomu wiedzy na temat kultury i spuścizny kulturowej Gminy Strzyżewice, co przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości i przynależności do społeczności lokalnej;
- Rozpowszechnianie z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacji o kulturze Gminy Strzyżewice i możliwościach zapoznania się z nimi;
- Podjęcie działań w zakresie przystosowania obiektów dziedzictwa kulturowego do potrzeb turystyki.

Cel generalny Strategii osiągnięty zostanie poprzez realizację celów strategicznych, wynikających z obranych obszarów priorytetowych. Dla Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice, w perspektywie lat 2007 – 2020 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Cel 1: dostępność komunikacji drogowej oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach,
Cel 2: ochrona środowiska,
Cel 3: zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i usług społecznych poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej, sportowej, turystycznej i społecznej,
Cel 4: zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego,
Cel 5: rozwój zawodowy dostosowujący zasoby ludzkie do potrzeb regionalnego rynku pracy,
Cel 6: aktywizacja obszarów wiejskich,
Cel 7: rozwój turystyki,
Cel 8: promowanie rozwiązań społeczeństwa informacyjnego,
Cel 9: współpraca międzynarodowa.

3.7. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzyżewice.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem polityki przestrzennej Gminy, sporządzonym w oparciu o uwarunkowania i zdiagnozowane potrzeby lokalne, z uwzględnieniem uwarunkowań i potrzeb wyższego rzędu, tj. w skali regionalnej. Uwarunkowania i wytyczne regionalne uwzględniane w dokumentach na poziomie Gminy powinny być zgodnie zarówno z międzyregionalną polityką przestrzenną województwa, jak również polityką przestrzenną państwa.

Obowiązek opracowania przez samorząd gminny "Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy" funkcjonuje z mocy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Główny cel opracowania studium uwarunkowań stanowi:

- a) zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych Gminy, jej potrzeb oraz problemów do rozwiązania,
- b) określenie podstawowych kierunków rozwoju i przekształceń funkcji terenu,
- c) stworzenie podstaw aktualizacji planów miejscowych oraz koordynacji realizacji programów rozwojowych i inwestycyjnych,
- d) stworzenie podstaw formalnych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych,

- e) stworzenie warunków ochrony walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego Gminy,
- f) określenie podstaw formułowania strategii i programów dotyczących realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

4. Zasięg terytorialny obszaru wsparcia

W oparciu o analizę obszaru rewitalizowanego, można stwierdzić, iż czynnikami kwalifikującymi dany obszar do Lokalnego Programu Rewitalizacji jest stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej.

4.1. Analiza stanu wyjściowego

Pełna diagnoza obecnej sytuacji Gminy Strzyżewice jest niezbędna w celu ustalenia jej potencjału, a następnie określenia, czy oraz w jakim stopniu jest on wykorzystywany. Jej celem jest ponadto wskazanie obszarów wymagających rewitalizacji oraz zdefiniowaniu problemów społecznych występujących w sferze przestrzennej, społecznej, gospodarczej oraz kulturowej. Szerokie rozpoznanie i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli w dalszej perspektywie czasowej na delimitację obszarów problemowych i przygotowanie projektu rewitalizacji o złożonym, kompleksowym charakterze oraz większym zasięgu oddziaływania.

4.2. Położenie Gminy Strzyżewice

Gmina Strzyżewice jest gminą wiejską położoną w południowej części powiatu lubelskiego, wzdłuż górnego biegu rzeki Bystrzycy. Gmina została utworzona z dniem 1 stycznia 1973 roku w wyniku reformy administracyjnej. Zgodnie z podziałem administracyjnym siedzibą Gminy jest leżąca 22 km od Lublina, wieś Strzyżewice. Powierzchnię całkowitą Gminy oblicza się na 10 882 ha .

Zgodnie z podziałem administracyjnym w skład Gminy wchodzi 21 sołectw: Polanówka, Żabia Wola, Osmolice Pierwsze, Osmolice Drugie, Iżyce, Piotrowice, Bystrzyca Nowa,

Bystrzyca Stara, Kajetanówka, Strzyżewice, Pawłówek, Pawłów, Franciszków, Dębina, Dębszczyzna, Kolonia Kielczewice Dolne, Kielczewice Dolne, Borkowizna, Kielczewice Maryjskie, Kielczewice Górne, Kielczewice Pierwsze oraz miejscowość Pszczela Wola.

Miejscowości te mają charakter wiejski i cechują się rozproszoną zabudową.

W części północnej Gminy, poprzez zagęszczenie sieci nowoczesnego budownictwa, zauważalne są procesy upodabniające Gminę do osiedli posesji podmiejskich.

Rys. 1. Położenie Gminy Strzyżewice na tle powiatów województwa lubelskiego

4.3. Rys historyczny

Historia Gminy Strzyżewice sięga średniowiecza, kiedy to na jej terenach zamieszkiwały rody Osmólskich, Gorajskich, Grabowskich, Rohlandów, Skarbków-Kielczewskich oraz Koźmianów.

Pierwsze ślady osadnictwa zlokalizowane w pobliżu Strzyżewic datuje się na 3900-3700 lat p.n.e.), kiedy to ziemie te zamieszkiwało słowiańskie plemię Lędzian-Lędziców (Lachów).

Osadnictwo na dzisiejszym terenie Gminy Strzyżewice rozwijało się głównie w oparciu o historyczne szlaki handlowe. Rejon Strzyżewic leżał na szlaku Ruś –Bychawa –Bełżyce–Kazimierz Dolny, którym w czasach I Rzeczypospolitej transportowano zboże do portu w Kazimierzu Dolnym, skąd z kolei spławiane było do Gdańska. Wieś Strzyżewice, według przekazów historycznych, powstała w wieku XIII jako dobra rycerskie należące do Skarbka z rodu Awdańców. W wiekach następnych stawała się własnością kolejnych rodów rycerskich, spośród których najdłużej Strzyżewicami zarządzili Kurozwęccy, Żarczyńscy, Gorajscy i Kielczewscy. Według danych spisu podatkowego przeprowadzonego w roku 1626, we wsi Strzyżewice mieszkało 54 rodziny, tj. około 216 osób. W wieku XVIII, w wyniku epidemii, klęsk naturalnych oraz zniszczeń wojennych ludność zamieszkująca ziemię położone w dolinie Bystrzycy została zdziesiątkowana, a życie gospodarczo-społeczne uległo niemal całkowitemu rozkładowi. Ostateczny kształt administracyjny dzisiejszej Gminy nadała reforma z roku 1973, kiedy to siedzibą władz gminnych została miejscowość Strzyżewice.

4.4. Potencjał przyrodniczo-turystyczny

Gmina Strzyżewice jest regionem niezwykle atrakcyjnym przyrodniczo. Dominującym walorem przyrodniczo - krajobrazowym są doliny rzeczne Bystrzycy wraz z jej dopływami obfitujące w rzadką roślinność wodną oraz liczne chronione gatunki zwierząt. Charakterystyczne jest dla tego terenu występowanie małych form erozyjnych (wąwozy, jary, debry). Wody Bystrzycy, zaliczane ze względu na wysoką klasę czystości do rzek „Krainy pstrąga i lipienia”, stanowią dogodne siedlisko dla wielu gatunków ryb, między innymi pstrągów, szczupaków, a coraz częściej również raków.

Pod względem fizjograficznym obszar Gminy Strzyżewice znajduje się na terenie następujących mezoregionów:

- 1) Płaskowyżu Świdnickiego – od północnego wschodu,
- 2) Równiny Bełżyckiej – od północnego zachodu,
- 3) Wyniosłości Giełczewskiej – od południowego wschodu
- 4) Wzniesień Urzędowskich – od południowego zachodu

Obszar szczególnie interesujący pod względem przyrodniczym stanowi Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy zlokalizowany na terenie Kiełczewic Górnych i Borkowizny wraz z licznymi formami erozyjnymi, źródłami oraz zboczami kserotomicznymi. Występują tu ponadto stanowiska lęgowe rzadkich gatunków ptaków, takich jak: słowik szary, strumieniówka, gąsiorek, dzięcioł zielony oraz dzięciołek. W północno-wschodniej części gminy rozciąga się Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu cechujący się urozmaiconą rzeźbą terenu, dobrze zachowanymi kompleksami leśnymi oraz niezwykle wartościowymi pod względem przyrodniczym i estetycznym dolinami rzecznyymi.

Teren Gminy obfituje w liczne pomniki przyrody oraz gatunki flory i fauny podlegające ochronie prawnej oraz przewidywanymi do podjęcia ochroną. Na uwagę zasługują pomniki przyrody, wśród których dominują drzewa położone na terenach dworsko-parkowych

w Piotrowicach i Pszczelej Woli oraz na terenach zespołu pałacowo-parkowego w Osmolicach Pierwszych.

Szczegółnej ochronie podlegają ponadto:

- źródła w Kiełczewicach Górnych – źródło dolinne występujące na wysokości 206 m n.p.m.,
- źródło w Piotrowicach-Kąty – źródło szczelinowo-pulsujące, wypływające z niszy wachlarzowej na wysokości 188 m n.p.m.,
- użytek ekologiczny-zbocze kserotomiczne „Szałwia” w Kiełczewicach Maryjskich cenne ze względu na występowanie rzadkich i objętych ochroną gatunków roślin, takich jak: szałwia łąkowa, smółka pospolita, lepnica zwisła, centuria pospolita i wiśnia karłowata,
- 2 wąwozy w Strzyżewicach – formy rozległe i pokryte rzadką roślinnością,
- starorzecze w Strzyżewicach z rozwiniętym siedliskiem lilii wodnej (grążela żółtego).

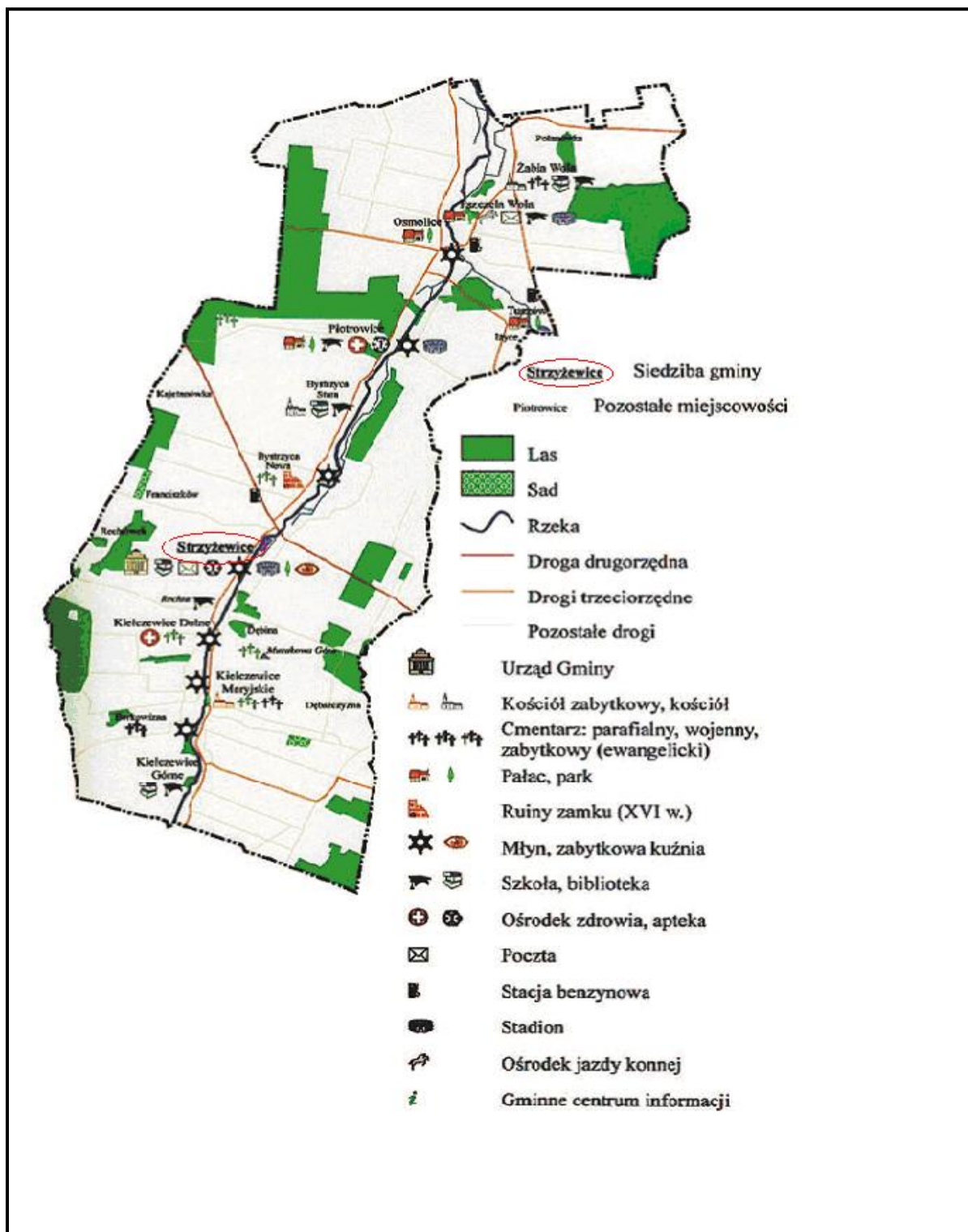
Na wędrowkę pieszą lub rowerową po terenie gminy można wybrać się wyznaczonymi szlakami tj.: trasą przyrodniczo-historyczną "Gmina Strzyżewice - najpiękniejsze zakątki doliny Bystrzycy", szlak pieszy „Śladami Kajetana Koźmiana”, ścieżka dydaktyczna „Za ptasim głosem doliną Bystrzycy”, szlak rowerowy „Zielona Trasa”; Muzeum Wsi Lubelskiej w oparciu o walory kulturowo – krajobrazowe gminy opracowało trasy trzech wycieczek powiązanych z wizytą w lubelskim skansenie tj.: „Śladami Muszki i jej

przyjaciół”, „Od ziarna do chleba” – szlakiem młynów wodnych”, „Szlakiem wspomnień Ewy Kołaczkowskiej” – majątki ziemskie w dolinie Bystrzycy”. Przez Gminę Strzyżewice przebiega również Szlak Świętego Jakuba.

Trasy te są bardzo malownicze pełne zieleni, krzewów i źródeł.

Pod względem klimatycznym Gmina Strzyżewice znajduje się w obrębie klimatu umiarkowanego kontynentalnego, jednak zauważalny jest również wpływ klimatu atlantyckiego. W ciągu roku występuje stosunkowo duży udział mas powietrza polarnomorskiego, co powoduje duże kontrasty termiczne między poszczególnymi porami roku. Zarówno lato jak i zima rozpoczynają się wcześniej i trwają długo w przeciwieństwie do pozostałych zdecydowanie krótszych pór roku. Wiatry najczęściej wieją z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Ze względu na fakt, iż Gmina leży w obszarze zaliczanym do terenów najcieplejszych w Polsce (temperatura maksymalna przez ponad 40 dni w roku przekracza +25°).

Rys. 2. Walory turystyczno-krajobrazowe Gminy Strzyżewice.

Źródło: UG Strzyżewice

Ze względu na złożone losy historyczne, na terenie Gminy występują, niezwykle wartościowe pod względem kulturowo-historycznym miejsca pamięci narodowej. Obszar odgrywał bowiem znaczącą rolę w okresie I wojny światowej, kiedy to na jego terenie

toczyły się walki frontowe. Historycznym następstwem konfrontacji bitewnych są liczne mogiły poległych w walce żołnierzy rosyjskich, austriackich i niemieckich, zlokalizowane w Bystrzycy Nowej, Kiełczewicach Dolnych, Kiełczewicach Maryjskich, Kolonii Kiełczewice Dolne oraz Piotrowicach.

Na pamięć zasługuje ponadto miejsce pochówku ludności żydowskiej w Piotrowicach, upamiętniające blisko 30 Żydów, rozstrzelanych tam przez żołnierzy niemieckich w latach 1942-1943.

Oprócz ważnych miejsc pamięci narodowej, na terenie gminy znajdują się interesujące pod względem historycznym oraz architektonicznym, liczne obiekty zabytkowe, wśród nich:

- kurhan w Pszczelej Woli,
- zespół dworsko - parkowy w Pszczelej Woli,
- Aleja Rohlandów w Pszczelej Woli,
- zespół pałacowo - parkowy w Osmolicach Pierwszych,
- zespół dworsko - parkowy w Piotrowicach,
- zespół dworsko – parkowy w Tuszowie (obręb ewid. w Żabiej Woli),
- ruiny fundamentów zamku strzyżewickiego z pocz. XVI w. w Bystrzycy Nowej,
- zespół dworsko - parkowy w Strzyżewicach,
- kuźnia w Strzyżewicach,
- park podworski i kapliczka Św. Jana Nepomucena w Kolonii Kiełczewice Dolne,
- kościół parafialny p.w. Św. Trójcy i Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Kiełczewicach Maryjskich,
- nagrobki na cmentarzu przykościelnym w Kiełczewicach Maryjskich: Piotra Klamborowskiego z 1847 roku, Jadwigi z Ryszkowskich Gintowttowej z 1849 roku, Michała Gintowtta z 1856 roku,
- obraz trumienny Jana z Kiełczewic - fundatora kościoła z 1431 roku,
- młyn drewniany w Kiełczewicach Maryjskich,
- młyn wodny turbinowy w Borkowiźnie,
- młyn modrzewiowy w Osmolicach Pierwszych,
- młyn wodno – motorowy w Strzyżewicach,
- młyn wodno – motorowy w Kiełczewicach Dolnych.

Na terenie Gminy Strzyżewice od roku 1991 istnieje również Muzeum Regionalne przy Kościele w Bystrzycy Starej, pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Polski, w którym

obecnie znajduje się ponad 300 eksponatów z końca XIX i początku XX wieku. Niektóre z nich posiadają ogromną wartość ze względu na ich unikatowy charakter.

W Gminie Strzyżewice nie brakuje zatem najwyższej klasy zabytków, lecz zdewastowane rabunkową gospodarką i skazane przez dziesięciolecia na niebyt, wymagają w chwili obecnej dużych nakładów finansowych. Odrestaurowane, mogą jednak spełniać w przyszłości podwójną rolę – obiektów, które z jednej strony będą pełniły na terenie Gminy całoroczne funkcje kulturalne, z drugiej zaś strony, jako obiekty muzealne, będą przyciągać turystów i przyczyniać się do rozwoju ruchu turystycznego.

Rys 3. Budynek dworku w Strzyżewicach pochodzący z I połowy XIX w.

Źródło: <http://www.dziennikwschodni.pl/lublin/strzyzewice-dworek-kulturalnokulinarny,n,1000166620.html>

Gmina Strzyżewice dysponuje wartościowymi zasobami przyrodniczymi, ciekawą historią oraz siecią wysokiej klasy zabytków. Położenie wzdłuż rzeki Bystrzycy oraz bliskość aglomeracji miasta Lublina stanowią doskonałą szansę promocji terenu Gminy jako miejsca o nieprzeciętnych walorach estetycznych, a co za tym idzie, doskonałego do celów rekreacyjnych. W prawdzie władze podejmują działania mające na celu promocję walorów przyrodniczo-turystycznych gminy, jak np. wydany w 2012 roku folder turystyczny „Najpiękniejsze zakątki Bystrzycy”, lecz na chwilę obecną działania te wydają się niejako skazane na porażkę. Niestety pełne wykorzystanie potencjału przyrodniczo-zabytkowego

Gminy utrudnia niedostateczna ilość miejsc wypoczynkowych - na terenie Gminy nie funkcjonuje żaden hotel, a agroturystyka dopiero się rozwija. Dużych nakładów finansowych wymagają ponadto, zdewastowane gospodarką rabunkową oraz piętnem czasu zabytki architektoniczne, co wpływać może niekorzystnie na wizerunek Gminy jako zaniedbanej oraz nieumiejętnie zarządzanej. Rewitalizacja zabytkowych obiektów architektonicznych umożliwi z pewnością rozwój turystyczny terenu Gminy, umożliwi pełnienie całorocznych funkcji kulturalnych, a także przyniesie skutki w postaci powstania integrujących społeczność lokalną nowych miejsc spotkań.

Tab. 1. Identyfikacja obszarów problemowych - położenie i środowisko

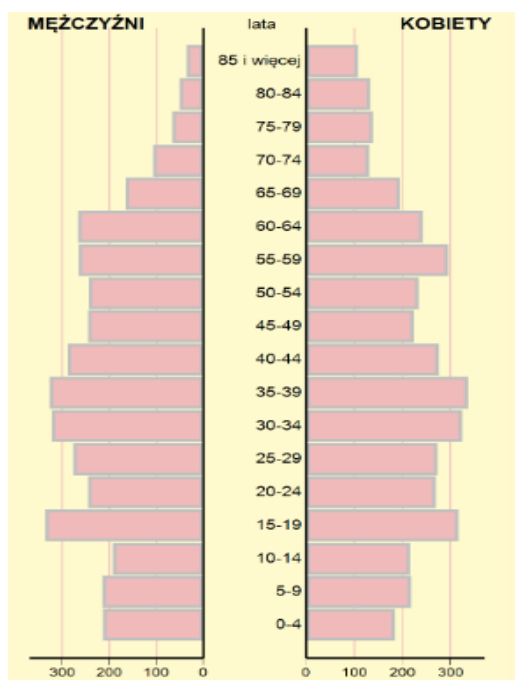
Położenie i środowisko Identyfikacja obszarów problemowych
<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające wykorzystanie potencjału historyczno- przyrodniczego Gminy, • Dewastacja zabytków architektonicznych uniemożliwiająca ich promocję, rozwój ruchu turystycznego oraz pełnienie całorocznych funkcji kulturalnych, • Zły stan infrastruktury wokół budynków, • Niedostateczny rozwój sieci obiektów wypoczynkowo rekreacyjnych – brak hoteli oraz infrastruktury agroturystycznej, • Niedostateczne zagospodarowanie obiektów zabytkowych oraz ich częściowa dewastacja, • Zły stan środowiska naturalnego i jego zanieczyszczenie, • Zagrożenie rozpowszechnieniem wizerunku gminy jako nieatrakcyjnej, nieodpowiednio zarządzanej oraz zaniedbanej, co uniemożliwia rozwój gospodarczy Gminy.

4.5. Strefa społeczna

4.5.1. Podstawowe dane demograficzne

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2014 teren Gminy Strzyżewice zamieszkiwało 7 954 mieszkańców, co stanowiło 5,3% ludności powiatu lubelskiego. W strukturze ludności nie odnotowano istotnych rozbieżności liczebnych pomiędzy obiema płciami - 51,5% ludności stanowiły kobiety, a 48,5% mężczyźni. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 73 osoby/km², co oznacza, że jest blisko dwukrotnie niższa niż średnia gęstość zaludnienia w Polsce (124 osoby/km), a także niższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie lubelskim (89 osób/km²). Analiza struktury wiekowej mieszkańców Gminy wydaje się korzystna. Średni wiek mieszkańców Gminy wynosi 38,6 lat, co oznacza, że jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Rys.4.Struktura ludności Gminy Strzyżewice według płci i wieku

Źródło: Dane GUS

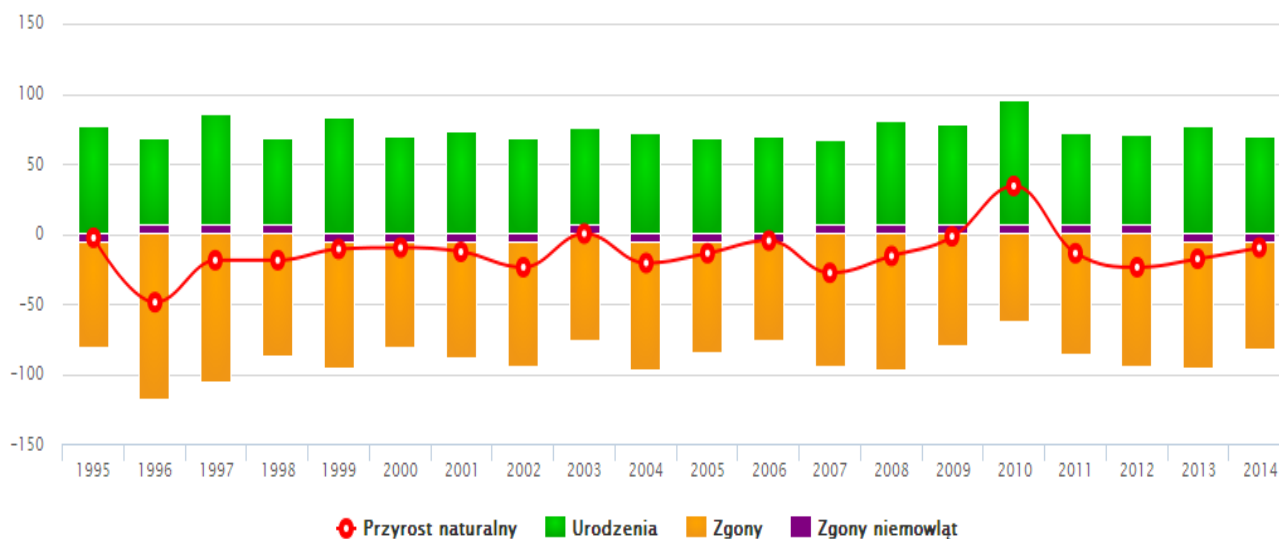
Struktura wiekowa mieszkańców gminy nosi znamiona struktury o charakterze zastojowym, charakteryzującej się niskim udziałem grupy w wieku przedprodukcyjnym oraz znacznym udziałem ludności w wieku produkcyjnym. Typ zastojowy charakterystyczny jest dla społeczeństw o niskim przyroście naturalnym oraz dość wysokim wzroście gospodarczym.

W prawdzie na chwilę obecną nie obserwuje się trendu wskazującego na znaczne starzenie się społeczeństwa, lecz w przypadku utrzymywania się przyrostu naturalnego minimum na poziomie zerowym, istnieje zagrożenie utraty stanu zastępowalności pokoleń i w konsekwencji – przewagi ludności w wieku poprodukcyjnym nad innymi grupami wiekowymi.

W roku 2014 w Gminie Strzyżewice zanotowano ujemny przyrost naturalny (-10), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców skutkowało wskaźnikiem równym -1.3. Pod względem przyrostu naturalnego Gmina mieści się więc w wartościach charakterystycznych dla województwa lubelskiego (-1,1%).

Poniższy wykres przedstawia wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Strzyżewice w latach 1995-2014.

Rys. 5. Przyrost naturalny w Gminie Strzyżewice w latach 1995-2014

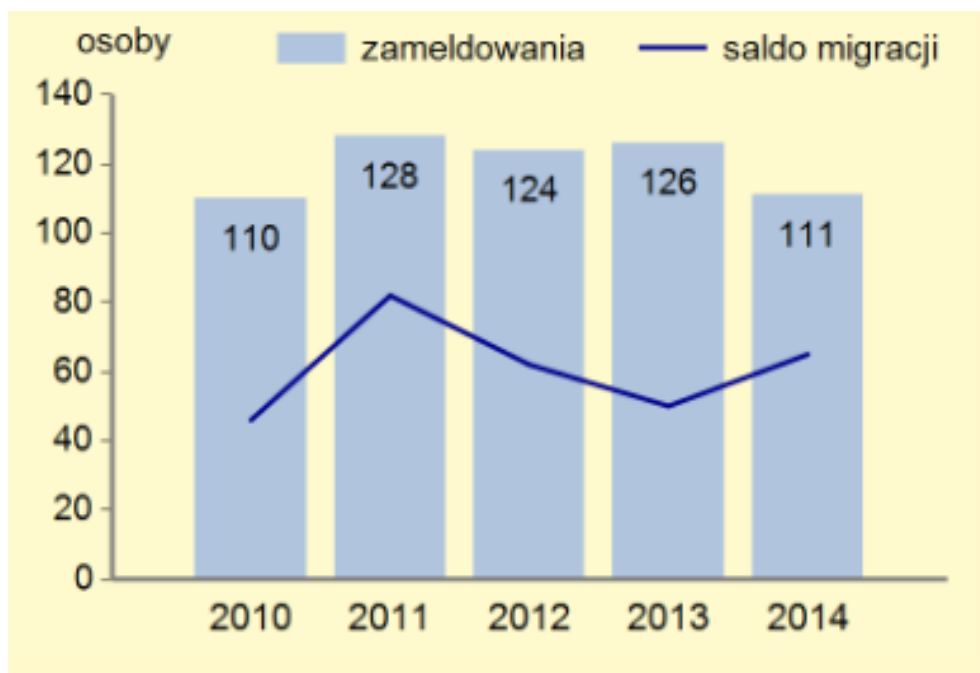

Źródło: Dane GUS.

Jak wskazują powyższe dane, ujemny przyrost naturalny stanowi poważny problem społeczny. W ciągu 20 lat jedynie w roku 2010 liczba urodzeń przewyższała liczbą zgonów, a w roku 2003 liczby te równoważyły się wzajemnie.

Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek rozrodczości jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się: zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej fizjologii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno - ekonomiczne. Zgodnie z opiniami ekspertów w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem urodzeń.

Rys.6. Migracje na pobyt stały w Gminie Strzyżewice w latach 2010 - 2014.

Źródło: Dane GUS

W Gminie Strzyżewice obserwuje się dodatnie saldo migracji, co oznacza, że liczbą osób przybywających do Gminy jest niezmiennie wyższa od liczby osób z niej emigrujących. W prawdzie obserwuje się trend do emigracji mieszkańców z terenu Gminy, zwłaszcza przez osoby młode, lecz towarzyszy mu równocześnie tendencja do przyływu zamożnej ludności z położonego ościennie terenu miasta Lublina, przez co uzyskuje się charakterystyczną dla terenów podmiejskich swoistą „wymienialność” ludności.

4.5.2. Aktywność zawodowa

Wśród mieszkańców Gminy Strzyżewice w 2014 roku struktura wiekowa przedstawiała się w następujący sposób:

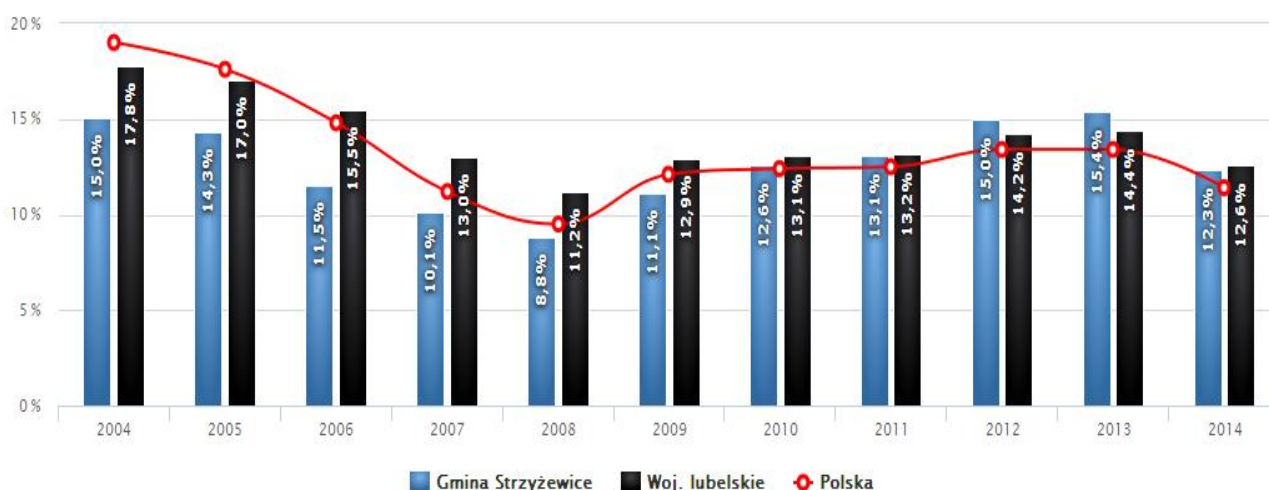
- Ludność w wieku przedprodukcyjnym – 15.8%,
- Ludność w wieku produkcyjnym – 70,01%,
- Ludność w wieku poprodukcyjnym – 14.1%.

Dane dotyczące rynku pracy w Gminie Strzyżewice wskazują, że podstawę ekonomiczną większości mieszkańców Gminy stanowi szeroko pojęty sektor rolniczy – spośród wszystkich

aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy 64,6% pracuje w rolnictwie (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). 11,8% mieszkańców znajduje zatrudnienie w przemyśle i budownictwie, 8,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), a 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)¹.

Strzyżewice w roku 2014 czynnymi na rynku pracy pozostawało 129 osób, przy czym w strukturze zatrudnienia nie zaobserwowano istotnych dysproporcji pomiędzy płciami - spośród wszystkich pracujących osób 50,4% stanowiły kobiety, a 49,6% - mężczyźni.

Rys. 7 Stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Strzyżewice w latach 2004-2014

Źródło: Dane GUS (portal: Polska w liczbach)

4.5.3. Rynek pracy

Analiza danych dotyczących struktury wiekowej mieszkańców Gminy Strzyżewice skłania ku konkluzji, iż liczebność w poszczególnych grupach wiekowych gminy stwarza potencjalnie korzystne warunki rozwoju gospodarczego. Ponad 70% ludności zakwalifikować bowiem można jako osoby czynne zawodowo. Istotnym problemem, mimo systematycznego obniżania się jego skali, jest jednak bezrobocie. Na 1000 mieszkańców Gminy Strzyżewice w roku 2014 czynnymi na rynku pracy pozostawało jedynie 129 osób.

¹ Dane zaczerpnięte ze strony: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Strzyzewice#rynek-pracy

Skalę problemu obrazuje po części poziom bezrobocia rejestrowanego, które definiowane bywa na różne sposoby. Najczęściej definiuje się je poprzez stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie populacji. Według stanu na koniec I kwartału 2016 na terenie Gminy Strzyżewice zarejestrowanych było 339 osób, z czego blisko połowę stanowiły kobiety (46,7%). Najliczniejszą grupę stanowiły osoby do 30 roku życia (36,6%). Poważnym problemem niezmiennie pozostaje długość pozostawania bez pracy. W Gminie Strzyżewice 25,4% stanowią osoby dotkniętych bezrobociem długotrwałym, tj. pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy.

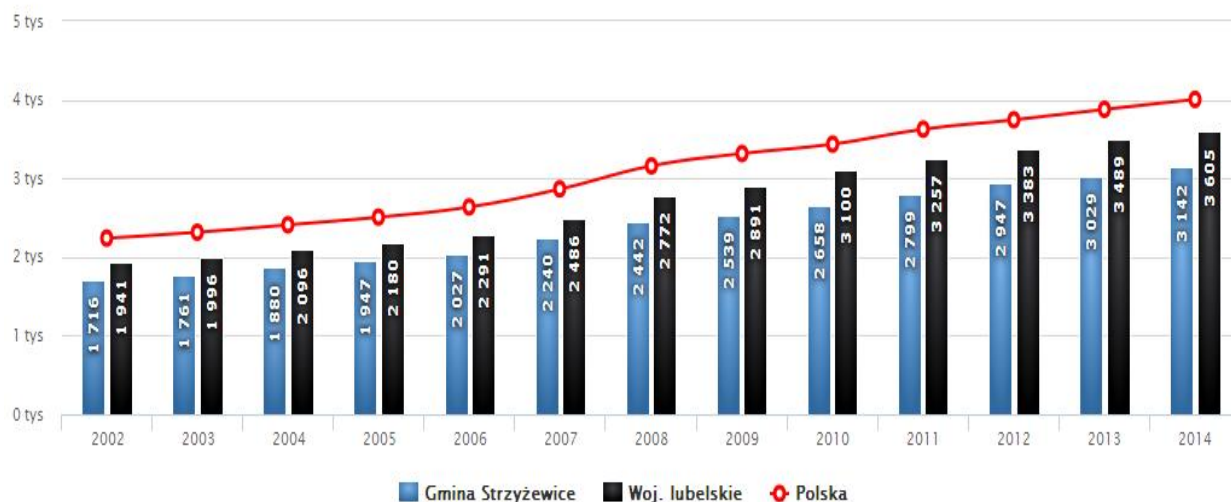
W 2016 r. w miejscowości Strzyżewice, zarejestrowane były 33 osoby bezrobotne i poszukujące pracy. Od kilku lat niezmienna pozostaje struktura długości pozostawania bez pracy. W roku 2016 najwięcej osób pozostawało bez pracy w okresie od 12-24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy. Spośród zarejestrowanych bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34, posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej oraz zasadnicze zawodowe. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, choć należy zaznaczyć, iż różnice pomiędzy nimi a pozostałymi grupami wykształcenia były nieznaczne. Taki stan rzeczy jest najprawdopodobniej konsekwencją systematycznego wzrostu osób posiadających wyższe wykształcenie, a co za tym idzie, obniżania ich konkurencyjności na rynku pracy.

Nie należy zapominać, że przedstawione powyżej liczby nie obrazują w pełni skali problemu. O wiele trudniejsze jest rozpoznanie tzw. bezrobocia ukrytego (utajonego), które nie figuruje w żaden sposób w oficjalnej ewidencji statystycznej, a określenie jego skali możliwe jest jedynie za pomocą danych szacunkowych. W dyskursie naukowym problem bezrobocia ukrytego w sposób szczególny wiązany jest z terenami wiejskimi i związane jest z istnieniem nadwyżek w sektorze rolniczym. Część rolników posiadających niewielkie gospodarstwa rolne nie jest bowiem w stanie utrzymać się z uzyskiwanych dochodów, nie może podjąć zatrudnienia zawodowego bądź też znajduje zatrudnienie bez umowy o pracę (tzw. na czarno).

Biorąc pod uwagę wysoką rezerwę osób w wieku produkcyjnym oraz skalę zatrudnienia w rolnictwie (64,6%), przypuszcza się, iż skala zjawiska wśród mieszkańców Gminy Strzyżewice jest wysoka.

Powyższe przypuszczenia potwierdzają dane zgromadzone wśród mieszkańców Gminy w procesie konsultacji społecznych, gdzie niewystarczająca ilość miejsc pracy jest jednym z najczęściej wskazywanych problemów ekonomicznych Gminy (16,31% wskazań).

Rys. 8. Średnie miesięczne wynagrodzenie w Gminie Strzyżewice w latach 2002-2014

Źródło: Dane GUS (Portal: Polska w liczbach)

Analiza poziomu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Gminie Strzyżewice wskazuje, że w latach 2002-2014 nastąpił widoczny wzrost zarobków zarówno mieszkańców Gminy, jak i w skali województwa lubelskiego. Poziom średniego wynagrodzenia wśród mieszkańców Gminy pozostaje jednak niezmiennie niższy od średniej regionalnej i krajowej. Stosunkowo wysokiego poziomu wynagrodzenia nie należy jednak postrzegać jako wskaźnika świadczącego o ogólnym poziomie zamożności – dane dotyczą bowiem jedynie ludności czynnej zawodowo. Po wzięciu pod uwagę trendu w kierunku aglomeracji zauważalnego w północnej części Gminy, istnieje prawdopodobieństwo zawyżania średniej wynagrodzenia przez zamożniejszą część mieszkańców Gminy.

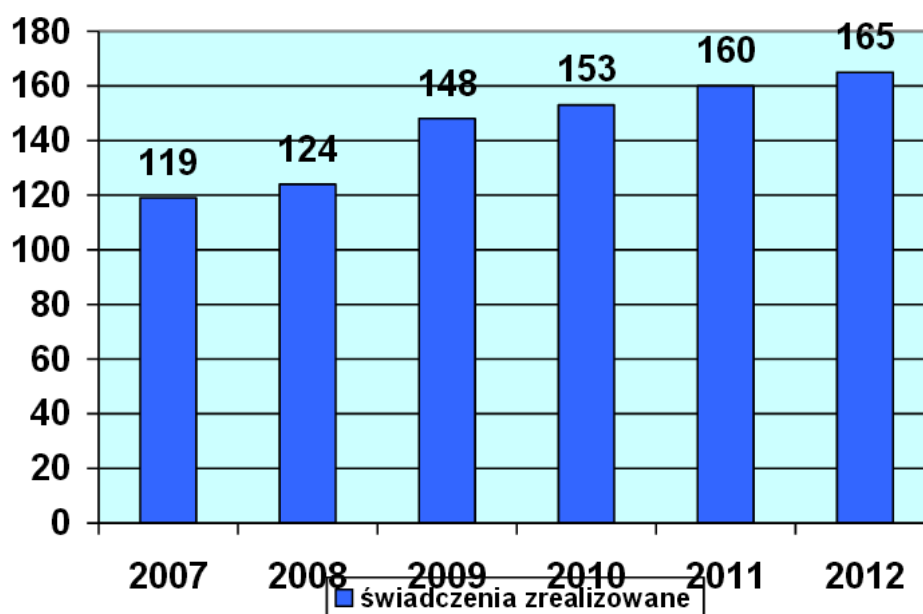
Warto zauważyć, że ubogi rynek pracy w Gminie oraz brak nowych miejsc zatrudnienia powoduje, że na 1026 zatrudnionych mieszkańców, ponad połowa, bo 540 osób, znajduje zatrudnienie poza Gminą, głównie w Lublinie.

4.5.4. Pomoc społeczna

Problem bezrobocia wywiera często znaczący wpływ na inne sfery społeczne, zwiększając istotnie ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze dysfunkcyjnym.

Poniższy wykres przedstawia skalę korzystania przez mieszkańców Gminy ze świadczeń pomocy społecznej.

Rys.9. Świadczenia z zakresu pomocy społecznej zrealizowane w Gminie Strzyżewice

Źródło: Dane OPS Strzyżewice

W Gminie Strzyżewice zagadnienie ubóstwa jest częstym zjawiskiem kwalifikującym rodziny do pomocy. Analizując ten aspekt na przełomie lat 2007-2013 należy stwierdzić, że liczba rodzin uzyskujących pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzyżewicach z każdym rokiem ulegała niewielkim wzrostom. W roku 2007 ze świadczeń socjalnych z tytułu ubóstwa skorzystało 119 rodzin, natomiast w roku 2012 już 165. Należy również zaznaczyć, że średnia skala pomocy społecznej w Gminie Strzyżewice w analizowanych latach jest wyższa niż średnia przyznanych świadczeń zarówno w porównaniu z powiatem lubelskim jak i w skali całego regionu.

Pomoc społeczna udzielana z tytułu ubóstwa w ostatnich sześciu latach polegała głównie na przyznaniu świadczeń w formie opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne, świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności, zasiłku stałego lub okresowego bądź zasiłku celowego.

Analiza danych pochodzących z Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzyżewicach wskazuje, iż na przełomie ostatnich lat wzrosła skala występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Problem ten skorelowany jest często z innymi dysfunkcjami rodzinnymi związanymi między innymi z występowaniem uzależnień czy bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Należy mieć jednak na uwadze, iż ze względu na wstydliwy charakter problemu oraz związane z nim zagrożenie stygmatyzacją ofiar przemocy w społeczności lokalnej, wszelkie dane liczbowe w niniejszym zakresie nie odzwierciedlają w pełni faktycznej skali problemu.

Tabela 2. Rodziny objęte opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzyżewicach (rodziny, które trafiły do ośrodka ze względu na uruchomioną procedurę Niebieskiej Karty).

Rodziny objęte procedurą Niebieskiej Karty	rok	2012	2013	2014	2015
Liczba osób objętych programem		22	24	24	20
w tym nowych* rodzin objętych programem		15	19	14	16
Liczba rodzin z dziećmi objętych programem		10	13	11	10
w tym nowych* rodzin z dziećmi objętych programem		4	11	6	6
Liczba rodzin z dziećmi objętych programem, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych		0	2	3	4
w tym nowych rodzin z dziećmi objętych programem, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych		0	2	2	3

Źródło: Dane OPS Strzyżewice

**rodziny, które po raz pierwszy znalazły się w centrum zainteresowania ośrodka.*

Procedura Niebieskiej Karty stanowi instytucjonalny instrument przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obejmujący ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy rodzinnej. Obowiązek prowadzenia procedury Niebieskiej Karty na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z ustawą procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Od roku 2012 do 2014 Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzyżewicach zanotował wzrost liczby rodzin objętej procedurą z 22 do 24. Niepokojącym ponadto jest fakt, iż we wszystkich poddanych analizie latach, ponad połowę wszystkich rodzin stanowiły rodziny nowe, tj. te, które po raz pierwszy znalazły się w kręgu zainteresowania ośrodka. W roku 2012 rodziny nowe stanowiły 68,2%, a w roku następnym już 79,2%, co wskazuje na nasilanie się skali zjawiska przemocy. Zwielokrotnieniu, z 0 w 2012 r. do 4 w roku 2015 uległa ponadto liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, co wskazuje na konieczność podjęcia działań mających na celu przeciwdziałanie występowania zjawisk patologicznych w rodzinach w sposób wielowymiarowy i kompleksowy.

W opinii mieszkańców Gminy Strzyżewice wzrost skali zjawisk patologicznych na gruncie rodziny stanowi, obok takich problemów jak alkoholizm, wzrost liczby wykroczeń oraz niewystarczającego dostępu do opieki zdrowotnej, jedną z przyczyn degradacji obszaru Gminy, a co za tym idzie, istotną przesłankę dla przeprowadzenia procesu kompleksowej rewitalizacji niniejszego terenu.

Niewątpliwą szansę minimalizacji skali problemów społecznych w Gminie stanowi modernizacja obszaru dworku Kołaczkowskich wraz z przylegającym terenem, które w związku z daleko posuniętymi zaniedbaniami architektonicznymi i niewłaściwym zagospodarowaniem, sprzyja występowaniu zjawisk społecznych o charakterze patologicznym. Rewitalizacja obszaru oraz jego przeznaczenie na miejsce wspólnej aktywności społecznej i kulturalnej, wyrażać się będzie poprzez wzrost efektywności działań nakierowanych zarówno na profilaktykę, jak również rozwiązywanie już istniejących dysfunkcji społecznych.

4.5.5. Bezpieczeństwo

W myśl ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym jednym z podstawowych zadań Gminy jest zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, rozumianego jako ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie oraz mienie obywateli przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, stanowi bez wątpienia jedno z priorytetowych obszarów działalności samorządu gminnego. Poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności Gmin. Wskaźniki określające poziom ładu społecznego w danej gminie stanowią ponadto często miernik powodzenia przedsięwzięcia dla potencjalnych inwestorów.

Poniższe dane przedstawiają skalę przestępstw o charakterze kryminalnym zainicjowanych przez policję w Strzyżewicach:

Tab. 3. Przestępstwa o charakterze kryminalnym na terenie Strzyżewic w latach 2014-2015

	2014	2015
Przestępstwa o charakterze kryminalnym ogółem	62	54
Kradzież cudzej rzeczy	15	11
Kradzież z włamaniem	8	15
Rozboje	0	1
Uszkodzenie rzeczy	3	2
Przestępstwa gospodarcze	2	1
Uszczerbek na zdrowiu	4	4
Przestępstwa narkotykowe	12	4

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Bychawie

Analiza powyższych danych zwraca uwagę na stosunkowo wysoką liczbę przestępstw o charakterze kryminalnym. W prawdzie na przełomie analizowanych lat liczba zanotowanych zdarzeń zmniejszyła się o 8, lecz społeczna szkodliwość czynów oraz ogólna statyka stanowią przesłankę dla konieczności intensyfikacji działań o charakterze

prewencyjnym. Niepokoi ponadto skala zanotowanych kradzieży z włamaniem, która w przeciągu roku zwiększyła się blisko o 100%. Wzrost liczby przestępstw o charakterze rabunkowym świadczyć może o wzroście skali ubóstwa na terenie Gminy oraz narastaniu zjawiska społecznej frustracji, toteż szczególnie ważne wydaje się podjęcie działań w kierunku przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji społecznej, defaworyzacji zawodowej oraz wzrostu możliwości zatrudnienia wśród mieszkańców Strzyżewic. Należy ponadto pamiętać, że wykroczenia przeciwko porządkowi prawnemu są często skorelowane z innymi zjawiskami społecznymi o charakterze dysfunkcyjnym, np. narkomanią czy alkoholizmem. Na uwagę zasługuje liczba przestępstw popełnionych pod wpływem narkotyków, która choć uległa spadkowi, ze względu na społeczną szkodliwość, w dalszym ciągu stanowi poważny problem. Sposobem na wzmocnienie efektywnego przeciwdziałania wykroczeniom przeciwko porządkowi prawnemu może okazać się zatem utworzenie na terenie Gminy jednostki świadczącej pomoc z zakresu terapii uzależnień oraz ułatwiającą osobom dotkniętym uzależnieniami adaptację społeczno zawodową. Brak skutecznych działań prewencyjnych i utrzymanie powyższego trendu grozi w dłuższej perspektywie obniżeniem społecznego poczucia bezpieczeństwa, utrwaleniem w mentalności lokalnej zachowań destrukcyjnym, upowszechnieniem negatywnego wizerunku mieszkańców, a co za tym idzie, osłabienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy.

Poniższe zestawienie przedstawia dane dotyczące zanotowanych przez policję na terenie Gminy wykroczeń.

Tab.4. Wykroczenia zanotowane w Gminie Strzyżewice w latach 2014-2015.

	2014	2015
Liczba odnotowanych wykroczeń ogółem	205	209
Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	5	6
Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	4	9

Wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego	6	7
Wykroczenia przeciwko przepisom Ustawy o WTIPA*	28	27

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Bychawie

**Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*

Na przełomie lat 2014 i 2015 ilość zanotowanych na terenie Strzyżewic wykroczeń uległa zwielokrotnieniu z 205 do 209. Niepokojącym jest fakt, że niemal w przypadku wszystkich wymienionych wyżej form wykroczeń obserwuje się niewielką tendencję wzrostową. Najwięcej zanotowanych zdarzeń zakwalifikowanych zostało jako wykroczenia przeciwko ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, co podkreśla nieformalnie na skalę problemu alkoholowego na terenie Strzyżewic oraz wskazuje go jako czynnik potencjalny determinujący skłonność do popełniania czynów zabronionych. Największy wzrost zanotowano w obszarze tzw. wykroczeń przeciwko obyczajności publicznej, rozumianej jako dopuszczenie się nieprzyzwoitego zachowania, będącego naruszeniem ogólnie przyjętych zasad społecznych (np. umieszczanie w miejscu publicznym nieprzyzwoitego ogłoszenia, napisu lub rysunku, używanie wulgarnego słownictwa). W prawdzie społeczna szkodliwość wykroczenia kategoryzowana jest jako niższa, niż w przypadku omawianych powyżej przestępstw, jednak w przypadku braku podjęcia działań prewencyjnych zagraża utrwaleniem się w lokalnej mentalności wzorców antyspołecznych i dewastacyjnych.

Tab.5. Identyfikacja obszarów problemowych na terenie Gminy Strzyżewice

Sfera społeczna Identyfikacja obszarów problemowych
<ol style="list-style-type: none"> 1. emigracja osób w wieku produkcyjnym; 2. struktura wiekowa społeczeństwa spełniająca znamiona struktury zastojowej, co zwiększa zagrożenie wystąpienia trendu do starzenia się społeczeństwa; 3. przyływ osiedlającej się w części północnej gminy zamożnej ludności miejskiej, co z jednej strony stanowi szansę na zwiększenie dochodów gminy z racji podatku dochodowego, z drugiej zaś strony stanowi zagrożenie pogłębiania dysproporcji majątkowych, izolacji przestrzennej, a w dłuższej perspektywie – zagrożenie dla kapitału społecznego wśród mieszkańcami Gminy; 4. brak nowych miejsc pracy oraz problem tzw. bezrobocia ukrytego (utajonego, nierejestrowanego), którego zarzewia upatruje się w sektorze rolniczym; 5. utrzymujący się od 20, za wyjątkiem roku 2003 i 2010, ujemny przyrost naturalny; 6. wzrastająca skala korzystania z usług instytucji świadczących pomoc społeczną; 7. wzrost liczby wykroczeń; 8. istnienie istotnych dysproporcji majątkowych pomiędzy mieszkańcami Gminy; 9. ponad połowa aktywnych zawodowo mieszkańców znajduje zatrudnienie poza Gminą Strzyżewice.

4.6. Infrastruktura społeczna

4.6.1. Infrastruktura oświatowa

Gmina Strzyżewice posiada rozwiniętą sieć placówek oświatowych. Na chwilę obecną na terenie Gminy funkcjonują następujące instytucje edukacyjne:

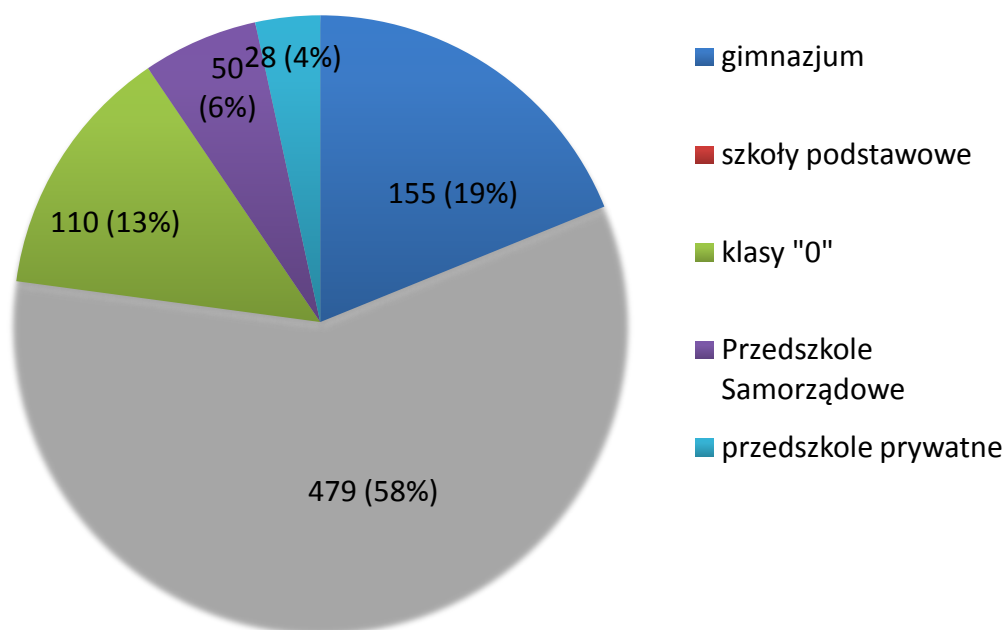
- Samorządowe Przedszkole Publiczne w Piotrowicach, jest jedyną samodzielną placówką wychowania przedszkolnego prowadzoną przez Gminę Strzyżewice. Placówka powstała w 1971 r. w budynku POM w Piotrowicach jako przedszkole przyzakładowe. Przedszkole

posiada dwie sale zajęć, jadalnię, łazienkę, szatnię i magazyn. W przedszkolu funkcjonuje 2 oddziały 25-osobowe;

- Niepubliczne przedszkole w Pszczelej Woli;
- 4 Publiczne Szkoły Podstawowe w miejscowościach: Kielczewice Górne, Strzyżewice-Rechta, Osmolice Żabia Wola;
- Zespół Szkół Publicznych (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum) w Bystrzycy Starej;
- Zespół Szkół Rolniczych – Centrum Kształcenia Praktycznego w Pszczelej Woli, które kształci pszczelarzy, żywieniowców i informatyków; w skład zespołu wchodzi także gimnazjum i liceum ogólnokształcące;
- Zespół Szkół Techniki Rolniczej im. Wincentego Witosa w Piotrowicach, w skład którego wchodzi: technikum i szkoła zawodowa o specjalności samochodowej i mechanicznej; liceum ogólnokształcące i profilowane; policealna szkoła kształcąca techników informatyków.

Nauka w placówkach oświatowych w Gminie Strzyżewice odbywa się w trybie jednozmianowym. We wszystkich placówkach zatrudnieni są nauczyciele z odpowiednim wykształceniem i przygotowaniem do zawodu zgodnie z wytycznymi Ministra Edukacji Narodowej i Sportu.

Rys. 10. Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Strzyżewice w roku szkolnym 2015/2016

Źródło: Dane UG Strzyżewice

We wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Strzyżewice wykonywane są systematycznie prace remontowo-modernizacyjne, dotyczące zarówno samych budynków szkół, jak również infrastruktury zewnętrznej. Placówki dydaktyczne posiadają bardzo dobre warunki do prowadzenia zajęć dydaktycznych. Powodem do zadowolenia jest ponadto fakt, iż wszystkie z wymienionych powyżej instytucji są wyposażone w pracownie komputerowe, umożliwiające edukację informacyjną już od początkowych etapów kształcenia.

4.6.2. Sport i rekreacja

Na terenie Gminy Strzyżewice funkcjonuje rozbudowana sieć obiektów sportowych. W dziedzinie promocji kultury fizycznej wiodącą funkcję pełni Gminny Ludowy Klub Sportowy „Pom-Iskra” Piotrowice, powstały z połączenia Ludowych Zespołów Sportowych ISKRA w Strzyżewicach i Zakładowego Ludowego Klubu Sportowego POM w Piotrowicach. W GLKS działają sekcje piłki nożnej i podnoszenia ciężarów, odnoszące sukcesy w skali regionalnej, krajowej oraz międzynarodowej.

Na terenie Gminy funkcjonują 3 stadiony sportowe w Piotrowicach, Pszczelej Woli i Strzyżewicach, boisko w Borkowiznie oraz przyszkolne sale sportowe w Piotrowicach, Pszczelej Woli i Bystrzycy Starej.

Ponadto Gmina posiada kompleks boisk sportowych z zapleczem socjalnym przy Zespole Szkół Publicznych w Bystrzycy Starej.

Dotychczasowa baza sportowo-rekreacyjna nastawiona jest głównie na zaspokajanie lokalnych potrzeb w zakresie kultury fizycznej. W celu dalszego rozwoju infrastruktury sportowej niezbędne są dalsze inwestycje ukierunkowane zarówno na powstawanie nowych obiektów sportowych, jak również doposażenie już istniejących. Nakładów finansowych wymagają między innymi szkoły podstawowe w Strzyżewicach-Rehcie, Kiełczewicach Górnych, Osmolicach i Żabiej Woli, w których funkcjonują jedynie zastępcze sale sportowe oraz boiska przyszkolne, co powoduje sezonowe problemy z organizacją zajęć ruchowych.

Problemem Gminy jest ponadto brak dostatecznych możliwości aktywizacji fizycznej osób starszych, co przyczynia się do postępowania procesów wykluczenia społecznego.

4.6.3. Instytucje kultury

Na terenie Gminy od 1964 r. funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna im. Ewy Kołaczkowskiej w Strzyżewicach oraz jej trzy filie zlokalizowane w Kiełczewicach Górnych, Bystrzycy Starej oraz Żabiej Woli. Siedziba biblioteki mieści się w zabytkowym dworku w Strzyżewicach, niegdyś będącym własnością rodziny Kołaczkowskich. Biblioteka nosi imię Ewy Kołaczkowskiej, pisarki i tłumaczki angielskiej literatury dziecięcej, dla której wspomnienia związane z Gminą Strzyżewice niejednokrotnie stanowiły twórczą inspirację. W Bibliotece znajduje się dział "strzyżewiana" zawierający ekspozycję pamiątek i zbiór publikacji tematycznie związanych z terenem Gminy Strzyżewice lub autorstwa zarówno Ewy Kołaczkowskiej, jak i innych osób wywodzących się z terenu Gminy. Księgozbiór biblioteki liczy łącznie ponad 31 tys. woluminów, a z jej zasobów korzysta stale ponad 1100 czytelników.

Pomimo potencjału architektonicznego dworu, korzystnego usytuowania wynikającego z położenia w centralnej części miejscowości i w pobliżu ruchliwej drogi wojewódzkiej, a także bogatej historii związanej z rodziną Kołaczkowskich, potencjał miejsca nie jest optymalnie wykorzystywany. W wyniku wieloletniej dewastacji oraz stagnacji inwestycyjnej budynek uległ zniszczeniu, przez co niemożliwe jest na chwilę obecną pełne zagospodarowanie jego wnętrza. Brak odpowiednich środków inwestycyjnych uniemożliwia podjęcia przez Gminę działań modernizacyjnych. Niepełne wykorzystanie powierzchni użytkowej budynku skutkuje znacznym ograniczeniem możliwości rozwoju Gminy zarówno w sferze gospodarczej, jak również na płaszczyźnie społeczno-kulturowej. Jak wskazują wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych przez władze samorządowe wśród mieszkańców Gminy Strzyżewice, istotnym problemem okazał się brak miejsc odpowiednich do spotkań towarzyskich i spędzania wolnego czasu pozwalających na integrację międzypokoleniową i organizację zajęć o charakterze społecznym. Problem ten, w opinii mieszkańców, powinien zostać rozwiązany w wyniku zagospodarowania budynku dworku. Brak nadzoru nad obiektem oraz możliwości wykorzystania tego miejsca sprzyja rozwojowi negatywnych wskaźników marginalizacji społecznej z uwagi na brak alternatywnych możliwości spędzania wolnego czasu.

Ważną funkcję w życiu kulturalnym Gminy pełni Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice z siedzibą w Piotrowicach, którego celem jest popularyzacja kultury na terenie Gminy. Centrum inicjuje i koordynuje wydarzenia kulturalne, przez co pielęgnuje lokalne tradycje, pełni istotną funkcję w procesie integracji społeczności lokalnej, a także sprzyja

popularyzacji wiedzy i kształtowaniu świadomości społecznej w różnych dziedzinach życia, między innymi historii i ekologii .

Wśród ważniejszych imprez kulturalnych wpisanych do kalendarza Centrum Kultury i Promocji Gminy można wymienić:

- Gminne Święto Plonów,
- Festyn Ekologiczny,
- Noworoczny Koncert Kolęd i Pastorałek,
- Gminny Festiwal Kolędniczy,
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Lubelski Talent”,
- Piotrowicka Noc Świętojańska,
- Gminne Obchody Święta Niepodległości.

Pomimo stosunkowo szerokiej oferty kulturalnej problemem Gminy jest brak inicjatyw społeczno-kulturalnych adresowanych bezpośrednio do ludzi starszych, co skutkuje pogłębianiem się zjawiska marginalizacji osób w wieku poprodukcyjnym oraz utrudnia proces międzypokoleniowej integracji społecznej.

4.6.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Opiekę zdrowotną mieszkańcom Gminy Strzyżewice zapewnia Ośrodek Zdrowia w Piotrowicach oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bychawie - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kielczewicach. Porady specjalistyczne oraz opieka szpitalna świadczona jest poza terenem Gminy, głównie w Bychawie i Lublinie. Na terenie Gminy dostępne są trzy apteki zlokalizowane w Strzyżewicach i Piotrowicach. Specjalistyczną opiekę zdrowotną zapewniają ponadto dwa prywatne gabinety stomatologiczne².

Istotnym problemem dla mieszkańców Gminy jest **niedostateczny** dostęp do służby zdrowia. Problem ten, jak wskazują wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych przez władze Gminy wśród mieszkańców, zajmuje drugi najczęściej wskazywany powód dla inicjacji procesu rewitalizacji Gminy. Statystycznie na jedną placówkę ambulatoryjną opieki zdrowotnej w Gminie przypada 3968 osób. Według danych GUS, w roku 2014 w Gminie Strzyżewice na 1 mieszkańca gminy przypadły 3 porady lekarskie udzielone w ramach

² Bank Danych Lokalnych GUS.

podstawowej opieki zdrowotnej, tj. mniej niż powiecie lubelskim (3,4) jak również w skali województwa lubelskiego (4,4).

Instytucjonalną działalność na rzecz pomocy osobom i rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzyżewicach. Pomoc osobom niepełnosprawnym zapewnia natomiast Dom Pomocy Społecznej w Kielczewicach. Placówka przeznaczona jest dla 64 dziewcząt i kobiet z niepełnosprawnością intelektualną i świadczy całodobową opiekę oraz pomoc w zakresie rehabilitacji i rewalidacji osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Odczuwalnym problemem w sferze pomocy społecznej stanowi brak placówki dostosowanej w celu w opieki nad ludźmi starymi oraz obłożnie chorymi.

Tab.6. Wskazanie obszarów problemowych - infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna wskazanie obszarów problemowych
<ul style="list-style-type: none">• Niedostateczny dostęp do służby zdrowia – na 1 placówkę opieki zdrowotnej przypada 3968 osób;• Brak miejsc przeznaczonych do spędzania wolnego czasu i spotkań towarzyskich, co uniemożliwia procesy lokalnej integracji społecznej oraz inicjuje zachowania o charakterze patologicznym;• Niewystarczająca oferta kulturalna skierowana do osób starszych i niepełnosprawnych, co utrudnia integracji międzypokoleniowej oraz intensyfikuje proces marginalizacji społecznej.

4.7. Infrastruktura techniczna

4.7.1. Infrastruktura komunikacyjna

Analiza stanu infrastruktury technicznej i komunalnej jest niezbędna w celu określenia możliwości rozwoju gospodarczego Gminy Strzyżewice, a także pośredniej oceny powodzenia działań rewitalizacyjnych. Jakość sieci infrastrukturalnej odgrywa również istotną rolę w procesie świadczenia usług społecznych, przyczynia się do ożywienia gospodarki na terenach objętych szlakami komunikacyjnymi oraz stanowi jeden z elementów diagnozy jakości życia społeczności lokalnej.

Na aktualny układ drogowy Gminy składają się: droga wojewódzka, sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez teren Gminy nie przebiega żadna droga krajowa. Planowana droga ekspresowa S19 będzie w krótkim fragmencie przebiegać przez wschodni obszar Gminy. Droga S19 relacji Lublin-Rzeszów umożliwi szybki i sprawny dojazd do autostrady A4 na południu kraju oraz szybki dojazd do Lublina oraz do drogi S17 i S12.

Droga wojewódzka nr 834 łączy Bełżyce, Niedrzwicę Dużą, Strzyżewice i Bychawę.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej Gminy spełniają drogi powiatowe 12 relacji³ komunikacyjnych. Główną drogą o znaczeniu lokalnym jest droga powiatowa Lublin – Zakrzówek, która przebiega przez teren Gminy na odcinku o długości 18 km. Lokalny układ komunikacyjny uzupełniają drogi gminne, o łącznej długości ok. 112 km. Uzupełnieniem sieci dróg gminnych są drogi polne i leśne – 460 km⁴.

Stan utwardzonych dróg w Gminie Strzyżewice wynosi 51,2 km (46% ogółu dróg gminnych), natomiast długość nieutwardzonych dróg gminnych wynosi 61 km (54%).

Układ drogowo-komunikacyjny Gminy Strzyżewice przedstawia poniższa mapa:

³ Dane UG Strzyżewice.

⁴ Dane UG Strzyżewice.

Rys. 11. Układ drogowo-komunikacyjny Gminy Strzyżewice.

Źródło: UG Strzyżewice

4.7.2. Infrastruktura telekomunikacyjna

Gmina Strzyżewice posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć telekomunikacyjną, co stanowi impuls do rozwoju gospodarczego Gminy. Do sieci telefonicznej podłączonych jest 1846 abonentów indywidualnych (1016 - centrala w Strzyżewicach, 830 - centrala w Osmolicach) oraz około 40 instytucji. Od października 2005 r. na terenie Gminy dostępny jest szerokopasmowy Internet oparty na technologii DSL oraz ADSL umożliwiający stały dostęp do sieci internetowej.

4.7.3. Infrastruktura ochrony środowiska

Do 2007 roku Gmina Strzyżewice eksploatowała własne składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w miejscowości Iżyce, które funkcjonowało od 1996 roku. W 2009 roku teren składowiska został zrehabilitowany. Celem rekultywacji składowiska w Iżycach było przywrócenie gruntom wartości użytkowej poprzez wykonanie właściwych zabiegów technicznych, agrotechnicznych i biologicznych, a także zabezpieczenie terenów przyległych, użytkowanych rolniczo, przed potencjalnym zanieczyszczeniem bakteriologicznym i mikrobiologicznym oraz stworzenie warunków do zagospodarowania terenu.

Od 1 lipca 2013 Gmina Strzyżewice wprowadziła nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmując nim właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. W wyniku zorganizowanego w 2014 roku przetargu, odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Strzyżewice zajmuje się firma EKOLAND Sp. z o.o. z Kraśnika. Odpady z terenu gminy kierowane są do instalacji w miejscowości Lasy, ul. Jodłowa 70, gm. Kraśnik, eksploatowanej przez Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o. o. w Kraśniku, gdzie podlegają dalszemu zagospodarowaniu.

W Gminie Strzyżewice, w miejscowości Piotrowice na terenie oczyszczalni ścieków, działa PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości do punktu selektywnej zbiórki mogą dostarczyć odpady określone powszechnie jako problemowe, są to głównie: odpady budowlane i rozbiórkowe, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, bioodpady, przeterminowane leki, chemikalia, baterie i akumulatory oraz zużyte opony.

Dane z roku 2015 wskazują, że pomimo zanotowanego wzrostu ilości odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Strzyżewice, średnia ilość zebranych odpadów na osobę w 2015r. wynosiła 119,27 kg, co oznacza, że jest niższa od średniej ilości zebranych odpadów w województwie lubelskim wg danych Głównego Urzędu Statystycznego (178 kg). Do tych poziomów wytwarzania odpadów komunalnych powinny być porównywane wyniki uzyskiwane przez Gminę i podejmowane działania zmierzające do osiągnięcia jak najwyższego poziomu pozyskania odpadów od wytwórców, bowiem normy odzysku recyklingu obliczane są dla poziomów hipotetycznych, a nie rzeczywistych. Poziomy nazywane hipotetycznymi

zostały określone na podstawie danych dotyczących trafiającego na rynek papieru, opakowań, wyrobów metalowych i wszystkich innych produktów, które po konsumpcji stają się odpadami. Różnica pomiędzy wielkością hipotetyczną, a rzeczywistą wytworzonych odpadów skutkuje zagrożeniem, że nie wszystkie odpady są ujawniane i trafiają do systemu gminnego, co stanowi swoistą „czarną dziurę” w gminnej gospodarce odpadami.

4.7.4. Gospodarka wodno-ściekowa

System zwodociągowania w Gminie Strzyżewice obejmuje swoim zasięgiem wszystkie miejscowości Gminy, jednakże nie wszystkie gospodarstwa domowe mają do niego dostęp. Wskaźnik zwodociągowania dla Gminy Strzyżewice, określający procentowy udział ludności w Gminie korzystającej z sieci wodociągowej w stosunku do średniej w województwie, wynosi 81,65%, co oznacza, że na 7 936 mieszkańców z dostępu do sieci wodociągowej korzysta 6 480 z nich. Stopień zwodociągowania w Gminie jest więc wyższy niż wskaźnik dla powiatu lubelskiego (74,51%) i porównywalna ze stopniem zwodociągowania w skali regionalnej (81,91%). Gospodarstwa nie posiadające dostępu do sieci wodociągowej zaopatrywane są w wodę za pośrednictwem studni kopanych. W związku z systematycznym powstawaniem na terenie Gminy nowych budynków mieszkalnych i gospodarczych zachodzi konieczność ciągłego rozbudowywania i modernizowania istniejącej sieci wodociągowej. W ciągu najbliższych lat Gmina Strzyżewice będzie dążyć do całkowitego zwodociągowania wszystkich wsi. Na terenie Gminy Strzyżewice funkcjonują 2 ujęcia wody w miejscowościach Strzyżewice i Pszczela Wola. Wszystkie ujęcia poddane zostały modernizacji, a jakość wody podlega regularnej kontroli ze strony Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Lublinie.

Na terenie Gminy działa 4 oczyszczalnie ścieków – 2 komunalne i 2 przyzakładowe. Planuje się ponadto rozbudowę oczyszczalni w Pszczelej Woli. Ze względu na niewystarczającą przepustowość, zastosowanie przestarzałych technologii oraz planowaną rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Piotrowice, w latach 2007-2008 rozbudowie poddana została oczyszczalnia ścieków w miejscowości Piotrowice, gdzie wykonana została nowoczesna oczyszczalnia biologiczno - mechaniczna typu BIO-PAK pozwalająca na znaczne podwyższenie wydajności hydraulicznej oczyszczalni. Działanie oczyszczalni jest całkowicie zautomatyzowane poprzez zastosowanie sterowania z możliwością zdalnej kontroli pracy poprzez łącze telefoniczne. Proces oczyszczania, oparty

na ekologicznym systemie usuwanie zanieczyszczeń za pomocą związków biogenych eliminuje szkodliwe oddziaływanie na środowisko. Wytwarzane podczas procesu osady ulegają grawitacyjnemu zagęszczeniu, a po odwodnieniu magazynowane w zamkniętym pojemniku, a następnie wywożone na składowisko. Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki komunalne oraz ścieki dowożone z szamb mieszkańców niepołączonych z kanalizacją sanitarną. Dzięki budowie oczyszczalni możliwa stała się rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Piotrowice, w skład której wchodzi miejscowości: Piotrowice, Bystrzyca Stara i Bystrzyca Nowa.

Na terenie Gminy funkcjonuje 105 oczyszczalni przydomowych. Łączna długość sieci kanalizacyjnej w Gminie wynosi 16,6 km.

4.7.5. Infrastruktura energetyczna

Gmina Strzyżewice posiada rozbudowaną sieć oświetleniową zawierającą 1168 punktów świetlnych, z czego 1092 to oświetlenie wydzielone. Sieć ta rozmieszczona jest przy głównych traktach komunikacyjnych wzdłuż dróg powiatowych i wojewódzkich. Takie rozmieszczenie oświetlenia służy głównie poprawie bezpieczeństwa pieszych oraz kierujących pojazdami. Zasilanie na terenie Gminy realizowane jest ze stacji GPZ Bychawa przez 3 linie magistralne średniego napięcia relacji: Bychawa-Osmolice, Bychawa-Pawłów i Bychawa-Żabia Wola. Inwestycje w zakresie zaopatrzenia mieszkańców Gminy w energię elektryczną realizowane są głównie poprzez modernizację sieci średniego i niskiego napięcia w celu utrzymania parametrów jakościowych dostarczanej energii. W zależności od potrzeb przeprowadzana jest wymiana transformatorów oraz przebudowa stacji transformatorowych. W najbliższych latach planowane jest ponadto usprawnienie zaopatrzenia Gminy Strzyżewice w energię elektryczną poprzez poprowadzenie podziemnych linii energetycznych.

Teren Gminy Strzyżewice jest obszarem zgazyfikowanym w 85%. Na chwilę obecną przeważającą część Gminy zajmuje sieć gazowa średniego ciśnienia. W pierwszej kolejności gaz doprowadzono do wsi Żabia Wola i Polanówka - 147 przyłączy, następnie do Osmolic - 150 przyłączy, później do Piotrowic - 167 i Iżyc - 15 i dalej do Bystrzycy Starej, Bystrzycy Nowej i części Strzyżewic - 144 przyłączy. Lata 2004-2005 były kolejnym etapem gazyfikacji i objęły wsie: Borkowizna, Dębina, Dębszczyzna, Franciszków, Kielczewice Dolne, Kolonię Kielczewice Dolne, Kielczewice Maryjskie, Kielczewice Górne oraz pozostałą część Strzyżewic - łącznie 284 przyłączy. Nowe przyłączenia do sieci gazowej realizowane są na

podstawie indywidualnych umów przyłączeniowych z Karpacką Spółką Gazowniczą sp. z o. o. Na chwilę obecną długość sieci gazowej w Gminie wynosi 122,5 km, z łączną liczbą przyłączy wynoszącą 1282.

Tab.7. Identyfikacja obszarów problemowych – infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna Identyfikacja obszarów problemowych
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny poziom rozwoju utwardzonej infrastruktury drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (chodników, oświetlenia ulicznego). • Potrzeba dalszej modernizacji i rozbudowy infrastruktury komunalnej, w szczególności sieci kanalizacyjnej i systemu oczyszczalni ścieków. • Konieczność likwidacji w przestrzeni publicznej barier architektonicznych w utrudniających partycję społeczną osób starszych i niepełnosprawnych.

4.8. Sfera gospodarcza

Wg danych głównego Urzędu Statystycznego w roku 2014 na terenie Gminy Strzyżewice zarejestrowanych było 568 podmiotów gospodarczych, z czego 552 podmioty to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Rys. 12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON 2014 r.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W 2014 R.		
	Powiat	Gmina
Ogółem	11405	568
w tym w sektorze: rolniczym	329	16
przemysłowym	1088	51
budowlanym	1498	69
na 10 tys. ludności	759	714
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	613	552

Źródło: GUS

Gmina Strzyżewice ma charakter rolniczy. Rolnictwo jest źródłem utrzymania dla większości mieszkańców, pracują na własnych gospodarstwach rolnych, których na terenie Gminy znajduje się 1656. Przeciętne gospodarstwo ma około 5 ha.

Użytki rolne w Gminie Strzyżewice zajmują powierzchnię 8740 ha, co stanowi 80,3% ogólnej powierzchni Gminy. Dominują gleby II i III klasy. Największy obszar zajmują lessy, ponad 80%, jest to III b lub IV b klasa. Gleby wytworzone z piasków zajmują 10% gruntów ornych (klasa IV b - V). Pozostały obszar zajmują gleby brunatne.

Tab.8. Klasy bonitacyjne w Gminie Strzyżewice

Numer klasy	Udział %
I	0,5
II	5,6
III a	23,0
III b	31,5
IV a	19,8
IV b	6,3
V	3,3
VI	8,5

Dobre uwilgotnienie posiada prawie 65% gruntów ornych, natomiast około 35% gruntów jest okresowo sucha. Obszar jaki zajmują gminy okresowo podmokłe wynosi ok. 17,7 ha i 96,8 ha użytków zielonych.

Część osób zatrudniona jest w miejscowych firmach a także w handlu i usługach, w około 330 prywatnych podmiotach gospodarczych. Pewną ilość miejsc pracy zapewniają szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie, a także dwie placówki służby zdrowia funkcjonujące na terenie Gminy. Część mieszkańców pracuje na terenie miasta Lublina i gmin sąsiednich.

4.8.1. *Przedsiębiorczość*

Gmina Strzyżewice jest Gminą o charakterze rolniczym, niemniej w ostatnich kilkunastu latach daje się zaobserwować powolny proces kształtowania się lokalnego rynku pracy. W 2014 r. na terenie Gminy działało 568 firm, których profil działalności związany był

przede wszystkim z handlem i usługami. Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Gminy to:

1. Osmofrost Sp. z o.o. w Osmolicach Pierwszych
2. EDBAK Sp. z o.o. w Piotrowicach
3. Zakład Kamieniarski Diatrak s.c. Adam Cnota w Strzyżewicach
4. Piekarnia - Ciastkarnia Sp. j. Małgorzata Kuna Grzegorz Kuna w Żabiej Woli
5. Karmet Sp. jawna w Piotrowicach
6. Zakład Produkcji Metalowej WOMET Sp. c. w Żabiej Woli
7. Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Strzyżewicach
8. Rol-MEX – Skład materiałów przemysłowych i rolniczych

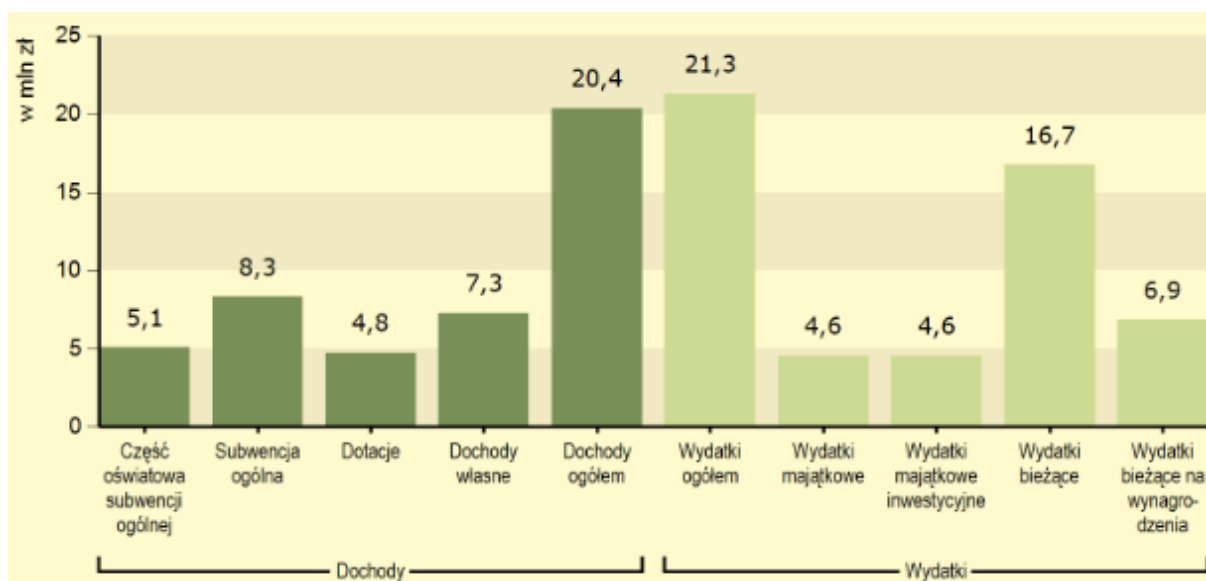
4.9. Zarządzanie

4.9.1. *Możliwości budżetowe gminy*

Budżet Gminy jest corocznym planem finansowym dochodów i wydatków oraz przychodów i wydatków jednostki samorządu terytorialnego. Uchwalany jest w formie uchwały budżetowej stanowiącej podstawę gospodarki budżetowej Gminy. Wyłącznie kompetencję do uchwalania budżetu Gminy oraz do dokonywania w nim zmian w trakcie roku budżetowego posiada Rada Gminy (organ stanowiący). Wyłączna inicjatywa uchwałodawcza w stosunku do budżety Gminy przysługuje organowi wykonawczemu. Konstrukcja treści budżetu wyznaczana jest przez zespół zasad budżetowych, wśród których najważniejsze znaczenie mają zasady: jedności, jawności, uprzedniości, równowagi, szczegółowości. Dochody budżetowe stanowią jeden z głównych czynników warunkujących możliwości rozwoju Gminy.

W roku 2015 Gmina Strzyżewice osiągnęła dochody w wysokości 21 478 738,16 zł. Wydatki wyniosły natomiast 19 692 370,28 zł, co oznacza, że osiągnięty został dodatni wynik finansowy: 1 786 367,88 zł.

Rys.13. Dochody i wydatki Gminy według rodzajów w 2014 r.

Źródło: Dane GUS

W roku 2014 skala wydatków budżetu Gminy przewyższała dochody 0,9 mln zł. Największy udział miały dochody pochodzące z subwencji ogólnej (8,3 mln zł) oraz dochodów własnych (7,3 mln zł).

Największe wydatki Gmina Strzyżewice poniosła w związku z wydatkami bieżącymi (16,7 mln zł) oraz z racji wydatków bieżących na wynagrodzenia (6,9 mln zł).

Rys. 14. Dochody budżetu Gminy według działów w % za rok 2014

	2012	2013	2014
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,8	2,1	1,8
Transport i łączność	4,0	3,0	1,5
Gospodarka mieszkaniowa	0,4	0,5	0,8
Administracja publiczna	1,4	0,8	1,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,2	0,0	0,0
Różne rozliczenia	46,0	46,9	40,9
Oświata i wychowanie	0,8	0,6	1,5
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	16,2	14,9	16,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,5	0,6	0,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,7	1,0	3,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,9	-	0,1
Kultura fizyczna	-	1,4	1,3
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	27,1	28,3	29,9
Pozostałe	0,1	0,0	0,4

Źródło: Dane GUS

Największe dochody na przełomie analizowanych lat Gmina Strzyżewice osiągnęła z tytułu różnych rozliczeń, których znaczną część stanowiła subwencja oświatowa. Drugim, pod wpływem dochodowości działem były dochody od osób prawnych i od osób fizycznych, gdzie w latach 2012-2014 zanotowano regularną tendencję wzrostową, wynoszącą odpowiednio – 27,1%, 28,3% i 29,9%.

W roku 2014 dochody na jednego mieszkańca Gminy Strzyżewice wyniosły 2557 zł. Pod względem skali dochodu na jednego mieszkańca Gmina Strzyżewice zajęła 10. miejsce w powiecie i 102. w województwie.

Rys. 15. Wydatki budżetu Gminy według działów w % w 2014 r.

	2012	2013	2014
Ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	2,7	2,0	2,1
Transport i łączność	9,5	12,1	12,2
Gospodarka mieszkaniowa	0,1	0,1	0,1
Administracja publiczna	14,5	13,9	13,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,4	1,1	0,8
Różne rozliczenia	-	-	0,1
Oświata i wychowanie	40,1	38,0	35,0
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	19,4	17,4	18,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,0	0,9	0,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3,5	5,4	7,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4,0	3,3	3,0
Kultura fizyczna	0,5	3,6	4,7
Działalność usługowa	0,3	0,4	0,1
Ochrona zdrowia	0,6	0,3	0,3
Pozostałe	2,4	1,4	1,5

Źródło: Dane GUS

Największe wydatki Gmina Strzyżewice poniosła w związku z oświatą i wychowaniem (wnosząco odpowiednio- 40,1%, 38% oraz 35% z ogółu wydatków) oraz pomocą społeczną i zadaniami w zakresie polityki społecznej (19,4%, 17,4% oraz 18,3% z ogółu wydatków Gminy).

Wydatki na jednego mieszkańca Gminy wyniosły średnio 2672 zł, co klasyfikuje Gminę pod tym względem na 14. pozycji w powiecie lubelskim oraz 195 w regionie.

5. Planowanie strategiczne

Planowanie strategiczne jest sformalizowanym procesem długofalowego przewidywania stosowanego w celu określania i realizacji głównych celów jednostki. Polega ona w głównej mierze na prognozowaniu, tj. opracowaniu koncepcji działania i wariantów planu oraz przygotowaniu dokumentacji analitycznej i planistycznej dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Dokumentacja analityczna stanowi zbiór danych źródłowych

i porównawczych oraz ekspertyz, które wykorzystuje się przy opracowaniu planu. Dokumentacja planistyczna obejmuje natomiast programy i plany długoterminowe. Na szczeblu zarządzania strategicznego dokumentacja ta przedstawia wykaz rodzajów zadań o znaczeniu kluczowym wraz z ich charakterystyką, a także opis potencjału strategicznego, jaki warunkuje wykonanie zamierzonych przedsięwzięć. Punktem wyjścia przy ustalaniu planu strategicznego jednostki terytorialnej jest opracowanie wizji jej funkcjonowania, tj. wyobrażenia przyszłości zawierającego następujące elementy:

1. opis otoczenia zewnętrznego jednostki, mający na celu w szczególności uchwycenia zmian i trendów społecznych i ustalenie na ich podstawie idei rozwojowych;
2. określenie głównego kierunku rozwoju;
3. określenie potencjału rozwojowego oraz czynników potencjalnie go hamujących (analiza SWOT);
4. określenie sposobów realizacji celów obranych w wizji strategicznej.

Gmina Strzyżewice posiada kilka dokumentów o charakterze strategicznym:

- **Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice na lata 2016-2025**

Celem działania Gminy Strzyżewice jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, co można rozumieć jako misję zapewnienia jak najlepszych warunków świadczenia usług społecznych a co za tym idzie, dążenie Gminy Strzyżewice do wyrównywania dysproporcji pomiędzy Gminą a regionami naszego województwa o wysokim poziomie rozwoju, co pozwoliłoby na stworzenie naszym mieszkańcom optymalnych warunków do życia i rozwoju działalności.

Wizją Gminy Strzyżewice jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju jednostki, gwarantującego jej mieszkańcom poprawę warunków życia. Aby wizja została zrealizowana niezbędne jest podjęcia działań w następujących obszarach priorytetowych:

Priorytet 1. *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności Gminy Strzyżewice*

Priorytet 2. *Rewitalizacja i zachowanie substancji przyrodniczej i dziedzictwa kulturowego*

Priorytet 3. *Budowa silnych wewnętrznych więzi społecznych i zewnętrznych kontaktów gospodarczych*

Priorytet 4. *Wzmocnienie bazy ekonomicznej i zmniejszenie bezrobocia.*

W celu realizacji założeń II obszaru priorytetowego niezbędne jest podjęcie inwestycji skoncentrowanych na:

a) ochronie środowiska, poprzez:

1. Rozbudowę i modernizację infrastruktury wodociągowej;
2. Rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej;
3. Porządkowanie gospodarki odpadami;
4. Wspieranie systemów informacyjnych ochrony środowiska, leśnictwa oraz monitoringu.

b) zachowaniu i odbudowie dziedzictwa kulturowego, w tym:

1. Rozbudowie, adaptacji i modernizację obiektów o podstawowym znaczeniu dla kultury narodowej i lokalnej, zwłaszcza obiektów znajdujących się w rejestrach zabytków (priorytetowym zadaniem dla Gminy Strzyżewice jest odrestaurowanie dworku Kajetana Koźmiana w Piotrowicach.
2. Inwentaryzacji wszelkiego typu źródeł: historycznych, bibliograficznych, fotograficznych, itp., należących do dziedzictwa kulturowego Gminy Strzyżewice.
3. Podwyższaniu poziomu wiedzy na temat kultury i spuścizny kulturowej Gminy Strzyżewice, co przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości i przynależności do społeczności lokalnej.
4. Rozpowszechnianiu z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacji o kulturze Gminy Strzyżewice i możliwościach zapoznania się z nimi.
5. Podjęciu działań w zakresie przystosowania obiektów dziedzictwa kulturowego do potrzeb turystyki.

Cel generalny Strategii osiągnięty zostanie poprzez realizację celów strategicznych, wynikających z obranych obszarów priorytetowych. Dla Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Strzyżewice, w perspektywie lat 2007 – 2020 wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cel 1: dostępność komunikacji drogowej oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach,

Cel 2: ochrona środowiska,

Cel 3: zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i usług społecznych poprzez poprawę stanu infrastruktury technicznej, sportowej, turystycznej i społecznej,

Cel 4: zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego,

Cel 5: rozwój zawodowy dostosowujący zasoby ludzkie do potrzeb regionalnego rynku pracy,

Cel 6: aktywizacja obszarów wiejskich,

Cel 7: rozwój turystyki,

Cel 8: promowanie rozwiązań społeczeństwa informacyjnego,

Cel 9: współpraca międzynarodowa.

- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzyżewice**

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem polityki przestrzennej Gminy, sporządzonym w oparciu o uwarunkowania i zdiagnozowane potrzeby lokalne, z uwzględnieniem uwarunkowań i potrzeb wyższego rzędu, tj. w skali regionalnej. Uwarunkowania i wytyczne regionalne uwzględniane w dokumentach na poziomie Gminy powinny być zgodnie zarówno z międzyregionalną polityką przestrzenną województwa, jak również polityką przestrzenną państwa.

Obowiązek opracowania przez samorząd gminny „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” funkcjonuje z mocy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Główny cel opracowania studium uwarunkowań stanowi:

1. zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych Gminy ,jej potrzeb oraz problemów do rozwiązania,
2. określenie podstawowych kierunków rozwoju i przekształceń funkcji terenu,
3. stworzenie podstaw aktualizacji planów miejscowych oraz koordynacji realizacji programów rozwojowych i inwestycyjnych,
4. stworzenie podstaw formalnych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych,
5. stworzenie warunków ochrony walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego Gminy,
6. określenie podstaw formułowania strategii i programów dotyczących realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

5.1. Promocja Gminy

Działania promocyjne mają za zadanie kształtować pozytywny wizerunek Gminy, czego efektem ma być realizacja celów i założeń wymienionych powyżej lokalnych dokumentów strategicznych. W interesie samorządu leży efektywne informowanie o walorach Gminy, co przyczynia się w sposób znaczny do podniesienia atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej jednostki.

Podmiotem odpowiedzialnym za działania promocyjne na terenie Gminy jest samorząd lokalny poprzez powołane do tego jednostki pomocnicze. Jednostką realizującą działania promocyjne na terenie Gminy jest Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice z/s w Piotrowicach. Instytucja pełni rolę animatora kultury w społeczności lokalnej poprzez organizację zajęć artystycznych, organizację koncertów i spektakli teatralnych oraz współpracę z instytucjami kulturalnymi w skali między gminnej. Centrum ponadto pełni funkcję inicjatora przedsięwzięć kulturalnych gminy oraz koordynatora imprez cyklicznych, między innymi:

1. Gminnego Święta Plonów,
2. Festynu Ekologicznego,
3. Noworocznego Koncertu Kolęd i Pastorałek,
4. Gminnego Festiwalu Kolędniczego,
5. Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Lubelski Talent”,
6. Piotrowickiej Nocy Świętojańskiej,
7. Gminnych Obchodów Święta Niepodległości.

Centrum Kultury i Promocji Gminy jest ponadto wydawcą gminnego czasopisma „Kompres”, który pełni funkcję informatora gminnego, a dzięki możliwości publikowania artykułów mieszkańców Gminy, stanowi pole do wyrażenia opinii i spostrzeżeń na temat aktualnych przedsięwzięć społeczno-kulturowych.

Sprawnie zaplanowane i koordynowane działania promocyjne są elementem wzmacniającym potencjał rozwojowy Gminy. Gmina Strzyżewice podejmuje działania nakierowane na promocję swoich walorów przyrodniczo-turystycznych. Efektem niniejszych działań jest m.in. opracowanie trasy przyrodniczo-turystycznej „Najpiękniejsze zakątki doliny Bystrzycy”

oraz wydany w 2012 folder promujący trasę „Gmina Strzyżewice. Najpiękniejsze Zakątki Doliny Bystrzycy”.

Gmina Strzyżewice dysponuje ze względu na swoje położenie i walory przyrodniczo-historyczne dużym potencjałem rozwojowym. Na chwilę obecną możliwości te są jednak ograniczone. Degradacja przestrzeni publicznej, zły stan estetyczny otoczenia oraz częściowa dewastacja obiektów architektonicznych niekorzystnie wpływa na wizerunek Gminy oraz stanowi barierę rozwoju gospodarczego Gminy w oparciu o ruch turystyczny.

5.2. Kapitał społeczny

5.2.1. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Strzyżewice zarejestrowanych jest 28 organizacji pozarządowych, działających przede wszystkim w obszarze społeczno-kulturalnym i sportowym. W porównaniu do roku 2006 zaobserwowano wzrost liczby organizacji o 10, co wskazuje na wzrost skali partycypacji obywatelskiej w Gminie.

Organizacje pozarządowe działają cna terenie Gminy Strzyżewice:

1. Powiatowy Szkolny Związek Sportowy Powiat Lublin,
2. Uczniowski Klub Sportowy „Trops”,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Bystrzycy Starej,
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Dębszczyźnie,
5. Ochotnicza Straż Pożarna we Franciszkowie,
6. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kajetanówka „Kajetan”,
7. Stowarzyszenie Inicjatyw Gospodarczych i Kulturalno-Oświatowych „Nadzieja”,
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Kiełczewicach Górnych,
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Kiełczewicach Maryjskich,
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Osmolicach,
11. Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet w Osmolicach,
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Pawłowie,
13. Gminny Ludowy Klub Sportowy „POM-ISKRA” Piotrowice,
14. Ochotnicza Straż Pożarna w Piotrowicach,
15. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Junior” przy Zespole Szkół Techniki Rolniczej w Piotrowicach,
16. Stowarzyszenie „Tu Mieszkam Tu Działam”,

17. Strzyżewickie Towarzystwo Regionalne,
18. Stowarzyszenie Miłośników Gminy Strzyżewice,
19. Nadbystrzyckie Stowarzyszenie Agroturystyczne w Strzyżewicach,
20. Ochotnicza Straż Pożarna w Strzyżewicach,
21. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich,
22. Stowarzyszenie Pszczelarzy Polskich „Polanka”,
23. Stowarzyszenie Pszczelarzy Zawodowych,
24. Ochotnicza Straż Pożarna w Żabiej Woli,
26. Szkolny Klub Jeździecki „Apis” w Pszczelej Woli,
27. Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Rolniczych,
28. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Pszczółka” przy Zespole Szkół Rolniczych CKP w Pszczelej Woli.

Pomimo pozytywnego trendu w kierunku wzrostu liczby organizacji o charakterze obywatelskim, rozwój partycypacji na terenie Gminy utrudniany poważnie ze względu na brak miejsca odpowiedniego do prowadzenia działalności oraz organizacji spotkań obywatelskich.

5.2.2. Frekwencja wyborcza

Na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej można stwierdzić, iż frekwencja wyborcza na terenie Gminy Strzyżewice jest dość wysoka. Wizualizację frekwencji wyborczej w wyborach na Sejm RP w 2015 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Tab. 9. Frekwencja wyborcza w Gminie Strzyżewice - wybory do Sejmu RP w 2015 r.

Obwodowa Komisja Wyborcza	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja (%)
Publiczna Szkoła Podstawowa w Żabiej Woli	1195	609	50,96%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Osmolicach Pierwszych	905	375	41,44%

Zespół Szkół techniki Rolniczej w Piotrowicach	1012	460	45,45%
Zespół Szkół Publicznych w Bystrzycy Starej	821	423	51,52%
Urząd Gminy w Strzyżewicach	1098	455	41,44%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Strzyżewicach- Rechcie	389	177	45,50%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kielczewicach Górnych	696	322	46,26%
Dom Pomocy Społecznej w Kielczewicach Maryjskich	51	45	88,24%

Źródło: Dane PKW

Frekwencja w wyborach do Sejmu RP w Gminie Strzyżewice wyniosła 46,47%, oznacza to, że na 6167 osób uprawnionych do głosowania, do wyborów przystąpiło 2866 osób. Frekwencja wyborcza w Gminie jest zatem niższa zarówno w porównaniu do powiatu lubelskiego (51,25%), jak również w porównaniu do województwa lubelskiego (49,02%).

Frekwencję wyborczą w Gminie Strzyżewice skali powiatu lubelskiego wizualizuje poniższa mapka:

Rys. 16 Frekwencja wyborcza w powiecie lubelskim - wybory do Sejmu RP 2015 r.

Źródło: PKW

Nieco większą frekwencję zanotowano w gminie podczas wyborów prezydenckich i jest to typowa w skali kraju tendencja. Na 6126 osób uprawnionych do głosowania, do wyborów poszło 3171 osób. Frekwencja w gminie wyniosła zatem 51,76% i była niższa niż w powiecie lubelskim (56,40%) oraz niższa w porównaniu do województwa lubelskiego (54,30%).

Wizualizację frekwencji wyborczej w Gminie Strzyżewice w wyborach prezydenta w 2015 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Tab. 10. Frekwencja wyborcza w Gminie Strzyżewice – wybory prezydenckie RP w 2015 r.

Obwodowa Komisja Wyborcza	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja (%)
Publiczna Szkoła Podstawowa w Żabiej Woli	1191	697	58,52%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Osmolicach Pierwszych	886	445	50,23%

Zespół Szkół techniki Rolniczej w Piotrowicach	994	474	47,69%
Zespół Szkół Publicznych w Bystrzycy Starej	816	432	52,94%
Urząd Gminy w Strzyżewicach	1094	530	48,45%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Strzyżewicach- Rechcie	392	198	50,51%
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kielczewicach Górnych	696	361	51,87%
Dom Pomocy Społecznej w Kielczewicach Maryjskich	57	54	94,74%

Źródło: Dane PKW

Frekwencję wyborczą w Gminie Strzyżewice skali powiatu lubelskiego przedstawia poniższa mapka:

Rys. 17. Frekwencja wyborcza w powiecie lubelskim – wybory prezydenckie 2015

Źródło: PKW

6. Analiza strategiczna obszaru wsparcia

Analiza potrzeb zidentyfikowanych na obszarze objętym działaniami rewitalizacyjnymi oraz możliwych trudności w toku realizacji programu rewitalizacji opiera się na wykorzystaniu techniki analizy SWOT, która uznawana jest za jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Narzędzie to stosowane jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej.

Technika analityczna SWOT polega na uporządkowaniu informacji na temat danego obszaru na cztery grupy, pełniące jednocześnie funkcję kategorii czynników strategicznych, tj.:

I. **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,

II. **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,

III. **O (Opportunities)** – **szanse**: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,

IV. **T (Threats)** – **zagrożenia**: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Informacja, która nie może być zakwalifikowana jednoznacznie do żadnej wymienionych powyżej grup, uznana zostaje za nieistotną i pominięta w dalszej analizie. Kategoria zaszeregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest następnie umieszczana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera grupy czynników pozytywnych, prawa zaś – kategorie czynników mogących wywierać potencjalnie negatywny wpływ na przebieg procesu rewitalizacji.

Tab. 11. Analiza SWOT dla Gminy Strzyżewice

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne usytuowanie Gminy w pobliżu aglomeracji Lublina; • Korzystne warunki naturalne wynikające z położenia w dolinie rzeki Bystrzycy; • Malownicze ukształtowanie terenu i liczne pomniki przyrody; • Dobra jakość gleb w południowej części Gminy; • Występowanie obszarów chronionych (Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu); • Położenie w obszarze Korytarza Ekologicznego Bystrzycy. • Ciekawe uwarunkowania historyczne związane z położeniem 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan estetyczny przestrzeni publicznej; • Niedostateczne zagospodarowanie obiektów zabytkowych oraz ich częściowa dewastacja; • Niskie zaangażowanie społeczne mieszkańców Gminy; • Niewystarczająca ilość organizacji społecznych integrujących społeczność lokalną; • Brak miejsc odpowiednich do spotkań towarzyskich i zawodowych; • Brak miejsc rozrywki weekendowej; • Słabo rozwinięta oferta turystyczna; • Brak hotelu na terenie Gminy i słabo rozwinięta sieć agroturystyczna;

<p>gminy w obszarze frontu wschodniego i związane z nimi liczne miejsca pamięci historycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Występowanie licznych zabytków architektonicznych, m.in.: zespoły dworsko-palacowe, młyny wodne, kościoły; • Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa i telekomunikacyjna; • Rozwój infrastruktury ochrony środowiska; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczającej oferty kulturalnej, zwłaszcza skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • Liczne problemy społeczne (niewystarczająca ilość miejsc pracy, emigracji osób w wieku produkcyjnym, starzenie się społeczeństwa, zwiększająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej, wzrost skali przemocy rodzinnej); • Wzrost skali wykroczeń; • Brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy; • Niewystarczający dostęp do służby zdrowia; • Niski poziom rozwoju przedsiębiorczości i brak nowych miejsc pracy. • Słaba atrakcyjność inwestycyjna Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych programów pomocowych; • Rewitalizacja zasobów kulturowych i Przyrodniczych; • Rozwój aglomeracji Lublina; • Istnienie obiektów o znaczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujące procesy aglomeryzacji w północnej części Gminy; • Zagrożenie pogłębianiem dysproporcji majątkowych pomiędzy mieszkańcami Gminy, co utrudni znacznie rozwój kapitału społecznego; • Utrzymujący się ujemny przyrost

<p>symbolicznym, integrujących społeczność lokalną;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tradycja literacka związana z osobą Ewy Kołaczkowskiej; • Istnienie cennego pod względem krajobrazowo-architektonicznym zespołu dworsko-parkowego w Strzyżewicach, którego rewitalizacja pozwoli na kompleksowe rozwiązanie większości zidentyfikowanych na obszarze gminy problemów. 	<p>naturalny;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczny rozwój małej i średniej przedsiębiorczości. • Przebieg ciągów komunikacyjnych przez obszary zabudowane.
---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Strzyżewice

7. Założenia programu rewitalizacji dla Gminy Strzyżewice

Analiza potencjału jednostki, zewnętrznych uwarunkowań, a także wyzwań i potrzeb rozwojowych zidentyfikowanych na podstawie analizy sytuacji Gminy i obszarów rewitalizacji stanowi podstawę dla sformułowania wizji rewitalizacji Gminy Strzyżewice.

7.1. Wizja rewitalizacji Gminy Strzyżewice

Rewitalizacja Gminy Strzyżewice w wyznaczonych obszarach rewitalizacji to proces, którego efektem będzie:

1. poprawa estetyki Gminy opierająca się na wykorzystaniu i wyeksponowaniu lokalnego dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego,
2. podniesienie funkcjonalności obiektów architektonicznych oraz przystosowanie ich do potrzeb mieszkańców,
3. rozwój infrastruktury społecznej zapewniającej mieszkańcom dostęp do podstawowych usług w zakresie edukacji, kultury, zdrowia, sportu i usług socjalnych,
4. poprawa atrakcyjności gminy poprzez rozszerzenie oferty kulturowej,
5. wzmocnienie kapitału społecznego w oparciu o działania na rzecz wspólnoty lokalnej;

6. pobudzenie gospodarcze Gminy dzięki modernizacji i adaptacji obiektów dziedzictwa kulturowego do potrzeb turystyki,
7. rozwój infrastruktury turystycznej oraz wzmocnienie bazy noclegowej,
8. podniesienie konkurencyjności inwestycyjnej Gminy,
9. poprawa stanu lokalnego rynku pracy poprzez podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz pobudzenie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
10. zmniejszenie poziomu zjawiska wykluczenia społecznego poprzez adaptację przestrzeni publicznej do potrzeb osób zagrożonych, ze względu na wiek lub niepełnosprawność, marginalizacją społeczną,
11. zmniejszenie skali uzależnień wśród mieszkańców Gminy poprzez działania profilaktyczne i terapeutyczne,
12. wzrost bezpieczeństwa mieszkańców.

8. Cele ogólne i strategiczne Lokalnego Programu Rewitalizacji

Cel ogólny Lokalnego Planu Rewitalizacji:

CEL I: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowę i zagospodarowanie terenu i obiektów na obszarze objętym rewitalizacją

Działania:

1. Rewitalizacja częściowo zdewastowanego terenu zespołu dworsko-parkowego w Strzyżewicach wraz z dworkiem Kołaczkowskich.
2. Remont i reorganizacja budynku dworku Kołaczkowskich.
3. Remont powierzchni użytkowej i wyposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej mieszczącej się w dworku Kołaczkowskich pod kątem potrzeb tej jednostki organizacyjnej.
4. Zmiana pierwotnych funkcji zdewastowanego terenu i budynku na funkcje kulturotwórcze, społeczne, wypoczynkowe i rekreacyjne.
5. Rewitalizacja terenów zielonych parku.
6. Udostępnienie przestrzeni i obiektów do działalności usługowej.

7. Budowa i rewitalizacja infrastruktury towarzyszącej: ogrodzenia, przebudowa dojazdów do budynku dworku, chodników, parkingów;
8. Rozbudowa małej infrastruktury: ławek, koszy na śmieci, stolików szachowych itp.;
9. Montaż monitoringu wizualnego;

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji przewiduje się reorganizację oraz podniesienie rangi przestrzennej i walorów estetycznych Strzyżewic za sprawą odnowy i zagospodarowania przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizowanym, tj. terenu zespołu dworsko-parkowego w Strzyżewicach wraz z budynkiem dworu Kołaczkowskich położonego w centralnej części miejscowości.

CEL II: Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Działania:

1. Budowa ogrodzenia wokół zespołu dworsko-parkowego;
2. Instalacja oświetlenia parkowego;
3. Przebudowa dojazdów do budynku dworku;
4. Budowa parkingów.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji przewiduje się reorganizację, podniesienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rangi przestrzennej oraz walorów estetycznych obszaru objętego rewitalizacją.

Realizacja planowanych inwestycji wpłynie znacząco na poprawę jakości życia mieszkańców oraz umożliwi przeprowadzenie nowych form działalności, pozwalających na eliminację zidentyfikowanych na obszarze Strzyżewic problemów społecznych. Nastąpi to dzięki projektom:

I. Projekty opracowane, do realizacji po zakończeniu działań inwestycyjnych :

- 1) „Jak było dawniej- tradycje naszych dziadków”. Podmiot realizujący: Stowarzyszenie Rodzin Katolickich w Żabiej Woli. Projekt realizowany na terenie zrewitalizowanym, w dworku Kołaczkowskich, w pomieszczeniach przeznaczonych dla organizacji pozarządowych.

Cel: zapoznanie młodzieży Gminy Strzyżewice z tradycjami ich „Małej Ojczyzny”.

- 2) „Warsztaty rękodzielnicze dla małych i dużych”. Podmiot realizujący: Stowarzyszenie Rodzin Katolickich w Żabiej Woli. Projekt realizowany na terenie zrewitalizowanym, w dworku Kołaczkowskich, w pomieszczeniach przeznaczonych dla organizacji pozarządowych.

Cel: zapoznanie z tradycjami rękodzielniczymi Gminy Strzyżewice mieszkańców Gminy Strzyżewice. Integracja społeczna ludzi w różnym wieku oraz niepełnosprawnych.

II. Projekty w trakcie przygotowania do zrealizowania po wykonaniu części inwestycyjnej programu rewitalizacji:

- 1) utworzeniu w objętym działaniami rewitalizacyjnymi budynku dworku ośrodka zdrowia oraz tzw. strefy zdrowia, dzięki czemu mieszkańcy uzyskają dostęp do opieki zdrowotnej, prowadzone będą punkty konsultacyjne oraz akcje prozdrowotne (cytobusy, mammobusy itp.); **odpowiedzialny:** Specjalistyczna Przychodnia Zdrowia, Urząd Gminy;
- 2) organizacji wystaw, warsztatów o charakterze okolicznościowym, szkoleń aktywizujących; **odpowiedzialny:** Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe z terenu Gminy Strzyżewice;
- 3) reorganizacji powierzchni użytkowej dworku oraz jego otoczenia w celu ich adaptacji do potrzeb mieszkańców; **odpowiedzialny:** Urząd Gminy;
- 4) remoncie powierzchni Gminnej Biblioteki Publicznej i organizacji oddziału Centrum Kultury i Promocji Gminy, dzięki czemu mieszkańcy uzyskają możliwość udziału w organizowanych przez nie wydarzeniach (mitingi książki, objazdowe wystawy, spotkania z ciekawymi ludźmi i artystami); **odpowiedzialny:** Urząd Gminy;
- 5) organizacji imprez plenerowych, festynów i wydarzeń okolicznościowych, co wzmocni udział mieszkańców w kulturze oraz wzmocni potencjał rozwoju Gminy; **odpowiedzialny:** Biblioteka Publiczna, Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice, organizacje pozarządowe;
- 6) organizacji terapii i profilaktyki uzależnień mających na celu wyprowadzenie osób uzależnionych z nałogów oraz pomoc w powrocie do funkcjonowania w społeczeństwie; **odpowiedzialny:** Ośrodek Pomocy Społecznej, Specjalistyczna Przychodnia Zdrowia, organizacje pozarządowe;
- 7) utworzenie zaplecza gastronomicznego, którego celem będzie m.in. propagowanie potraw regionalnych; **odpowiedzialny:** przedsiębiorca, organizacje pozarządowe;

- 8) utworzenie miejsca w dworku oraz w jego otoczeniu dla seniorów (ławeczki, stoliki do szachów itp.); **odpowiedzialny:** Urząd Gminy

Zarówno projekty już zdefiniowane jak i projekty planowane będą realizowane na terenie zrewitalizowanym.

9. Analiza potrzeb i problemów (w oparciu o proces partycypacji społecznej)

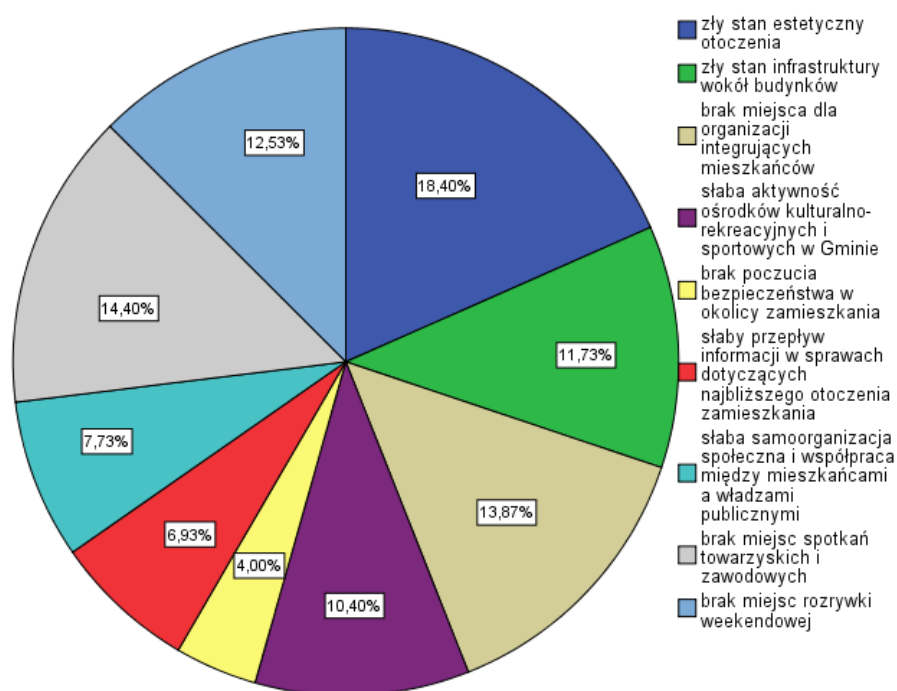
Miejscowość Strzyżewice usytuowana jest w centralnym punkcie Gminy. Znajduje się tutaj Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, szkoła podstawowa, poczta, apteka, piekarnia, sklepy, Ochotnicza Straż Pożarna oraz kaplica należąca do parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem Św. Trójcy i Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Kiełczewicach Maryjskich jak również boisko sportowe, plac zabaw, co w naturalny sposób czyni miejscowość centrum życia społeczności lokalnej. Niewątpliwym walorem miejsca jest położenie w dolinie rzeki Bystrzycy, co warunkuje unikatowość środowiska przyrodniczego. W ścisłym centrum miejscowości położony jest zespół dworsko parkowy wraz z malowniczymi alejami lipowymi liczącymi blisko 200 lat, usytuowany w pobliżu młyn wodno-motorowy na rzece Bystrzycy oraz malownicze stawy rybne, co stwarza ogromne możliwości rozwoju gospodarki turystycznej.

W centralnej części Strzyżewic znajduje się wybudowany w 1840 r. dwór, w którym mieści się obecnie Gminna Biblioteka Publiczna im. Ewy Kołaczkowskiej. Zawiła historia losów budynku oraz twórczość Ewy Kołaczkowskiej, w której w liczny odwołaniach odgrywa on często rolę mistycznego niemal miejsca dzieciństwa i dorastania, sprawia, iż dwór ma dla mieszkańców wartość symboliczną oraz stanowi ważny punkt odniesienia w procesie kształtowania się wśród mieszkańców tożsamości lokalnej. Dworek został wybudowany w latach 70 – tych XIX wieku i przechodził remonty w latach 30-tych i 80-tych XX wieku. Stanowi on centralną część zespołu dworsko – parkowego w Strzyżewicach, objętego strefą B – pośredniej ochrony konserwatorskiej, na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Niewątpliwą zaletą obiektu jest duża powierzchnia użytkowa. Na uwagę zasługują ponadto ciekawe rozwiązania architektoniczne, ułatwiające przeprowadzenie działań modernizacyjnych. Wykonany w technologii tradycyjnej budynek, posiada jedną kondygnację podziemną i dwie nadziemne (z rozległą powierzchnią użytkową w poddaszu).

W budynku znajdują się prowadzące na poddasze drewniane jednobiegowe schody oraz klatka schodowa z dużym, charakterystycznym oknem łukowym. Fundamenty oraz ściany wykonane są charakteryzującego się wysoką trwałością kamienia oraz cegły ceramicznej. Dzięki zastosowaniu stropów Kleina ściany nośne budynku posiadają mocne usztywnienie, co skutkuje możliwością alokacji obciążeń, a co za tym idzie, łatwością przystosowawczą obiektu. Duże możliwości inwestycyjne daje ponadto przestrzeń piwniczna, charakterystyczna ze względu na zastosowanie wytrzymałych oraz wartościowych pod względem estetycznym, sklepień krzyżowych.

Pomimo ewidentnego potencjału wynikającego z uwarunkowań architektonicznych, korzystnego usytuowania w centralnej części Strzyżewic, w pobliżu ruchliwej drogi wojewódzkiej oraz symbolicznego znaczenia dla mieszkańców Gminy, zarówno potencjał dworku, jak i otaczającej go przestrzeni parkowej, nie jest optymalnie wykorzystany.

Rys. 18. Przyczyny degradacji obszaru Gminy Strzyżewice w opinii jej mieszkańców

Źródło: Raport z konsultacji społecznych

Budynek dworku jest mocno zniszczony i wymaga gruntownego odnowienia. Jego stan oddziałuje na mieszkańców Strzyżewic, powodując występowanie głębokich reperkusji również w sferze społecznej. Degradacja przestrzeni publicznej oraz dotychczasowy brak działań nakierowanych na modernizację obszaru, powoduje wśród mieszkańców dodatkową skłonność do zachowań o charakterze dewastacyjnym. Brak ogrodzenia, oświetlenia

i monitoringu, a także bliskość sklepów posiadających koncesję na sprzedaż napojów alkoholowych powoduje, iż obszar staje się często miejscem służącym w celu spożywania alkoholu, a istnieje wręcz przypuszczenie, iż w sposób znaczny wpływa na pogłębianie się skali uzależnień wśród mieszkańców. Powoduje, że na chwilę obecną w lokalnej świadomości utrwała się negatywny obraz, a skojarzenia społeczne koncentrują się coraz częściej nie wokół bogatej historii miejsca, lecz na jego dewastacji oraz społecznej szkodliwości. W prawdzie w budynku dworku znajduje się stosunkowo dobrze wyposażona biblioteka gminna z działem literatury dziecięcej oraz kąciakiem dostosowanym do potrzeb jej najmłodszych czytelników, lecz w związku z częstą obecnością w jej bezpośrednim otoczeniu osób dotkniętych problemem alkoholowym, atmosfera miejsca dalece odbiega od przyjaznej nauce i wychowaniu. Co więcej, dewastacja przestrzeni publicznej oraz brak odpowiedniego nadzoru nad miejscem powoduje, iż na jego terenie dochodzi niejednokrotnie do zachowań agresywnych, naruszenia spokoju oraz ładu publicznego, co powoduje, iż miejsce uważane jest za niebezpieczne i pomimo atrakcyjnej lokalizacji, nie służy mieszkańcom w celach rekreacyjnych. Poważnym problemem dla mieszkańców Strzyżewic jest brak miejsca odpowiedniego do spędzania wolnego czasu, organizacji spotkań towarzyskich, a ponadto przestrzeni pozwalającej na integrację międzypokoleniową oraz organizację zajęć o charakterze społecznym. Brak odpowiednich warunków lokalowych powoduje ograniczenie możliwości organizacji inicjatyw społeczno-kulturowych, zwłaszcza skierowanych do osób z różnych przyczyn zagrożonych wykluczeniem społecznym, przez co stanowi czynnik pogłębiający procesy ich izolacji i społecznej stygmatyzacji. Wieś posiada w prawdzie strażnicę OSP, która wykorzystywana jest w razie konieczności w celu organizacji wiejskich spotkań organizacyjnych, lecz ze względu na niewielką powierzchnię i stan architektoniczny wymaga kosztownego remontu i unowocześnienia. O wiele bardziej efektywnym rozwiązaniem jest rewitalizacja budynku dworku oraz terenu parku przydworskiego, dzięki czemu możliwa będzie ich kompleksowa i wielopłaszczyznowa modernizacja. Teren ze względu na położenie i uwarunkowania przyrodnicze stanowi bez wątpienia miejsce odpowiednie do celów rekreacyjnych, lecz ze względu na brak najprostszej infrastruktury turystycznej, jak choćby ławek parkowych czy punktu gastronomicznego, niemożliwe jest na chwilę obecną zarówno zaspokojenie oczekiwań mieszkańców, jak również rozwój gospodarki opartej na turystyce. Niewątpliwą minusem miejsca jest jego stan estetyczny. W opinii mieszkańców stan dworku oraz całego otaczającego go terenem odstrasza nie tylko mieszkańców, lecz również turystów. Dewastacja omawianego obszaru uniemożliwia ponadto znacznie rozwój gospodarczy Gminy. Brak miejsc dostosowanych do organizacji spotkań

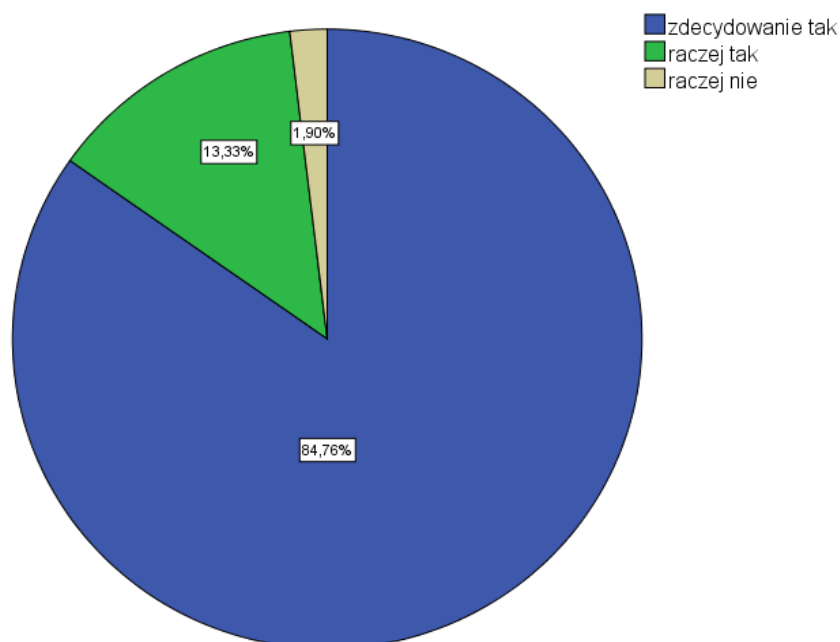
o charakterze biznesowym przyczynia się bowiem w znacznym stopniu do obniżenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, pogłębiając niekorzystne procesy gospodarcze.

Powyższa analiza dowodzi, iż degradacja przestrzeni zespołu dworsko-parkowego w Strzyżewicach skutkuje wielopłaszczyznowymi reperkusjami występującymi zarówno w sferze społecznej, infrastrukturalnej i gospodarczej. Ewentualne zaniechanie działań rewitalizacyjnych przyczyni się w perspektywie długookresowej do pogłębienia stanu kryzysowego, eskalacji problemów społecznych, zastoju ekonomicznego, a w konsekwencji marginalizacji znaczenia gminy w skali regionalnej. Wobec powyższego, priorytetem dla Gminy Strzyżewice jest rewitalizacji niniejszego obszaru i przekształcenia go w miejsce wspólnej aktywności społecznej i kulturalnej, co przyniesie konsekwencje w postaci rozwoju kapitału społecznego oraz zapewni efektywność inicjatywom ukierunkowanym na rozwiązywanie istniejących problemów społecznych.

Potrzeba rewitalizacji podyktowana jest w znacznej mierze koniecznością podniesienia jakości życia mieszkańców Gminy poprzez zaspokojenie potrzeb sygnalizowanych przez mieszkańców władzom Gminy.

Poniższe dane, uzyskane w wyniku procesu konsultacji społecznych, przedstawiają stosunek mieszkańców Gminy Strzyżewice wobec idei rewitalizacji.

Rys. 19. Odpowiedzi mieszkańców na pytanie: *Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę przeprowadzenia rewitalizacji?*

Większość mieszkańców (84,76%) za potrzebny uważa proponowany program żywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice. Jedynie niespełna 2%, a więc dwie osoby program ten uważają za zbędny. W opinii mieszkańców zatem program ten jest niezbędny zarówno w celu żywienia gospodarczego, jak również podniesienia jakości życia na terenie Gminy.

Wśród mieszkańców opowiadających się za poddaniem zespołu dworsko-parkowego w Strzyżewicach dworku wraz z otaczającym go terenem procesowi rewitalizacji zaobserwować można tendencję ukazującą podobne stanowisko oraz zbieżne argumenty za owym stanowiskiem. Duża część mieszkańców wypowiada się z pewnym uczuciem i sentymentem w stosunku do zespołu dworsko-parkowego. Pewna część mieszkańców zwraca uwagę na wartość symboliczną oraz historyczną omawianego zabytku. Jest to teren historycznej zabudowy, który pozostał po przodkach, dodatkowo decyduje o tożsamości i korzeniach mieszkańców. Ze względu na historię i możliwość wykorzystania potencjału, który jest w samym budynku, zabytek ten powinien zostać odnowiony. Sentyment do zespołu dworsko-parkowego wyraża wypowiedź jednego z mieszkańców: „Historia i pamięć są najważniejsze dlatego zespół powinien odzyskać swoją świetność, dworek powinien zostać wyposażony w dawne historyczne zabytkowe meble oraz dokumenty dotyczące historii dworku. Zabytek ten daje Gminie rangę i powagę, powoduje że jest nietuzinkowa niepowtarzalna”. Podobne stanowisko wyrażała dość spora grupa mieszkańców Gminy. Ponadto stanowi bardzo ważny element architektoniczny, może zostać przeznaczony na cele społeczne.

Realizacja programu rewitalizacji umożliwi podjęcie architektoniczno-funkcjonalnych i infrastrukturalnych działań modernizacyjnych umożliwiających, dzięki kompleksowemu spectrum oddziaływania, wyprowadzenie obszaru gminy ze stanu kryzysu.

Dzięki przeprowadzeniu kompleksowego remontu budynku dworku Kołaczkowskich, w którym powstaną miejsca spotkań dla seniorów oraz organizacji pozarządowych, mieszkańcy zyskają miejsce dostosowane do celów towarzyskich i rekreacyjnych, dzięki czemu w znaczny sposób wzrośnie spójność społeczna. Dzięki architektonicznemu dostosowaniu budynku obiekt przystosowany zostanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, co przyczyni się do wzmocnienia procesów integracyjnych. Działania prowadzone w zrewitalizowanym budynku dworku, organizowane dla mieszkańców bez

względu na ich wiek lub niepełnosprawność skutecznie przeciwdziałają zjawiskom marginalizacji i tych stygmatyzacji osób. Rewitalizacja przestrzeni w bezpośrednim otoczeniu oraz instalacja obiektów małej architektury (ławeczki, stoliki do szachów itp.) stanowić będzie odpowiedź na potrzeby zgłaszane przez seniorów.

Sale warsztatowe pozwolą na realizację kursów samodoskonalenia dla mieszkańców, przez co umożliwią im zdobywanie kompetencji niezbędnych na rynku pracy, wzmocnią ich konkurencyjność zawodową oraz umożliwią przeciwdziałanie zjawisku defaworyzacji zawodowej. Wzrost możliwości nabycia kompetencji zawodowych przyczyni się do zmniejszenia się skali bezrobocia wśród mieszkańców Gminy. Oprócz przestrzeni spotkań dla osób starszych, możliwa będzie organizacja zajęć i warsztatów dostosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży umożliwiające integrację rówieśniczą oraz realizacji pasji i zainteresowań (np. spotkania autorskie, kursy językowe, taneczne). Istnieje duża szansa, iż dzięki atrakcyjnej ofercie spędzania wolnego czasu, zmniejszeniu ulegnie skala uzależnień oraz wykroczeń z udziałem młodych osób.

Dzięki remontowi biblioteki i powstaniu oddziału Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice, rozszerzeniu i urozmaiceniu ulegnie oferta kulturalna Gminy. Możliwa będzie organizacja mitingów książki, wystaw objazdowych, warsztatów o charakterze okolicznościowym oraz spotkań z ciekawymi ludźmi i artystami. Działania rewitalizacyjne w obrębie biblioteki umożliwią kontynuację tradycji literackiej związanej z osobą Ewy Kołaczekowskiej, co wpłynie pozytywnie na skalę czytelnictwa, wzrost wiedzy literackiej oraz rozwój intelektualny dzieci i młodzieży. Za sprawą symbolicznego wymiaru twórczości autorki, intensyfikacji ulegnie poczucie więzi ze społecznością lokalną, czego wyrazem w perspektywie długoterminowej będzie wzrost zaangażowania społecznego mieszkańców, chęci współpracy oraz podniesienie poziomu akceptacji dla, wypracowanych na drodze świadomej partycypacji, uchwał lokalnych.

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół dworku Kołaczekowskich, obejmujące m.in. działania z zakresu małej architektury (przebudowę dojazdów do budynku dworku, parkingów, chodników, oświetlenia parkowe, ogrodzenia wokół terenu, nasadzenia drzew i krzewów) nie tylko w istotny sposób poprawi estetykę miejsca, lecz zachęci mieszkańców Strzyżewic do nowych, niemożliwych dotąd, form aktywności. Dzięki działaniom rewitalizacyjnym, park stanie się miejscem bezpiecznym, idealnym do rodzinnych spacerów i aktywnego spędzania czasu. Powstała w piwnicy dworku gastronomia oraz niewątpliwe

walory przyrodnicze obszaru, spowodują ożywienie centrum Gminy, podniosą konkurencyjność Gminy, a ze względu na wzrost poziomu atrakcyjności miejsca, zainicjują ożywienie gminnej gospodarki opartej na turystyce. Rozpoznawalność miejsca przyczyni się bezpośrednio do wzrostu jego atrakcyjności inwestycyjnej, co spowoduje powstawanie kolejnych obiektów gastronomicznych i rekreacyjnych, co rozwiąże problem ubogiej bazy agroturystycznej. Atrakcyjność Gminy będą podnosić ponadto festyny, eventy i imprezy plenerowe organizowane na zrewitalizowanym obszarze.

Bezpośrednim efektem rewitalizacji będzie ułatwienie dostępu do służby zdrowia oraz skuteczniejsza profilaktyka zdrowotna mieszkańców Gminy. Budowa ośrodka zdrowia spowoduje zmniejszenie ilości mieszkańców przypadających na jedną placówkę opieki zdrowotnej, zmniejszenie kolejek do lekarza rodzinnego, a dzięki powstaniu specjalistycznych punktów konsultacyjnych ograniczy konieczność korzystania przez mieszkańców z usług oddalonych od Gminy ośrodków medycznych. Utworzenie kompleksowej strefy zdrowia umożliwi przeprowadzenie lokalnych kampanii prozdrowotnych i realizację programów profilaktycznych, dzięki którym możliwa będzie wcześniejsza wykrywalność schorzeń, a co za tym idzie, ich efektywniejsze leczenie. Świadczona będzie ponadto pomoc w zakresie terapii i profilaktyki uzależnień, ułatwiająca osobom dotkniętym nałogami powrót do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie oraz ograniczy skalę problemu uzależnień w Gminie.

Działania związane z procesem rewitalizacji poprawią zatem nie tylko estetykę otoczenia i funkcjonalność zlokalizowanych tam budynków, lecz również wpłyną pozytywnie na wizerunek Gminy, jej władz oraz mieszkańców. Poprawa stanu technicznego budynków oraz szeroko rozumiana modernizacja jego bezpośredniego otoczenia, przyczyni się w pełni do jego społeczno-gospodarczego ożywienia. Dodatkowo możliwe stanie się rozwijanie działalności o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, społecznym, opiekuńczym i integracyjnym. Kompleksowy rozwój Gminy podniesie atrakcyjność inwestycyjną Gminy, zainicjuje napływ potencjalnych partnerów biznesowych, co skutkować będzie tworzeniem nowych miejsc pracy oraz stworzy optymalne warunki dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. Wzrost aktywności turystycznej oraz rozwój gospodarczy Gminy sprawi, że obszar objęty rewitalizacją stanie się miejscem tętniącym życiem.

9.1. Oczekiwane przez mieszkańców kierunki rozwoju

Proces rewitalizacji wskazanego terenu zdaniem większości mieszkańców biorących udział w ankiecie powinien wpłynąć na pojawienie się nowych inicjatyw gospodarczych. W zebranych materiałach mieszkańcy wypowiadali się co do charakteru instytucji społecznych i gospodarczych jakie, w ich opinii, powinny się pojawić na terenie Gminy. Propozycje mieszkańców obejmują organizacje o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, społecznym, opiekuńczym i integracyjnym. Najczęściej pojawiającą się propozycją było powstanie zaplecza medycznego, tj. przychodni zdrowia oraz przychodni specjalistycznych. W opinii mieszkańców instytucja ta jest niezbędna do prawidłowego oraz bezpiecznego funkcjonowania mieszkańców. Wyniki konsultacji wskazują również, że na terenie Gminy powinny powstać miejsca służące integracji społeczności lokalnej oraz podtrzymywaniu więzi sąsiedzkich. Dodatkowo potrzebne okazały się lokale służące zagospodarowaniu czasu wolnego oraz zaplecze usługowo-rekreacyjne, organizacje społeczno-kulturalne i wspierające zainteresowania mieszkańców. Wśród wypowiedzi respondentów zaobserwować można zgodność opinii co do potrzeby powstania na terenie poddanych działaniom rewitalizacyjnym takich miejsc jak: restauracja, siłownia, biblioteka, przedszkole, oraz wszelkiego rodzaju miejsca służące spotkaniom mieszkańców. Część mieszkańców zwraca uwagę na konieczność rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, wzrost skali handlu oraz powstawanie nowych miejsc pracy. W związku z tym powstać powinny nowe miejsca pracy dla osób młodych i wykształconych, co dodatkowo powstrzymałoby osoby te przed wyjazdem. Potrzebny, w opinii mieszkańców Gminy, jest również punkt informacji turystycznej związany z rozwojem turystyki i agroturystyki na odnowionym i ożywionym terenie Gminy.

10. Zasięg terytorialny obszaru wsparcia

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości Gminy zostało uznane za zadanie własne. W przypadku, gdy Gmina zamierza realizować ww. zadania własne, niezbędne jest wyznaczenie w drodze konsultacji społecznych oraz propozycji Wójta Gminy Strzyżewice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Jako obszar zdegradowany, wybrany do rewitalizacji, wymagający wsparcia wskazane zostało centrum sołectwa Strzyżewice obejmujące działki o łącznej powierzchni 6,46 ha:

- 1) działka ewid. nr 804/20 w Strzyżewicach, na której planowane jest budowa targowiska,
- 2) działka ewid. nr 805/1 w Strzyżewicach - droga gminna przy działce nr 804/20,
- 3) działka ewid. nr 804/12 w Strzyżewicach na której znajduje się dworek wraz z terenem do zagospodarowania,
- 4) działka ewid. nr 804/14 w Strzyżewicach na której znajduje się plac zabaw,
- 5) działka ewid. nr 804/15 w Strzyżewicach - teren pomiędzy placem zabaw a młynem wodnym,
- 6) działka ewid. nr 804/16 w Strzyżewicach

oraz budynek dworku Kołaczkowskich wraz z budynkiem gospodarczym (tzw. lodownią).

Obszar zdegradowany jest w całości przeznaczony do rewitalizacji.

Na obszarze i wokół obszaru przeznaczonego do rewitalizacji, obok koncentracji obiektów usług publicznych, skupione są placówki świadczące usługi komercyjne.

Ponadto na przeznaczonym do rewitalizacji obszarze występują negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne ze względu na brak odpowiedniego zagospodarowania terenu oraz zdegradowane technicznie budynki dworku i gospodarcze.

Statystyczne zestawienie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych uzasadnia – zgodnie z przyjętymi założeniami metodycznymi związanymi z wyznaczeniem obszaru kryzysowego (depopulacja, bezrobocie w tym bezrobocie ukryte, ubóstwo, bezpieczeństwo publiczne) za uznanie wskazanego obszaru za zdegradowany oraz wyznaczenie tego obszaru jako przeznaczonego do rewitalizacji. Dodatkowymi argumentami wyznaczającym obszar części sołectwa Strzyżewice, wyznaczony ”do zrewitalizowania” są ważne funkcje społeczno-gospodarcze tej miejscowości oraz stan zagospodarowania terenu, którego właścicielem jest Gmina Strzyżewice, możliwego do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Obszarem mającym zostać poddanym rewitalizacji jest zespół dworsko - parkowy w Strzyżewicach obejmujący obszar o powierzchni 2,2984 ha. Teren ten jest zdegradowany i wymaga rewitalizacji. Znajduje się tam budynek dworku rodziny Kołaczkowskich należący do Gminy Strzyżewice który, ze względu na złożone losy oraz dotychczasowy brak działań

modernizacyjnych, jest mocno zniszczony i wymaga gruntownego odnowienia. Budynek wybudowany został w latach 70 – tych XIX wieku i przechodził remonty w latach 30-tych i 80-tych XX wieku. Stanowi on część zespołu dworsko – parkowego w Strzyżewicach objętego strefą B – pośredniej ochrony konserwatorskiej, na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budynek wykonano w technologii tradycyjnej, posiada jedną kondygnację podziemną i dwie nadziemne (w tym poddasze użytkowe), w budynku znajduje się jedna klatka schodowa (schody drewniane jednobiegowe prowadzące na poddasze). Fundamenty budynku oraz ściany wykonane zostały z kamienia i cegły ceramicznej. Stropy budynku zaś drewniane i Kleina, w piwnicach sklepienia krzyżowe. Więźba dachowa drewniana, dach pokryty blachą płaską i blachą trapezową.

Powierzchnia budynku: powierzchnia użytkowa: 716,88 m².

W budynku dworku na chwilę obecną znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna im. Ewy Kołaczkowskiej. W poprzednich latach miała tam również swoją siedzibę Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Strzyżewicach oraz Ośrodek Pomocy Społecznej. Otoczenie wokół budynku również wymaga gruntownej rewitalizacji. Jego degradacja uniemożliwia właściwe wykorzystanie powierzchni parku, która na chwilę obecną stanowi miejsce do spożywania alkoholu, co ze względu na brak oświetlenia i monitoringu, prowadzi do wzrostu skali wykroczeń, a co za tym idzie, obniżenia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Na podstawie przeprowadzonej charakterystyki obszaru rewitalizowanego Gminy Strzyżewice można stwierdzić, iż czynnikiem kwalifikującym wskazany obszar do przeprowadzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji jest stan przestrzeni publicznej oraz skala problemów społecznych występujących na wskazanym obszarze. Przestrzeń publiczna rozumiana jest jako miejsca dostępne powszechnie i nieodpłatnie oraz przestrzeń fizyczna, w której ma prawo znaleźć się każda jednostka. Niezmiernie ważne jest zatem dostosowanie niniejszej przestrzeni do potrzeb wszystkich mieszkańców społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych, ze względu na wiek lub niepełnosprawność, wykluczeniem z życia społecznego. Istotnym elementem przestrzeni publicznej są również formy krajobrazu przyrodniczego stanowiące własność państwową lub prywatną, a których stan i estetyka wpływają w sposób znaczący na jakość otoczenia oraz standard życia mieszkańców.

Problemy zidentyfikowane w sferze przestrzeni publicznej dotyczą w głównej mierze:

- 1) dewastacji budynku dworku Kołaczkowskich w Strzyżewicach;
- 2) brak infrastruktury towarzyszącej (dojazdu do budynku, parkingów, chodników).
- 3) złego stanem estetycznym obszaru, co poprzez jego usytuowanie w centralnej części miejscowości w sposób wyraźny oddziałuje na wizerunek Gminy;
- 4) niewystarczającego zagospodarowania powierzchni użytkowej budynku;
- 5) degradacji terenów zielonych parku przydworskiego;
- 6) braku oświetlenia parkowego i ogrodzenia wokół terenu;
- 7) braku obiektów tzw. małej architektury (np. koszy na śmieci, ławek parkowych).
- 8) braku monitoringu wizualnego.

Degradacja przestrzeni publicznej oddziałuje w znaczny sposób na pozostałe sfery życia społecznego, utrwalając w mentalności społeczności lokalnej postawy dewastacyjne oraz inicjując szereg zjawisk o charakterze patologicznym.

Niewystarczające zagospodarowanie powierzchni użytkowej dworku w znaczny sposób ogranicza możliwości rozwoju Gminy, a jej mieszkańcom uniemożliwia dostęp do obiektów użyteczności publicznej. Degradacja przestrzeni publicznej oddziałuje w znaczny sposób na pozostałe sfery życia społecznego, utrwalając w mentalności społeczności lokalnej postawy dewastacyjne oraz inicjując szereg zjawisk o charakterze patologicznym.

Problemami społecznymi kwalifikującymi obszar do przeprowadzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji są:

- a) ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm i narkomania, co przedkłada się na wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej;
- b) niedostateczny dostęp do służby zdrowia;
- c) starzenie się społeczeństwa;
- d) emigracja ludzi w wieku produktywnym;
- e) niewystarczająca ilość inicjatyw społecznych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- f) wzrost skali wykroczeń;
- g) brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Strzyżewic;
- h) brak miejsca pozwalającego na integrację międzypokoleniową, organizację zajęć o charakterze społecznym, rozwój organizacji pozarządowych oraz doskonalenie i wzmacnianie kwalifikacji zawodowych mieszkańców.

W związku z degradacją przestrzeni publicznej oraz istniejącymi problemami społecznymi, priorytetem dla Gminy Strzyżewice jest zrewitalizowanie obszaru (dworek Kołaczkowskich wraz z przylegającym terenem) i przeznaczenie go na miejsce wspólnej aktywności społecznej i kulturalnej, co będzie miało odzwierciedlenie w procesie rozwiązywania istniejących problemów społecznych.

Przedsięwzięcie obejmowało będzie rewitalizację 2,2984 ha obszaru i obejmuje swoim zasięgiem następujące inwestycje:

- 1) przeprowadzenie kompleksowego remontu budynku dworku Kołaczkowskich o powierzchni ok. 716,88 m², w którym powstanie ośrodek zdrowia, sale warsztatowe, miejsce spotkań dla seniorów oraz organizacji pozarządowych, oddział Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice oraz wyremontowane zostaną mocno zniszczone pomieszczenia Gminnej Biblioteki Publicznej,
- 2) zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół budynku dworku Kołaczkowskich, które wykonane zostanie na podstawie projektu zagospodarowania. Zakres ten obejmował będzie m.in. małą architekturę, parking, chodniki, oświetlenie parkowe, ogrodzenie, nasadzenia, przebudowę dojazdów do budynku dworku,

Finalizacja planowanych przedsięwzięć umożliwi przeprowadzenie nowych aktywności, które pozwolą na eliminację istniejących problemów społecznych,

1. utworzenie strefy zdrowia – poza powstaniem ośrodka zdrowia, w którym mieszkańcy będą mieli dostęp do służby zdrowia i specjalistycznych punktów konsultacyjnych. Możliwe będzie ponadto prowadzenie lokalnych kampanii prozdrowotnych oraz profilaktyka i leczenie uzależnień,
2. urozmaicenie oferty kulturalnej Gminy oraz dostosowanie jej do potrzeb osób w różnych grupach wiekowych. Możliwa będzie organizacja między innymi wystaw, warsztatów o charakterze okolicznościowym, szkoleń aktywizujących,
3. stworzenie przestrzeni parkowej dostosowanej do potrzeb (ławeczki, stoliki do szachów itp.), co umożliwi im partycypację w przestrzeni publicznej,
4. utworzenie zaplecza gastronomicznego, którego celem będzie m.in. propagowaniu potraw regionalnych,

5. prowadzone będą przez Gminną Bibliotekę Publiczną mitingi książki, objazdowe wystawy, spotkania z „ciekawymi ludźmi i artystami”,
6. organizowanie imprez plenerowych, festynów, wydarzeń okolicznościowych, eventów.

Realizacja planowanego przedsięwzięcia sprawi, że zrewitalizowany obszar stanie się miejscem tętniącym życiem społecznym i kulturalnym, wzmocni jego potencjał rozwojowy oraz poprawi atrakcyjność inwestycją obszaru. Przywrócona wewnętrzna spójność architektoniczna przyczyni się do ożywienia aktywności społecznych, gospodarczych oraz ruchu turystycznego.

11. Analiza wskaźnikowa

11.1. Wskaźniki społeczne

W celu przedstawienia sytuacji społecznej w Gminie Strzyżewice, wybrano kilka najbardziej charakterystycznych dla Gminy zjawisk kryzysowych. Wyniki badań zaprezentowano poniżej.

11.1.1. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczące bezrobocia

Ze względu na brak wszystkich potrzebnych do analizy danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lublinie dotyczących liczby osób bezrobotnych Gminy Strzyżewice, przedstawiono sytuację bezrobocia Gminy w świetle danych dla powiatu lubelskiego. W tym jednym przypadku wartość referencyjna, do której odnoszą się wskaźniki bezrobocia jest średnią dla powiatu. Pomimo braku danych dotyczących poszczególnych jednostek uwzględniono niniejszy obszar tematyczny w analizie wskaźnikowej ze względu na jego istotę w diagnozie problemów ekonomicznych i społecznych całej Gminy. Gmina boryka się z problemem bezrobocia, a o jego zasięgu oraz randze świadczy analiza wyników konsultacji społecznych, gdzie brak miejsc pracy i bezrobocie jest najczęściej wskazywanym przez mieszkańców Gminy problemem oraz przez co stanowi przyczynę problemów społecznych i ekonomicznych Gminy.

Wartości wskaźników dot. bezrobocia obliczono wg wzoru:

$$W_{bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

$$W_{stopa\ bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

B- liczba osób w wieku produkcyjnym w danej jednostce urbanistycznej (wiek 18-60/65 lat)

$$W_{dlugotrw.\ bezrob} = \frac{A}{B} * 100 [\%]$$

A- liczba osób długotrwale bezrobotnych (pow. 12 m-cy) w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba osób bezrobotnych w danej jednostce urbanistycznej

Poniższe tabele przedstawiają strukturę bezrobocia i statystyki dotyczące ww. kwestii.

Tab. 12. Struktura bezrobocia w Gminie Strzyżewice w 2014 r.

Pracujący		
Ogółem	osoba	1026
Mężczyźni	osoba	386
Kobiety	osoba	640

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tab. 13. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Strzyżewice w 2014 r.

Bezrobotni zarejestrowani		
Ogółem	osoba	310
Mężczyźni	osoba	189
Kobiety	osoba	139

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tab. 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Strzyżewice w 2014r.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		
Ogółem	%	7,3
Mężczyźni	%	7,3
Kobiety	%	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Tab. 15. Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców (%)
Gmina Strzyżewice	4,10
Borkowizna	1,69
Bystrzyca Nowa	3,99
Bystrzyca Stara	3,84
Dębina	7,65
Dębszczyzna	3,96
Franciszków	2,59

Iżyce	3,08
Kajetanówka	6,41
Kielczewice Dolne	4,81
Kielczewice Górne	4,00
Kielczewice Maryjskie	2,14
Kielczewice Pierwsze	5,56
Kolonia Kielczewice Dolne	4,64
Osmolice Drugie	4,23
Osmolice Pierwsze	3,27
Pawłów	1,29
Pawłówek	6,35
Piotrowice	3,72
Polanówka	5,99
Pszczela Wola	5,47
Strzyżewice	5,12
Żabia Wola	4,41

Opracowanie własne na podstawie danych UG

Analiza danych dotyczących struktury wiekowej mieszkańców Gminy Strzyżewice skłania ku konkluzji, iż liczebność w poszczególnych grupach wiekowych Gminy stwarza potencjalnie korzystne warunki rozwoju gospodarczego. Ponad połowę ludności w wieku produkcyjnym zakwalifikować bowiem można jako osoby czynne zawodowo. Istotnym problemem, mimo systematycznego obniżania się jego skali jest jednak bezrobocie. Na 1000 mieszkańców Gminy Strzyżewice w roku 2014 czynnymi na rynku pracy pozostawało jedynie 129 osób.

Dodatkowo, biorąc pod uwagę wysoką rezerwę osób w wieku produkcyjnym oraz skalę zatrudnienia w rolnictwie przypuszcza się, iż skala zjawiska bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Strzyżewice jest dużo wyższa niż wskazują dane GUS ze względu na zjawisko bezrobocia ukrytego.

Powyższą analizę potwierdzają dane zgromadzone wśród mieszkańców Gminy w procesie konsultacji społecznych, gdzie niewystarczająca ilość miejsc pracy jest jednym z najczęściej wskazywanych problemów ekonomicznych Gminy (16,31% wskazań).

Tab. 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w Gminie Strzyżewice

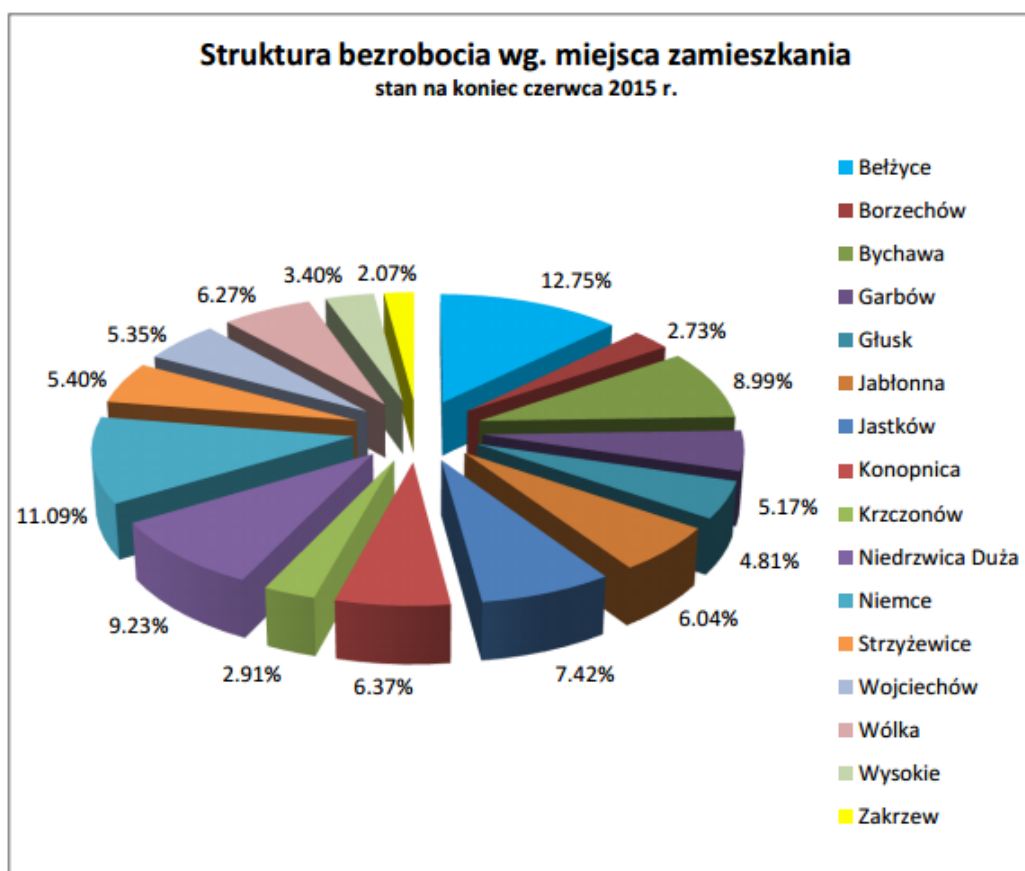
Jednostka urbanistyczna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Gmina Strzyżewice	6,24
Borkowizna	2,58
Bystrzyca Nowa	6,18
Bystrzyca Stara	5,67
Dębina	12,87
Dębszczyzna	6,45
Franciszków	3,82
Iżyce	4,71
Kajetanówka	10,87
Kielczewice Dolne	7,26
Kielczewice Górne	6,39

Kielczewice Maryjskie	3,16
Kielczewice Pierwsze	8,16
Kolonia Kielczewice Dolne	7,60
Osmolice Drugie	6,60
Osmolice Pierwsze	4,89
Pawłów	1,91
Pawłówek	10,53
Piotrowice	5,64
Polanówka	8,91
Pszczela Wola	8,05
Strzyżewice	7,77
Żabia Wola	6,55

Źródło danych: UG, GUS

http://lublin.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubelskie/portrety_gmin/powiat_lubelski/gmina_strzyzewice.pdf

Rys. 20 Struktura bezrobocia wg miejsca zamieszkania w powiecie lubelskim - 2015 rok

Źródło: PUP Lublin, Opracowane na podstawie danych z WUP Lublin: <http://wuplublin.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy>

11.1.2. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczący ubóstwa

Wśród poważnych zjawisk kryzysowych podsystemu społecznego obecnych na terenie Gminy Strzyżewice, niewątpliwie należy wziąć pod uwagę poziom ubóstwa mieszkańców. Wskaźnikiem najlepiej opisującym jego poziom jest liczba osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Przyczyny udzielania świadczeń społecznych w Gminie Strzyżewice mogą mieć różnorodne podstawy, jak np. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, długotrwała choroba, wielodzietność itp. W związku z powyższym, istotne dla ustalenia skali problemu jest uwzględnienie odsetka udzielanych zasiłków z tytułu ubóstwa w stosunku do wszystkich świadczeń społecznych na danym obszarze. W tym przypadku świadczenia z pomocy

społecznej przyznawane są osobom lub rodzinom, których dochód jest równy lub niższy stawce określonej w ustawie o pomocy społecznej.

Wartość wskaźników obliczono na podstawie następującego wzoru:

$$W_{GOPS} = \frac{A}{B} * 100 \quad [\%]$$

A- liczba osób korzystających z GOPS w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

$$W_{ubóstwa} = \frac{A}{B} * 100 \quad [\%]$$

A- liczba osób korzystających z GOPS z powodu ubóstwa w danej jednostce urbanistycznej

B- łączna liczba osób korzystających z GOPS na danym obszarze

Tab. 17. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z GOPS w Gminie Strzyżewice

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Odsetek mieszkańców Gminy korzystających z GOPS z powodu ubóstwa wobec liczby mieszkańców korzystających z GOPS (%)
1.	Gmina Strzyżewice	2,90
2.	Borkowizna	5,08
3.	Bystrzyca Nowa	2,82
4.	Bystrzyca Stara	3,16
5.	Dębina	5,88
6.	Dębszczyzna	14,85
7.	Franciszków	7,25
8.	Iżyce	8,46

9.	Kajetanówka	7,05
10.	Kielczewice Dolne	3,21
11.	Kolonia Kielczewice Dolne	2,14
12.	Kielczewice Górne	2,29
13.	Kielczewice Maryjskie	3,20
14.	Kielczewice Pierwsze	2,78
15.	Osmolice Pierwsze	2,53
16.	Osmolice Drugie	3,02
17.	Pawłów	3,45
18.	Pawłówek	6,35
19.	Piotrowice	0,85
20.	Polanówka	1,82
21.	Strzyżewice	3,80
22.	Żabia Wola	1,00
23.	Pszczela Wola	1,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Strzyżewice

Pomimo systematycznego spadku liczby beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Strzyżewice, w roku 2015 odnotowano stosunkowo wysoki wzrost skali osób korzystających ze wsparcia z tytułu ubóstwa. Dane uwzględniające przyczyny przyznania świadczeń w latach poprzednich, wskazują, że ubóstwo jest jednym z głównych przyczyn obniżenia jakości życia mieszkańców Gminy, a co za tym idzie, jej społecznej degradacji.

11.1.3. Wskaźniki społeczne dotyczące dostępności do opieki zdrowotnej w Gminie Strzyżewice

Tab. 18. Ilość Zakładów Opieki Zdrowotnej na terenie Gminy Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba zakładów opieki zdrowotnej na terenie Gminy Strzyżewice
Gmina Strzyżewice	2
Borkowizna	0
Bystrzyca Nowa	0
Bystrzyca Stara	0
Dębina	0
Dębszczyzna	0
Franciszków	0
Iżyce	0
Kajetanówka	0
Kielczewice Dolne	0
Kielczewice Górne	0
Kielczewice Maryjskie	0
Kielczewice Pierwsze	0
Kolonia Kielczewice Dolne	1

Osmolice Drugie	0
Osmolice Pierwsze	0
Pawłów	0
Pawłówek	0
Piotrowice	1
Polanówka	0
Pszczela Wola	0
Strzyżewice	0
Żabia Wola	0

Źródło danych: UG Strzyżewice

Gmina Strzyżewice posiada dwa Publiczne Ośrodki Zdrowia. Pierwszy z nich to Gminny Ośrodek Zdrowia w Piotrowicach, w którym przyjmuje jeden lekarz ogólny i jeden pediatra, zatrudnieni na umowę o pracę a drugi to Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kolonii Kiełczewice Dolne, w którym przyjmuje jeden lekarz ogólny. Brak w Gminie opieki świątecznej i nocnej, którą sprawuje dla Gminy Strzyżewice Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bychawie, oddalony od Gminy Strzyżewice 12 kilometrów, obsługujący również Gminy: Bychawa, Jabłonna, Krzczonów, Wysokie oraz Zakrzew.

Wskaźnik dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej obliczono na podstawie wzoru:

$$W_{pod.op.} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba zakładów opieki zdrowotnej na badanym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Wskaźnik dla Gminy Strzyżewice:

$$W_{pod.op.} = 0,03$$

Tab. 19. Liczba prywatnych gabinetów stomatologicznych

Jednostka urbanistyczna	Liczba prywatnych gabinetów stomatologicznych na terenie Gminy Strzyżewice
Gmina Strzyżewice	2
Borkowizna	0
Bystrzyca Nowa	0
Bystrzyca Stara	0
Dębina	0
Dębszczyzna	0
Franciszków	0
Iżyce	0
Kajetanówka	0
Kielczewice Dolne	1
Kielczewice Górne	0
Kielczewice Maryjskie	0
Kielczewice Pierwsze	0

Kolonia Kielczewice Dolne	0
Osmolice Drugie	0
Osmolice Pierwsze	0
Pawłów	0
Pawłówek	0
Piotrowice	1
Polanówka	0
Pszczela Wola	0
Strzyżewice	0
Żabia Wola	0

Źródło danych: UG Strzyżewice

Na terenie Gminy Strzyżewice znajdują się dwa gabinety stomatologiczne. Nadmienić należy, że wszystkie są prywatne jednocześnie posiadają umowę z NFZ. Na terenie Gminy nie istnieje żaden publiczny gabinet stomatologiczny.

Wskaźnik dostępności do usług stomatologicznych w Gminie Strzyżewice obliczono na podstawie wzoru:

$$W_{us.st.} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba gabinetów stomatologicznych na badanym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Wskaźnik dla Gminy Strzyżewice:

$$W_{us.st.} = 0,05$$

Tab. 20. Liczba gabinetów specjalistycznej opieki zdrowotnej

Jednostka urbanistyczna	Liczba gabinetów specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Strzyżewice
Gmina Strzyżewice	1
Borkowizna	0
Bystrzyca Nowa	0
Bystrzyca Stara	0
Dębina	0
Dębszczyzna	0
Franciszków	0
Iżyce	0
Kajetanówka	0
Kielczewice Dolne	0
Kielczewice Górne	0
Kielczewice Maryjskie	0
Kielczewice Pierwsze	0

Kolonia Kielczewice Dolne	0
Osmolice Drugie	0
Osmolice Pierwsze	0
Pawłów	0
Pawówek	0
Piotrowice	0
Polanówka	0
Pszczela wola	0
Strzyżewice	0
Żabia Wola	1

Źródło danych: UG Strzyżewice

Na terenie Gminy Strzyżewice działa jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej posiadający od 2004 roku gabinet fizjoterapii i rehabilitacji, od 2011 prowadzący poradnię neurologiczną w ramach umowy z NFZ.

Wskaźnik dostępności do specjalistycznych usług medycznych w Gminie Strzyżewice obliczono na podstawie wzoru:

$$W_{us.sp.} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba gabinetów specjalistycznej opieki zdrowotnej na badanym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Wskaźnik dla Gminy Strzyżewice:

$$W_{us.sp.} = 0,0001$$

Tab. 21. Liczba lekarzy medycyny (pracujących w ośrodkach zdrowia – opieka podstawowa i pediatria) w Gminie Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba lekarzy na terenie Gminy Strzyżewice
Gmina Strzyżewice	3
Borkowizna	0
Bystrzyca Nowa	0
Bystrzyca Stara	0
Dębina	0
Dębszczyzna	0
Franciszków	0
Iżyce	0
Kajetanówka	0
Kielczewice Dolne	0
Kielczewice Górne	0
Kielczewice Maryjskie	0
Kielczewice Pierwsze	0
Kolonia	1

Kielczewice Dolne	
Osmolice Drugie	0
Osmolice Pierwsze	0
Pawłów	0
Pawłówek	0
Piotrowice	2
Polanówka	0
Pszczela Wola	0
Strzyżewice	0
Żabia Wola	0

Źródło danych: UG Strzyżewice

Wskaźnik określający ilość lekarzy przypadających na 100 mieszkańców w Gminie Strzyżewice obliczono na podstawie wzoru:

$$W_{lek.} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej na badanym obszarze

B- ogólna liczba mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Wskaźnik dla Gminy Strzyżewice:

$$W_{lek.} = 0,04$$

Na terenie Gminy Strzyżewice przyjmuje trzech lekarzy w dwóch ośrodkach zdrowia.

W Gminie Strzyżewice żadna z placówek zdrowotnych nie pełni dyżurów nocnych ani świątecznych. Mieszkańcy Gminy są święta i nocą objęci opieką medyczną szpitala w Bychawie.

11.1.4. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. przestępczości

Analiza wskaźników w zakresie przestępczości diagnozuje stopień bezpieczeństwa publicznego poszczególnych obszarów. W tym celu przyjęto wskaźniki wyliczone według poniższych wzorów:

$$W_{przestępczości} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba przestępstw i wykroczeń w danej jednostce urbanistycznej

B- ogólna liczba mieszkańców danej jednostki urbanistycznej

Tab. 22. Liczba przestępstw i wykroczeń w ogólnej liczbie mieszkańców w Gminie Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba przestępstw i wykroczeń w ogólnej liczbie mieszkańców
Gmina Strzyżewice	3,38
Borkowizna	3,39
Bystrzyca Nowa	2,82
Bystrzyca Stara	3,39
Dębina	3,53
Dębszczyzna	1,98
Franciszków	2,07
Iżyce	2,31
Kajetanówka	3,21
Kielczewice Dolne	3,21
Kielczewice Górne	2,86
Kielczewice Maryjskie	3,20

Kielczewice Pierwsze	4,17
Kolonia Kielczewice Dolne	2,86
Osmolice Drugie	2,62
Osmolice Pierwsze	2,83
Pawłów	4,74
Pawówek	3,17
Piotrowice	3,47
Polanówka	2,60
Pszczela Wola	1,56
Strzyżewice	5,94
Żabia Wola	3,81

Źródło danych: UG Strzyżewice

11.1.5. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dot. obciążenia demograficznego

W diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego niezbędne jest uwzględnienie wskaźników struktury wiekowej ludności pozwalającej na ocenę potencjału kapitału społecznego danej jednostki oraz jego perspektyw rozwojowych. Wskaźniki obciążenia demograficznego mają za zadanie ukazanie tendencji demograficznych na poszczególnych obszarach badając wzajemne relacje liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

Wszystkie wskaźniki obliczono analogicznie wg wzoru:

$$W_{\text{obciąż.demogr. 1-4}} = \frac{A}{B} * 100 \quad [\%]$$

A- liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (os. w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) w danej jednostce urbanistycznej

B- liczba osób w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Przy czym jako:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym traktuje się osoby niepełnoletnie w wieku 0-17 lat,
- osoby w wieku produkcyjnym traktuje się osoby w wieku 18-59/64 lata,
- osoby w wieku poprodukcyjnym traktuje się osoby w wieku 60/65 lat i więcej.

Tab.23. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 mieszkańców
Gmina Strzyżewice	34,33	75,39	14,76
Borkowizna	34,32	68,75	13,98
Bystrzyca Nowa	35,45	58,95	13,15
Bystrzyca Stara	32,28	113,43	17,16
Dębina	40,59	72,5	17,06
Dębszczyzna	38,61	77,27	16,83
Franciszków	32,12	113,79	17,10
Iżyce	34,62	73,08	14,62
Kajetanówka	41,03	77,78	17,95
Kielczewice Dolne	33,69	125,00	18,72
Kielczewice	37,43	95,52	18,29

Górne			
Kielczewice Maryjskie	32,38	121,95	17,79
Kielczewice Pierwsze	31,94	76,92	13,89
Kolonia Kielczewice Dolne	38,93	94,65	18,93
Osmolice Drugie	35,89	61,82	13,71
Osmolice Pierwsze	33,03	60,87	12,50
Pawłów	32,33	87,50	15,07
Pawłówek	39,68	127,27	22,22
Piotrowice	34,01	58,27	12,52
Polanówka	32,81	50,00	10,94
Pszczela Wola	32,03	192,86	14,84
Strzyżewice	34,16	83,19	15,51
Żabia Wola	32,67	69,79	13,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG, GUS, BDL

Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla całej Gminy Strzyżewice wynosi **27,7**. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla wsi Strzyżewice wynosi **27,9** i wskaźnik dla tego zjawiska w miejscowości Strzyżewice jest wyższy o 0,2 %. Sytuacja ta wymaga działań w kierunku obniżenia liczby bezrobotnych w miejscowości Strzyżewice.

11.1.6. Wskaźniki oceny podsystemu społecznego dotyczące organizacji pozarządowych

Społeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się aktywnością i zdolnością do samorganizacji. Jego podstawową cechą jest świadomość potrzeb wspólnoty oraz dążenie do ich zaspokajania, czyli zainteresowanie sprawami społeczeństwa oraz poczucie odpowiedzialności za jego dobro. Wskaźnik partycypacji obywatelskiej, pokazujący liczbę funkcjonujących organizacji społecznych danego obszaru w przeliczeniu na 100 mieszkańców tej jednostki wyliczono na podstawie wzoru:

$$W_{org.spol.} = \frac{A}{B} * 100$$

C- liczba organizacji społecznych na badanym obszarze

D- ogólna liczba mieszkańców w danej jednostce urbanistycznej

Tab. 24. Wskaźniki dotyczące poziomu aktywności społecznej w Gminie Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba organizacji społecznych na 100 mieszkańców danej miejscowości
Gmina Strzyżewice	0,33
Borkowizna	0,00
Bystrzyca Nowa	0,00
Bystrzyca Stara	0,23
Dębina	0,00
Dębszczyzna	0,99

Franciszków	0,52
Iżyce	0,00
Kajetanówka	0,64
Kielczewice Dolne	0,00
Kielczewice Górne	0,29
Kielczewice Maryjskie	0,36
Kielczewice Pierwsze	0,00
Kolonia Kielczewice Dolne	0,00
Osmolice Drugie	0,20
Osmolice Pierwsze	0,15
Pawłów	0,43
Pawłówek	0,00
Piotrowice	0,00
Polanówka	0,00

Pszczela Wola	3,91
Strzyżewice	1,82
Żabia Wola	0,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

11.1.7. Wskaźnik oceny podsystemu społecznego dotyczący udziału w życiu publicznym

O potencjale i sile kapitału społecznego świadczy także zaangażowanie obywatelskie charakteryzujące się aktywnością w zakresie współdecydowania o życiu publicznym m.in. poprzez udział w wyborach. W roku 2015 miały miejsce wybory parlamentarne oraz wybory prezydenckie. Dane otrzymane z Okręgowej Komisji Wyborczej pozwalają na diagnozę stopnia udziału w życiu publicznym mieszkańców Gminy Strzyżewice.

Wartości wskaźników wyliczono analogicznie na podstawie wzoru:

$$W_{\text{frekwencji, wyborczej}} = \frac{A}{B} * 100 \quad [\%]$$

A- liczba osób biorących udział w wyborach

B- ogólna liczba mieszkańców uprawnionych do głosowania w danej jednostce urbanistycznej

Tab.25. Wskaźniki dotyczące frekwencji w wyborach parlamentarnych i wyborach prezydenckich w 2015r. w Gminie Strzyżewice

Lp.	Nazwa jednostki urbanistycznej	Liczba osób uczestniczących w wyborach prezydenckich w przeliczeniu na 100 uprawnionych do głosowania	Liczba osób uczestniczących w wyborach parlamentarnych w przeliczeniu na 100 uprawnionych do głosowania
	powiat – wartość referencyjna	48,60	51,30
1.	Gmina Strzyżewice	46,10	46,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW.

11.2. Wskaźniki gospodarcze

11.2.1. Wskaźnik oceny podsystemu gospodarczego dotyczący przedsiębiorczości mieszkańców

Gmina Strzyżewice jest gminą wiejską, w której przeważającą formą zarobkowania jest praca w gospodarstwie rolnym oraz praca w prywatnych przedsiębiorstwach na terenie Gminy i powiatu lubelskiego. Niemniej jednak samozatrudnienie staje się coraz bardziej popularną działalnością zarobkową ludności, również na obszarach wiejskich. W diagnozie przedsiębiorczości mieszkańców bierze się więc pod uwagę liczbę funkcjonujących podmiotów gospodarczych w danej jednostce. Ich wysoka liczba w danej jednostce ma bowiem wpływ na cechy badanego obszaru, tj.: wzrost poziomu rozwoju gospodarczego, poziomu dochodów mieszkańców i konsumpcji społecznej. Dokonując analizy obszarów problemowych podsystemu gospodarczego, należy jednak zwrócić szczególną uwagę na stosunek aktywnych i zlikwidowanych działalności gospodarczych. Często mimo prób indywidualnego zarobkowania, podejmowanych przez mieszkańców, sytuacja gospodarczo-ekonomiczna Gminy i jego mieszkańców prowadzi w niektórych przypadkach do konieczności zamknięcia własnej działalności. Dokonana analiza wskazuje, w których miejscowościach funkcjonuje najmniej form indywidualnej działalności gospodarczej oraz na jakich obszarach ma miejsce najwięcej ich likwidacji

Wskaźniki wyliczono według wzoru:

$$W_{\text{przedsiębiorczości}} = \frac{A}{B} * 100$$

A- liczba podmiotów gospodarczych w danej miejscowości

B- ogólna liczba mieszkańców w danej jednostce urbanistycznej

Tab.26. Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Gmina Strzyżewice	4,29
Borkowizna	4,66
Bystrzyca Nowa	5,16
Bystrzyca Stara	4,97
Dębina	2,94
Dębszczyzna	1,98
Franciszków	2,07
Iżyce	2,31
Kajetanówka	3,21
Kielczewice Dolne	4,28
Kielczewice Górne	2,86
Kielczewice Maryjskie	0,71
Kielczewice Pierwsze	1,39
Kolonia Kielczewice Dolne	2,14
Osmolice Drugie	3,02

Osmolice Pierwsze	5,95
Pawłów	6,47
Pawłówek	4,76
Piotrowice	4,40
Polanówka	5,73
Pszczela Wola	0,00
Strzyżewice	4,79
Żabia Wola	5,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL

Powyższe dane wskazują na niski stopień przedsiębiorczości w Gminie. Na 100 mieszkańców Gminy Strzyżewice średnio tylko około 7 osób prowadzi swoje firmy. Zgodnie z analizą działalności gospodarczej strategii rozwoju Gminy, główne niedogodności istniejące w sferze gospodarczej wynikają z niewystarczającego wsparcia zewnętrznego w tym specjalistycznego (doradztwo, konsultacje dot. założenia działalności gospodarczej i możliwości finansowania projektów inwestycyjnych), a także z braku lokalizacji kapitału zewnętrznego na terenie Gminy Strzyżewice.

11.3. Wskaźniki przestrzenne

11.3.1. Wskaźnik oceny podsystemu przestrzennego dotyczące udziału obiektów zabytkowych

W diagnozie mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, oprócz określenia stopnia nasilenia negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych, warto także zwrócić uwagę na obiekty zabytkowe Gminy i ich rozmieszczenie w poszczególnych jednostkach. Lokalizacja obiektów zabytkowych w planowaniu działań rewitalizacyjnych ma

szczególne znaczenie w przypadku takich gmin jak Gmina Strzyżewice, która swój rozwój gospodarczy planuje oprzeć o promocję walorów kulturowo-krajobrazowych.

Wartość wskaźnika wyliczono wg wzoru:

$$W_{zabytków} = \frac{A}{B} * 100 \quad [\%]$$

A- Liczba obiektów zabytkowych w danej jednostce urbanistycznej

B- Liczba obiektów zabytkowych w całej Gminie

Tab. 27. Ilość obiektów zabytkowych w Gminie Strzyżewice

Jednostka urbanistyczna	Liczba obiektów zabytkowych w danej jednostce w stosunku do ilości zabytków w całej Gminie [%]
Gmina Strzyżewice	100,00
Borkowizna	0,00
Bystrzyca Nowa	16,67
Bystrzyca Stara	0,00
Dębina	0,00
Dębszczyzna	0,00
Franciszków	0,00
Iżyce	0,00
Kajetanówka	0,00
Kielczewice Dolne	16,67
Kielczewice Górne	0,00
Kielczewice Maryjskie	8,34

Kielczewice Pierwsze	0,00
Kolonia Kielczewice Dolne	0,00
Osmolice Drugie	0,00
Osmolice Pierwsze	8,34
Pawłów	0,00
Pawłówek	0,00
Piotrowice	8,34
Polanówka	0,00
Pszczela Wola	8,34
Strzyżewice	8,34
Żabia Wola	16,67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Strzyżewice

Oprócz liczby istniejących na terenie Gminy obiektów zabytkowych, równie istotne jest określenie ich stanu, co jednak nie jest możliwe przy wykorzystaniu technik liczbowo-statystycznych.

Analiza powyższych danych dowodzi, iż problemy zidentyfikowane na terenie Gminy mają charakter złożony i wielopłaszczyznowy. Występują bowiem zarówno sferze społecznej, infrastrukturalnej jak i gospodarczej, powodując postęp procesu degradacji obszaru. Ewentualne zaniechanie działań rewitalizacyjnych przyczynić się może w perspektywie długookresowej do pogłębieniu stanu kryzysowego, eskalacji problemów społecznych, zastoju ekonomicznego, a w konsekwencji marginalizacji znaczenia Gminy w skali regionalnej. Wobec powyższego, priorytetem dla Gminy Strzyżewice jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych i przekształcenia ich w miejsca wspólnej aktywności społecznej i kulturalnej, co przyniesie konsekwencje w postaci rozwoju kapitału społecznego oraz

zapewni efektywność inicjatywom ukierunkowanym na rozwiązywanie istniejących problemów społecznych.

WNIOSKI Z ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ potwierdzające wybór obszaru zdegradowanego przeznaczonego do rewitalizacji

Analiza wskaźnikowa dotycząca Gminy Strzyżewice wskazuje jako miejscowość z terenem zdegradowanym przeznaczonym do rewitalizacji miejscowość Strzyżewice, ponieważ na terenie tej miejscowości należy:

- podnieść zdecydowanie poziom bezpieczeństwa,
- dać możliwość dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, profilaktyki i rehabilitacji mieszkańcom Strzyżewic i Gminy,
- zapewnić miejsce do działalności istniejących organizacji pozarządowych, które będą działały na rzecz integracji społecznej mieszkańców Strzyżewic i całej Gminy.

Teren zdegradowany znajduje się w głównej miejscowości Gminy Strzyżewice, w której skupia się publiczne, społeczne oraz kulturalne życie mieszkańców Gminy, ponieważ funkcjonują w niej urzędy: Urząd Gminy, Poczta, Urząd Stanu Cywilnego, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna, Szkoła, jedyna w Gminie Kaplica – świątynia katolicka oraz sklepy. Z tego względu miejscowość Strzyżewice jest regularnie odwiedzana przez mieszkańców całej Gminy. Ponadto jedyna w Gminie świątynia katolicka funkcjonująca w miejscowości Strzyżewice skupia mieszkańców Gminy w dni świąteczne, powoduje, że po obrzędach religijnych, wszyscy mieszkańcy Gminy mogą spotykać się towarzysko czy rodzinnie. Sprzyja to integracji społecznej, wspólnemu odpoczynkowi, rekreacji społeczności gminnej bez względu na płeć, wiek, wykształcenie i status społeczny.

Budynek dworku Kołaczkowskich wraz z otoczeniem i budynkiem gospodarczym dawnej lodowni (znajdujący się po drugiej stronie drogi wojewódzkiej, w stosunku do Urzędu Gminy i Kaplicy i pozostałych urzędów) od 1840 roku wpisał się na stałe w pamięć kolejnych pokoleń społeczności strzyżewickiej i stał się wartością, z którą identyfikują się wszyscy mieszkańcy Gminy. Miejsce to nie jest obecnie chlubą mieszkańców. Zdegradowany technicznie i estetycznie budynek dworku oraz jego otoczenie: dawny park dworski

i lodownia, wyeksponowane na wzgórzu na przeciwko nowych i zadbanych budynków, m.in. Urzędu Gminy jest miejscem różnorodnych kolizji z prawem mieszkańców, którzy spotykają się tam, aby pić alkohol, stanowi więc miejsce niebezpieczne, szczególnie gdy Biblioteka Gminna jest zamknięta i nie oświetlona oraz pozbawiony monitoringu wizualnego teren wokół budynku stwarza warunki do działań niezgodnych z prawem.

Ponadto tylko mała część budynku dworku jest wykorzystana przez Gminną Bibliotekę Publiczną właśnie ze względu na jego wysoką degradację. Teren wyznaczony do rewitalizacji nie tylko nie służy społeczności gminnej, ale również jej zagraża. Dalsza degradacja może jedynie wzmocnić zjawiska negatywne oraz zmusić Władze Gminy do szukania innego obiektu dla Gminnej Biblioteki Publicznej. Natomiast rewitalizacja nie tylko ożywi w sposób społeczno-gospodarczy ten obszar, ale podniesie również poziom bezpieczeństwa oraz zwiększy atrakcyjność turystyczną Gminy Strzyżewice.

Analiza wskaźnikowa Gminy Strzyżewice pokazuje że:

- a) **miejsowość Strzyżewice ma najwyższy wskaźnik przestępczości w Gminie, który wynosi - 5,94,**
- b) **jako główna miejscowość z różnymi Urzędami nie posiada żadnej przychodni zdrowia ani prywatnej praktyki lekarskiej lub stomatologicznej, wskaźnik dostępności opieki zdrowotnej, profilaktyki i rehabilitacji wynosi – 0**
- c) na terenie miejscowości jest jeden niewielki zabytek wpisany do rejestru zabytków – kuźnia, natomiast dworek i park oraz lodownia z 1840 roku nie są wpisane do rejestru zabytków, ale ich rewitalizacja wzmocni atrakcyjność zabytkowo-turystyczną Gminy,
- d) wskaźniki dotyczące bezrobocia również należą do najwyższych w Gminie, są wyższe od średniej dla Gminy,
- e) wskaźniki ubóstwa także plasują się wśród najwyższych na tle innych miejscowości gminnych.

Wyliczone na podstawie obiektywnych danych GUS, Urzędu Gminy, Powiatowego Urzędu Pracy wskaźniki, szczególnie dotyczące bezrobocia, ubóstwa, przestępczości oraz opieki zdrowotnej uzasadniają wybór przedmiotowego terenu zdegradowanego do kompleksowej rewitalizacji. Po działaniach inwestycyjnych w dworku będą miały swoją siedzibę:

- a) zakład opieki zdrowotnej,
- b) biblioteka i czytelnia,

- c) punkty gastronomiczne,
- d) organizacje społeczne mające na celu integrację mieszkańców Gminy,
- e) teren do spotkań towarzyskich, rodzinnych, zabaw dziecięcych, gier, nauki jazdy na rowerze.

Zakład Opieki Zdrowotnej będzie służył nie tylko mieszkańcom miejscowości Strzyżewice, ale równie całej Gminy, tym bardziej, istniejące obecnie ośrodki zdrowia zapewniają tylko w małym zakresie podstawową opiekę zdrowotną. Mieszkańcy Gminy będą mieli łatwiejszy dostęp do lekarza również specjalisty, ponieważ komunikacja z miejscowością Strzyżewice jest łatwiejsza niż między pozostałymi miejscowościami gminnymi.

Biblioteka, mając lepsze warunki lokalowe, będzie sprawniej działała na rzecz społeczności Strzyżewic i całej Gminy realizując różne projekty o charakterze społeczno- kulturalnym w odnowionych pomieszczeniach.

W Gminie Strzyżewice brakuje miejsc gastronomicznych na spotkania biznesowe i towarzyskie. W wyremontowanym dworcu takie miejsca się znajdą i zaspokoją w tym zakresie potrzeby mieszkańców oraz stworzą nowe miejsca pracy.

Rewitalizacja wyznaczonego obszaru zdegradowanego da również impuls i umożliwi działania organizacji pozarządowych z terenu Gminy. Działania te wzmocnią integralność społeczną, zmniejszą wykluczenie społeczne wynikające z wieku, niepełnosprawności, ubóstwa i bezrobocia .

Część dawnego parku dworskiego stanie się parkiem gminnym, który będzie oświetlony i monitorowany, co zmniejszy przestępczość i umożliwi właściwe użytkowanie terenu zgodnie z zapisami w niniejszym dokumencie.

Gmina Strzyżewice to wiejska, nie za bogata i nieduża Gmina, więc rewitalizacja obszaru zdegradowanego będzie wpływała pozytywnie nie tylko na życie mieszkańców miejscowości, w której znajduje się obszar zdegradowany. Rewitalizacja zmieni na lepsze życie mieszkańców całej Gminy Strzyżewice.

12. System monitoringu i oceny oraz modyfikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020

12.1. System wdrażania programu

Pierwszym etapem wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020 będzie przyjęcie Programu stosowną uchwałą Rady Gminy. Ewentualność nowelizacji dokumentu również będzie wiązała się z przyjęciem odpowiedniej uchwały. Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe realizacji Programu będą adresowane do Rady Gminy. Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu należy skonsultować z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem sanitarnym w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiązać się będzie z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania, a także monitoring i ocenę programu. Głównym zadaniem organów Gminy Strzyżewice w zarządzaniu Lokalnym Programem Rewitalizacji jest jego ukierunkowanie, uchwalenie, kontrolowanie i ocena z punktu widzenia Lokalnej Strategii Rozwoju, która jest w trakcie aktualizacji. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji Programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych. Do współpracy przy opracowaniu niniejszego dokumentu oraz monitoringu dotyczącego realizacji rewitalizacji Wójt Gminy powołał Zarządzeniem Wójta nr 67/16 z dnia 29.09.2016r. Komisję ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice Pełni ona funkcję opiniodawczo-doradczą w procesie powstawania dokumentu oraz będzie monitorować realizację zadań wynikających z przyjętego programu rewitalizacji. Zakres obowiązków Komisji określa powyższe Zarządzenie.

Zadania Komisji ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice obejmować będą:

- 1) koordynowanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice w zakresie przestrzegania zasad wdrożenia zarówno o charakterze wewnętrznym, przyjętym w uchwale Rady Gminy, jak i zewnętrznym, związanym z finansowaniem projektów rewitalizacyjnych ze środków unijnych,
- 2) opiniowanie propozycji zmian przedstawianych przez Wójta Radzie Gminy w zakresie Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- 3) planowanie zmian w oparciu o elastyczność programu oraz możliwość pojawienia się nowych partnerów zainteresowanych nowymi projektami rewitalizacyjnymi,
- 4) opiniowanie wniosków przedkładanych przez beneficjentów/partnerów realizujących określone projekty rewitalizacyjne,
- 5) promowanie działań rewitalizacyjnych i rozwijanie komunikacji społecznej w sektorach: publicznym, społecznym i gospodarczym, celem rozszerzania partnerstwa i partycypacji społecznej,
- 6) współpracę z Wójtem w zakresie monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020

Ze względu na cel i charakter Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020 ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowaniu nowych projektów – będzie on aktualizowany. Projekty odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców obszarów kryzysowych, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu Gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych. W dialogu powinno uczestniczyć jak najwięcej podmiotów zainteresowanych udziałem w Programie: organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, przedsiębiorcy, spółdzielnie, mieszkańcy Gminy Strzyżewice. Instrumentami służącymi do promowania działań rewitalizacyjnych będą m. in.:

- 1) zebrania z mieszkańcami obszaru rewitalizowanego,

- 2) informacje o realizowanych bądź zakończonych projektach rewitalizacyjnych przekazywane za pośrednictwem tablic ogłoszeń oraz strony internetowej Gminy Strzyżewice,
- 3) informatory, ulotki, informacje w prasie,
- 4) poczta elektroniczna,
- 5) współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi.

O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz o formach, w jakich będą prowadzone, powiadamia się mieszkańców Gminy i obszaru zdegradowanego zgodnie z zasadami przyjętymi w Uchwale nr XXXIV/143/13 z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Strzyżewice. Formami konsultacji społecznych mogą być:

1. zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy;
2. spotkania, ankiety, wywiady, zbieranie uwag ustnych.

Konsultacje społeczne prowadzi się z wykorzystaniem co najmniej dwóch form opisanych powyżej, zgodnie z Zarządzeniem Wójta Gminy Strzyżewice wydanym na podstawie w/w Uchwały. Konsultacje społeczne prowadzi się w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści i odniesienie się do nich, a w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką konsultowanych treści, z użyciem wizualizacji oraz sporządzonych w języku niespecjalistycznym skrótów i zestawień informacji zawartych w dokumentach poddawanych konsultacjom. Niezwłocznie po zakończeniu każdej z form konsultacji społecznych opracowuje się informację podsumowującą jej przebieg, zawierającą dane o miejscu i czasie jej przeprowadzenia i omówienie jej przebiegu, wraz ze wskazaniem ewentualnych uwag. Głównym celem działalności promocyjnej Lokalnego Programu Rewitalizacji jest poinformowanie możliwie szerokiej grupy beneficjentów pośrednich (mieszkańców, turystów, gości) o projektach rewitalizacyjnych, a także budowanie platformy współpracy dla przedsiębiorców lokalnych i regionalnych oraz organizacji pozarządowych odnośnie partnerstwa na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia potencjału Gminy Strzyżewice. Partycypacja społeczna powinna być zatem ukierunkowana na:

1. wzmocnienie potencjału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
2. optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji Gminy Strzyżewice, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
3. wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowego spojrzenia na problemy związane z rozwojem lokalnym.

12.2. System monitorowania i oceny realizacji lokalnego programu rewitalizacji i komunikacji społecznej

12.2.1. Zasady monitorowania i aktualizacji programu

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania zadań, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Programu Rewitalizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitorowanie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020 prowadzone będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Kluczowe znaczenie w zakresie monitorowania, aktualizacji i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice mają: Komisja ds. Lokalnej Rewitalizacji, Wójt Gminy oraz Rada Gminy, która przyjmie rolę Instytucji Monitorującej dla realizacji Programu. Jej funkcja będzie polegała na monitorowaniu przebiegu wykonywania przedsięwzięć zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji, okresowej ocenie oraz podejmowaniu działań służących usprawnieniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w tym likwidacji barier stojących na drodze procesu wdrażania zadań. Monitorowanie rzeczowe obejmować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu Programu oraz umożliwiające dokonanie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Monitorowanie rzeczowe będzie prowadzone na trzech płaszczyznach za pomocą następujących wskaźników:

- wskaźniki produktu
- wskaźniki rezultatu
- wskaźniki oddziaływania

Monitorowanie finansowe obejmować będzie dane finansowe z realizacji projektów, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków, w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych i prywatnych.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem otwartym i powinien być uzupełniany poprzez wpis nowych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych w okresach projektowania budżetu. Wszelkie postulaty i wnioski przedsięwzięć inwestycyjnych do Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjmuje Komisja ds. Lokalnej Rewitalizacji. Wszelkie postulaty i wnioski przedsięwzięć inwestycyjnych do Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjmuje Przewodniczący Komisji ds. Lokalnej Rewitalizacji, pełniący funkcję koordynatora przygotowującego Program.

Skuteczność Programu Rewitalizacji poddawana będzie także okresowej (corocznej) ocenie. Dokonywana ona będzie przez Wójta Gminy Strzyżewice we współpracy z powołaną przez Wójta Gminy Komisją ds. Lokalnej Rewitalizacji oraz Radę Gminy. Komisja będzie sporządzać corocznie raport z realizacji LPR, który poprzez Wójta trafiać będzie do rąk Przewodniczącego Rady Gminy Strzyżewice. Ocena realizacji zadań wynikających z Programu Rewitalizacji przedstawiana będzie Radzie Gminy raz na rok. Raport prezentowany będzie także przez Komisję w trakcie corocznych spotkań z instytucjami partnerskimi – instytucjami realizującymi zadania Lokalnego Programu Rewitalizacji w Gminie Strzyżewice na lata 2016-2020.

Do monitorowania, oceny realizacji Programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami Programu oraz osiągnięte wskaźniki produktów, rezultatów i oddziaływania.

12.3. Zestaw wskaźników do oceny wdrożenia programu

Skuteczność Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020 poddawana będzie także okresowej – co dwa lata - ocenie. Dokonywana ona będzie

przez Wójta Gminy Strzyżewice we współpracy z Instytucją Zarządzającą Programem (Urząd Gminy w Strzyżewicach i Komisji ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice) i Instytucją Monitorującą (Rada Gminy Strzyżewice). Instytucja zarządzająca sporządzać będzie co dwa lata raport z realizacji LPR Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020, który poprzez Wójta Gminy Strzyżewice trafić będzie do Rady Gminy Strzyżewice. Ocena realizacji zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji przedstawiana będzie Radzie Gminy raz na dwa lata.

Do monitorowania, oceny realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie również system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu oraz oddziaływania. Monitorowanie rzeczowe będzie prowadzone za pomocą trzech grup wskaźników. Pomiar wskaźników odbywać się będzie na poziomie poszczególnych zadań rewitalizacji obszaru zdegradowanego w Gminie Strzyżewice.

Proponowane wskaźniki produktu , rezultatu oraz oddziaływania na poziomie zadań:

1. Wskaźniki produktu:

- Ilość zrealizowanych projektów mających na celu poprawę atrakcyjności gminy – /szt/
- Długość zmodernizowanych dojazdów na obszarach objętych rewitalizacją /km/
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury dojazdowej do obszaru rewitalizowanego /szt./
- Liczba budynków poddanych renowacji /szt./
- Powierzchnia budynków poddanych renowacji /m²/
- Liczba budynków poddanych termomodernizacji /szt./
- Powierzchnia budynków poddanych termomodernizacji /m²/
- Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej /szt./
- Powierzchnia budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej /m²/
- Powierzchnia zdegradowanego obszaru miejscowości poddanego rehabilitacji /m²/

- Liczba projektów walki z przestępczością i poprawą bezpieczeństwa mieszkańców /szt./
- Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej, społecznej, gospodarczej i turystycznej /m²/
- Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę i zieleni /m²/
- Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalno-społeczne, gospodarcze i turystyczne /szt./
- Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne, społeczne, gospodarcze i turystyczne /m²/
- Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym /m²/
- Ilość obiektów infrastruktury rekreacyjnej /szt./
- Liczba zrealizowanych projektów społecznych/szt./

1. Wskaźniki rezultatu:

- Liczba przestępstw w miejscowości /szt./
- Wskaźnik wykrywalności przestępstw /%/
- Liczba firm, które podjęły działalność na terenie zrewitalizowanym - /szt. /
- Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury, zdrowia, gospodarki i turystyki /szt./
- Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach zrewitalizowanych - /szt /
- Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej, społecznej, gospodarczej i turystycznej /osoby/
- Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych /szt./.
- Nośność wybudowanych tras dojazdowych (kN/oś).
- Liczba projektów profilaktyki zdrowotnej /szt./
- Liczba osób uczestniczących w projektach profilaktycznych /osoby/
- Liczba mieszkańców gminy korzystających ze specjalistycznej opieki zdrowotnej w nowej gminnej przychodni /osoby/
- Liczba osób uczestniczących w projektach społecznych mających na celu integrację mieszkańców miejscowości i gminy /osoby/

- Liczba osób korzystająca z usług biblioteki publicznej /osoby/
- Liczba osób korzystająca z terenu rekreacyjnego stworzonego wokół dworku /osoby/
- Liczba osób korzystająca z punktu gastronomicznego /osoby/

Wskaźniki oddziaływania

- Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych /%/
- Migracje z terenów poddanych rewitalizacji /saldo/
- Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych /osoby/
- Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie społecznym, zdrowia, kultury i turystyki /osoby/
- Stałe miejsca pracy w obszarze zdrowia, kultury, gospodarki /szt./
- Wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych /%/

Instytucją zarządzającą realizację przedmiotowego Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie Urząd Gminy Strzyżewice, a w jego ramach Komisja ds. Lokalnej Rewitalizacji powołana Zarządzeniem nr 67/16 z dnia 29.09.2016 r. pracująca nad Programem Rewitalizacji.

Instytucja zarządzająca będzie kreowała i przyjmowała propozycje projektów od instytucji partnerskich – instytucji realizujących zadania. Instytucja zarządzająca odpowiedzialna będzie również za przyjmowanie co dwa lata sprawozdań z realizacji projektów od instytucji partnerskich – instytucji realizujących zadania.

Dla właściwej realizacji i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji instytucja monitorująca czyli Rada Gminy może skorzystać z wiedzy i opinii lokalnych ekspertów (przedstawiciele lokalnych środowisk społeczno - gospodarczych) oraz korzystać z usług innych instytucji oraz opinii specjalistów.

Aktualizacja zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020 dokonywana będzie przez instytucję zarządzającą na bazie spotkań z instytucjami partnerskimi (instytucjami realizującymi zadania Programu Rewitalizacji) i na podstawie złożonych przez zainteresowane podmioty wypełnionych kart zadania. W procesie wyboru projektów do aktualizowanego dokumentu Programu Rewitalizacji, brane będą pod uwagę kryteria hierarchizacji zawarte w niniejszym dokumencie.

Urząd Gminy Strzyżewice wraz z Komisją ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice jest podmiotem zarządzającym i koordynującym tzn. nadzorującym i kontrolującym przebieg procesu rewitalizacji. W celu koordynacji konieczne jest stworzenie skutecznej wymiany informacji, np. wymianą informacji za pomocą poczty elektronicznej w razie potrzeby zgłaszanej przez inne podmioty publiczne, sektor prywatny, czy organizacje pozarządowe bezpośrednich spotkań.

Ważną rolę w realizacji celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będą pełnić Zarządcy czyli podmioty lub osoby obsługujące i nadzorujące nieruchomości, w tym zarówno ze strony Gminy, jak i ze strony indywidualnych właścicieli. Ze względów kompetencyjnych są oni jedynie wykonawcami woli właścicieli, zatem nie mogą oni pełnić roli koordynacyjnej i nadzorczej w projekcie. Będą natomiast istotnym ogniwem w całym procesie. To samo dotyczy przedsiębiorstw oraz innych wymienionych podmiotów.

Pomoc organizacyjną oraz kompetencyjną mogą świadczyć instytucje, które nie są bezpośrednio związane z omawianym obszarem, ale mogą być pomocne w procesie rewitalizacji. Mowa tutaj o środowiskach naukowych i oświatowych oraz organizacjach społecznych i stowarzyszeniach. Istotna wydaje się także współpraca z podmiotami, które mogą umożliwić realizację programu poprzez udzielenie pożyczek i kredytów na działania inwestycyjne i koncepcyjne (np. banki czy inne instytucje finansowe).

12.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Ważnym sposobem współpracy pomiędzy różnymi podmiotami w zależności od potrzeb spotkania Wójta Gminy Strzyżewice i Komisji ds. Lokalnej Rewitalizacji z instytucjami partnerskimi w celu informowania o postępach w realizacji Programu i możliwościach finansowania zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice.

Ważną rolę w realizacji celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będą pełnić podmioty lub osoby obsługujące i nadzorujące nieruchomości, w tym zarówno ze strony Gminy, jak i ze strony indywidualnych właścicieli. To samo dotyczy przedsiębiorstw oraz innych wymienionych podmiotów.

Dla właściwej realizacji i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji instytucja zarządzająca może skorzystać z wiedzy i opinii lokalnych ekspertów (przedstawiciele lokalnych środowisk społeczno - gospodarczych) oraz skorzystać z usług innych instytucji oraz opinii specjalistów. Pomoc organizacyjną oraz kompetencyjną mogą świadczyć instytucje, które nie są bezpośrednio związane z omawianym obszarem, ale mogą być pomocne w procesie rewitalizacji tj. środowiska naukowe i oświatowe oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia. Istotna wydaje się także współpraca z podmiotami, które mogą umożliwić realizację programu poprzez udzielenie pożyczek i kredytów na działania inwestycyjne i koncepcyjne (np. banki czy inne instytucje finansowe).

Podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie i koordynację Programu Rewitalizacji oraz współpracy partnerskiej w ramach rewitalizacji będzie Urząd Gminy Strzyżewice wraz z Komisją ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice oraz gminnymi jednostkami organizacyjnymi.

Drugą grupę podmiotów zakwalifikować należy jako współwykonawców programu rewitalizacji. Będą to:

- zarządcy nieruchomości,
- instytucje publiczne zlokalizowane w obrębie obszaru,
- przedsiębiorcy, których działalność związana jest z obszarem rewitalizacji.

Ostatnią – trzecią grupę podmiotów stanowią partnerzy programu. Do tej grupy zaliczyć należy:

- lokalne stowarzyszenia
- instytucje finansowe, w tym banki
- środowiska naukowe i oświatowe
- instytucje pomocowe, w tym instytucje Unii Europejskiej

Partnerzy mogący wspomóc realizację zadań Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020, m.in.:

- Gminy sąsiednie
- Starostwo Powiatowe w Lublinie

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
- Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie

12.5. Konsultacje społeczne i współpraca partnerska w ramach programu rewitalizacji

Jednym z elementów w procesie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą być konsultacje społeczne, których celem jest włączenie wspólnoty lokalnej w procesy decyzyjne zachodzące w urzędzie. Jednocześnie, głos mieszkańców (ich pomysły) pozwala na pełniejsze spojrzenie na zagadnienia związane z kierunkami rewitalizacji obszaru Gminy oraz najpilniejszymi sprawami do rozwiązania. Z tych też względów, do prac nad Programem Rewitalizacji zaprasza się szereg osób tworzących społeczność lokalną, chcących aktywnie wspierać działania podejmowane na terenie Gminy. Założenie odpowiedniego harmonogramu zadań, pozwoli na odpowiednią konstrukcję budżetu Gminy oraz będzie ułatwiało podejmowanie decyzji inwestycyjnych. Na podstawie tak określonych kierunków działań pod kątem ich ważności, przypisać można konkretne zadania do realizacji, które obejmować będą teren miejscowości Strzyżewice.

Bardzo pomocne są zebrania konsultacyjne z mieszkańcami miejscowości, podczas których mogą oni wyrazić swoje opinie na temat preferowanych kierunków zmian w polityce Gminy dotyczącej zagadnień infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych, turystycznych. Mogą oni zasugerować najpilniejsze potrzeby Gminy, niezbędne inwestycje, a także określić sfery, w których Gmina jest zarządzana poprawnie. Wymienione sugestie i uwagi mieszkańców mogą zostać zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Konsultacje przeprowadzono przed rozpoczęciem prac nad Lokalnym Programem rewitalizacji w formie ankiet wypełnionych przez mieszkańców całej Gminy w celu wyznaczenia obszaru najbardziej zdegradowanego. Raport z tych konsultacji jest załącznikiem do LPR. Następnie przeprowadzono konsultacje projektu dokumentu ogłaszając je na stronie internetowej Gminy i BIP, w formie zapisów uwag mieszkańców z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego oraz w trakcie zorganizowanego przez Wójta Gminy Strzyżewice otwartego spotkania i dyskusji. Mieszkańcy Gminy, przedsiębiorcy, organizacje społeczne będą mogły zaproponować w ramach tych konsultacji wprowadzenie do LPR dodatkowych projektów zarówno tzw. miękkich jak i twardych, które – jeśli będą

więzały się bezpośrednio z rewitalizacją wskazanego terenu- zostaną umieszczone w LPR. Wyniki tych konsultacji zostaną przedstawione na stronie www Gminy, na stronie internetowej BIP w formie raportu z konsultacji. Ostatnie konsultacje społeczne przeprowadzone zostaną po zakończeniu procedury środowiskowej dokumentu i zakończą się przedstawieniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020 Radzie Gminy oraz przyjęciem przedmiotowego dokumentu Uchwałą Rady Gminy do realizacji. Raporty z kolejnych konsultacji społecznych zawierających informacje o ich przebiegu i proponowanych zmianach i uzupełnieniach w przedmiotowym dokumencie będą stanowiły załączniki do LPR Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020.

12.6. Komunikacja społeczna (działania informacyjno - promocyjne)

Ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016-2020 będą działania informacyjne i promocyjne Programu (komunikacja społeczna).

Zadania w zakresie komunikacji społecznej obejmują:

- 1) zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o działaniach realizowanych przez podmioty w ramach procesu rewitalizacji;
- 2) zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania przez podmioty wsparcia finansowego w ramach funduszy strukturalnych i innych środków wspierających działania rewitalizacji w Gminie;
- 3) czytelną informację o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach;
- 4) zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w realizację i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych;
- 5) inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym, zwłaszcza z wykorzystaniem mediów lokalnych i regionalnych;
- 6) wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet czy poczta elektroniczna w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;

- 7) promowanie udanych efektów współpracy pomiędzy Urzędem Gminy w Strzyżewicach, a powiatem lubelskim, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Komunikacja społeczna w ramach procesu rewitalizacji powinna być realizowana poprzez następujące instrumenty:

- a) spotkania propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych oraz innych środków zewnętrznych na zadania z zakresu rewitalizacji;
- b) wykorzystanie tablic informujących o współfinansowaniu inwestycji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych środków zewnętrznych;
- c) strony internetowe - szybkie i ogólnodostępne źródło informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnych możliwościach skorzystania ze wsparcia finansowego, a dla opinii publicznej stanowić będą kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach w realizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 – 2020;
- d) współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi
- e) inne działania promocyjne i informacyjne np. broszury czy ogłoszenia.

Główne cele działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych w ramach wdrożenia do realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji:

- 1) skuteczne poinformowanie potencjalnych zainteresowanych o możliwościach zgłoszenia własnych projektów do realizacji w ramach Programu,
- 2) podniesienie świadomości opinii publicznej o rezultatach zaangażowania Gminy w zaspokajanie potrzeb społecznych,
- 3) dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji,
- 4) pobudzenie do wyrażania własnych opinii i działań.

Wszelkie działania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020, które będą współfinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej objęte zostaną zasadami informowania i promocji zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne

przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

13. Ewaluacja i monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020

Ewaluacja i monitorowanie Lokalnego Programu Strzyżewice na lata 2016 – 2020 będzie opierała się na pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących realizacji poszczególnych projektów. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji. Zastosowane będą dwie formy monitorowania. W celu zapewnienia prawidłowości realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym monitoringu:

→ Monitoring rzeczowy – polegać będzie na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, pozyskiwaniu informacji nt. postępów w ich realizacji, zapewnieniu zgodności z założeniami Lokalnego Programu Rewitalizacji.

→ Monitoring finansowy – umożliwi kontrolę finansowych aspektów inwestycji oraz zapewni trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym aspektem monitoringu finansowego będzie pomoc partnerom uczestniczącym w rewitalizacji w uzyskaniu informacji nt. możliwych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji. Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji, w której będzie brała udział Komisja ds. Lokalnej Rewitalizacji.

W latach 2022/2023 zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata, które

Gmina wykorzysta w nowym dokumencie pod nazwą: Gminny Program Rewitalizacji zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z 09 października 2015r. Powołany wówczas Komitet Rewitalizacji wykona wzór karty oceny projektów, która będzie wypełniana przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Umożliwi to skwantyfikowanie wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Mając do dyspozycji karty projektów zrealizowanych już inwestycji, ocenić będzie można ich skuteczność, oszacować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

14. Ocena oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu Województwa Lubelskiego w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

15. System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Strzyżewice na lata 2016 - 2020 podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Wójta co najmniej raz na dwa lata. Przedmiotowa ocena podlega zaopiniowaniu przez Komisję ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice oraz ogłoszeniu na stronie Gminy w Biuletynie Informacji

Publicznej Urzędu Gminy. W przypadku stwierdzenia, że Lokalny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z prośbą o jego zmianę. Do wniosku załączona zostaje w/w ocena. Zmiana Lokalnego Programu Rewitalizacji następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany, tj.:

1. Przeprowadzenie konsultacji społecznych proponowanych zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji.
2. Dokonanie aktualizacji dokumentu
3. Konsultacje społeczne projektu zaktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji
4. Wprowadzenie zmian w aktualizacji lokalnego programu rewitalizacji pochodzących z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii
5. Złożenie Wniosków do RDOŚ i PWIS w sprawie ewentualnego opracowania Prognozy SOOŚ
6. Przedłożenie Radzie Gminy przez Wójta projektu zaktualizowanego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Dokument został opracowany przy udziale Komisji ds. Lokalnej Rewitalizacji Gminy Strzyżewice w składzie:

1. Wioletta Mucha - inspektor ds. funduszy strukturalnych – przewodnicząca Komisji,
2. Urszula Sawicka - kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej – zastępca przewodniczącego Komisji
3. Małgorzata Wzorek - Saran - dyrektor Zespołu Szkół Publicznych im. Marii Konopnickiej w Bystrzycy Starej – sekretarz Komisji
4. Józefa Lidia Kowalczyk - prezes Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Żabiej Woli - członek
5. Tomasz Hanaj - dyrektor Centrum Kultury i Promocji Gminy Strzyżewice z siedzibą w Piotrowicach – członek
6. Tomasz Wolski – właściciel firmy: PU – H „Wol – Bud” Tomasz Wolski - członek

Nadzór merytoryczny:

Anna Broniewska- Agencja Projektów Pomocowych i Strategicznych Sp. z o.o.

Anna Żeligowska- Agencja Projektów Pomocowych i Strategicznych Sp. z o.o.

Monika Kalita - Agencja Projektów Pomocowych i Strategicznych Sp. z o.o.

Spis rysunków

1. Położenie Gminy Strzyżewice na tle powiatów województwa lubelskiego	17
2. Walory turystyczno – krajobrazowe Gminy Strzyżewice	21
3. Budynek dworku w Strzyżewicach pochodzący z I połowy XIX w.	23
4. Struktura ludności Gminy Strzyżewice według płci i wieku	26
5. Przyrost naturalny w Gminie Strzyżewice w latach 1995 – 2014	27
6. Migracje na pobyt stały w Gminie Strzyżewice w latach 2010 – 2014	28
7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Strzyżewice w latach 2004 – 2014	29
8. Średnie miesięczne wynagrodzenie w Gminie Strzyżewice w latach 2002 – 2014	31
9. Świadczenia z zakresu pomocy społecznej zrealizowane w Gminie Strzyżewice	32
10. Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez Gminę Strzyżewice w roku szk. 2015/2016	39
11. Układ drogowo – komunikacyjny Gminy Strzyżewice	45
12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON 2014 rok	49
13. Dochody i wydatki Gminy Strzyżewice wg rodzajów w 2014 r.	52
14. Dochody budżetu Gminy wg działów w % w latach 2012 – 2014	53
15. Wydatki budżetu Gminy wg działów w % w latach 2012 – 2014	54
16. Frekwencja wyborcza w powiecie lubelskim – wybory do Sejmu RP 2015 r.	62
17. Frekwencja wyborcza w powiecie lubelskim – wybory prezydenckie 2015 r.	64
18. Przyczyny degradacji obszaru Gminy Strzyżewice w opinii jej mieszkańców	72
19. Odpowiedzi mieszkańców na pytanie: Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę przeprowadzenia rewitalizacji?	74
20. Struktura bezrobocia według miejsca zamieszkania w powiecie lubelskim 2015 r.	88

Spis tabel

1. Identyfikacja obszarów problemowych – położenie i środowisko	24
2. Rodziny objęte opieką OPS w Strzyżewicach	33
3. Przystępstwa o charakterze kryminalnym na terenie Strzyżewic w latach 2014 – 2015	35
4. Wykroczenia zanotowane w Gminie Strzyżewice w latach 2014 – 2015	36
5. Identyfikacja obszarów problemowych na terenie Gminy Strzyżewice	38

6. Wskazanie obszarów problemowych – infrastruktura społeczna	43
7. Identyfikacja obszarów problemowych – infrastruktura techniczna	49
8. Klasy bonitacyjne w Gminie Strzyżewice	50
9. Frekwencja wyborcza w Gminie Strzyżewice – wybory do Sejmu RP w 2015 r.	60
10. Frekwencja wyborcza w Gminie Strzyżewice – wybory prezydenckie RP w 2015 r.	62
11. Analiza SWOT dla Gminy Strzyżewice	65
12. Struktura bezrobocia w Gminie Strzyżewice w 2014 r.	84
13. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Strzyżewice w 2014 r.	85
14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Strzyżewice w 2014 r.	85
15. Udział bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców w Gminie Strzyżewice	85
16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w Gminie Strzyżewice	87
17. Wskaźniki dotyczące osób korzystających z GOPS w Gminie Strzyżewice	90
18. Ilość Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gminie Strzyżewice	92
19. Liczba prywatnych gabinetów stomatologicznych	94
20. Liczba gabinetów specjalistycznej opieki zdrowotnej w Gminie Strzyżewice	96
21. Liczba lekarzy medycyny (pracujących w ośrodkach zdrowia – opieka podstawowa i pediatria) w Gminie Strzyżewice	98
22. Liczba przestępstw i wykroczeń w ogólnej liczbie mieszkańców w Gminie Strzyżewice	100
23. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla Gminy Strzyżewice	102
24. Wskaźniki dotyczące poziomu aktywności społecznej w Gminie Strzyżewice	104
25. Wskaźniki dotyczące frekwencji w wyborach parlamentarnych i wyborach prezydenckich w 2015r. w Gminie Strzyżewice	106
26. Wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Strzyżewice	108
27. Ilość obiektów zabytkowych w Gminie Strzyżewice	110